T.C. GÜNEY EGE KALKINMA AJANSI
2013 YILI DOĞRUDAN FAALİYET DESTEĞİ PROGRAMI

AYDIN İL GIDA TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ

AYDIN İLİ STRATEJİK TARIM ÜRÜNLERİNDE LİSANSLI DEPOCULUK İHTİYACININ TESPİTİ PROJESİ SONUÇ RAPORU

Mayıs 2014

T.C. GÜNEY EGE KALKINMA AJANSI
2013 YILI DOĞRUDAN FAALİYET DESTEĞİ PROGRAMI

AYDIN İL GIDA TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ

AYDIN İLİ STRATEJİK TARIM ÜRÜNLERİNDE LİSANSLI DEPOCULUK İHTİYACININ TESPİTİ PROJESİ SONUÇ RAPORU

Mayıs 2014
Sözleşme No: TR32/13/ DFD-14-035

"Bu rapor Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın desteklediği Aydın İli StratejikTarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne aittir ve Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaz.

Çalışmadan, yorulmadan ve üretmeden, rahat yaşamak isteyen toplumlar; evvela haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini, daha sonra da istikballerini kaybetmeye mahkumdurlar.

Mustafa Kemal Atatürk

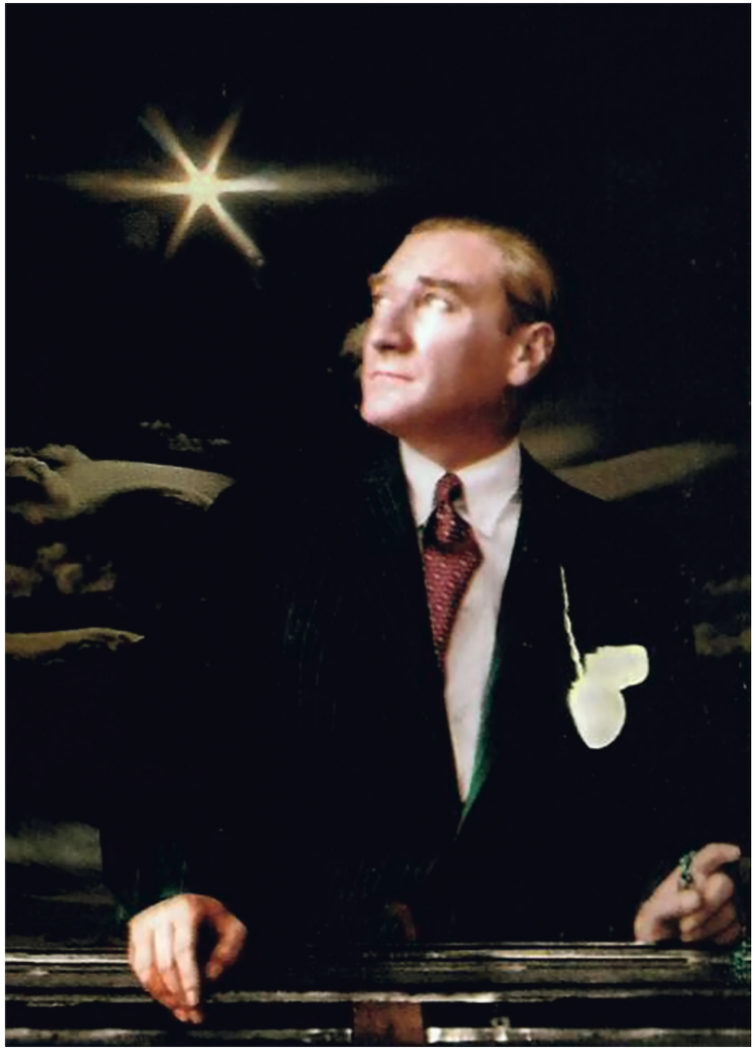

Sunuş

Aydın, geniş tarım arazileri ve elverişli iklim özellikleriyle ülkemizin en büyük tarımsal potansiyeline sahip illeri arasında yer almaktadır. Bu potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması için doğru kullanılması, tarım ürünleri ticaretinde etkinliğin ve verimliliğin artırılmasının önemi büyüktür.

Bu bilinçle ilimizde, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın belirlemiş olduğu misyon, vizyon ve tarım politikalarına uygun olarak, kaynakların etkin kullanımı ilkesi çerçevesinde ekonomik, sosyal, çevresel ve uluslararası gelişmeler boyutunu bütün olarak ele alarak örgütlü, rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım politikası amaçlamaktayız.

Bu amaca hizmet eden lisanslı depoculuk sistemi, tüm gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılmakta ve depolanabilir tarım ürünleri ticaretinin de geleceği olarak görülmektedir. Lisanslı depoculuk sistemiyle üreticilerimiz, mahsüllerini depolayabilecekleri sağlıklı, güvenli ve sigortalı depo imkanı elde edebileceklerdir. Fiyatların düşük olduğu dönemde ürünlerini elden çıkarmak yerine, lisanslı depoda muhafaza ederek, ürün senetlerini teminat olarak gösterip, uygun koşullarda kredi kullanabilmeleri sağlanacaktır.

Ülkemiz tarım sektörü için bu denli önemli lisanslı depoculuk sisteminin Aydın ilimize tanıtılması ve kazandırılması noktasında 19 Şubat 2014 tarihi itibarıyle, Aydın Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Aydın Ticaret Borsası ve Aydın Ticaret İl Müdürlüğü ortaklığı ve Güney Ege Kalkınma Ajansı 2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği kapsamında araştırması ve hazırlığı yapılan 'Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti' projesi başlatılmıştır.

Başlatılan bu proje ile Aydın ilinde Lisanslı depoculuğun tanıtılması ve bu kapsamda hangi ürünlerin bu sisteme uygun olduğunun belirlenmesi için, taraflarla karşılıklı görüşmeler, anketler, toplantılar yapılmış, alanlarında tecrübeli ve uzman paydaşlarla bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştay Aydın ilimiz için örnek bir çalışmadır.

Aydın Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü koordinatörlüğünde yürütülen proje çıktılarıyla hazırlanan bu kitabın Aydınımıza, bölgemize ve ülke tarımına katkılar sağlamasını temenni ederken, bu projede emeği geçen tüm tarım sektörü temsilcilerine, proje ortaklarına ve Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğümüze teşekkür eder, hayırlara vesile olmasını dilerim.

Erol AYYILDIZ
Vali

Salih KÖKSAL
İl Müdürü

Sunuş

Aydın İli, geniş tarım arazileri, elverişli iklim yapısı ve buna bağlı olarak zengin bir ürün yelpazesi ile çok büyük tarımsal potansiyele sahip bir şehirdir. İlimizde bu potansiyeli doğru kullanarak, tarım ürünleri ticaretinde etkinliği ve verimliliği sağlamayı amaçlamaktayız.

İlimizdeki tarımsal faaliyetin çok büyük bir kısmını uzun süre depolanabilen ve standardize edilebilen ürünlerin üretimi oluşturmaktadır. Bu nedenle bu avantajımızı dünya pazarlarında rekabet gücümüzü artıracak biçimde kullanmak için bu günden planlamalarımızı yapmak zorundayız.

Ancak; uygun olmayan depolama koşulları ve ilimizde lisanslı deponun olmaması ürünlerde kalite kayıplarına ve saklama sürelerinin kısalmasına, ürünlerin ülke içi satışı ve ihracatında sorunlar yaşanmasına, üreticinin ürünü sigortalı olmadığı için riske girmesine neden olmaktadır. Bu da hem Aydın hem de ülke ekonomisi açısından büyük bir kayıptır. Bu noktada, elimizdeki en önemli araçlardan biri de, depolanabilir tarım ürünleri ticaretinin geleceği olarak görülen lisanslı depoculuk sistemidir.

Lisanslı depoculuk sistemiyle üreticilerimiz, mahsullerini depolayabilecekleri sağlıklı, güvenli ve sigortalı depo imkanı elde edebilecek; fiyatların düşük olduğu dönemde ürünlerini elden çıkarmak yerine, lisanslı depoda muhafaza ederek, ürün senetlerini teminat olarak gösterip uygun koşullarda kredi kullanabileceklerdir.

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü olarak, Aydın Ticaret Borsası ve Aydın Ticaret İl Müdürlüğü ortaklıkları ile Güney Ege Kalkınma Ajansı 2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Kapsamında hazırlamış olduğumuz "**Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti"** Projesi sunulmuş ve projemiz GEKA tarafından desteklemeye uygun görülmüştür.

19 Şubat 2014 tarihinde başlayan projede İlimizde Lisanslı depoculuğun tanıtımı ve hangi ürünlerin lisanslı depoya uygun olduğunun ortaya konması için bu işin tarafları ile birebir görüşmeler, anketler yapılmış, toplantılar yapılmış ve alanlarında uzman ve tecrübeli katılımcılarla bir çalıştay düzenlenmiş, ülkemizdeki ilimiz ürünleri için örnek olabilecek lisanslı depolar ziyaret edilmiştir.

Müdürlüğümüz tarafından yürütülen bu projenin ve hazırladığımız bu kitabın özelde Aydın ilimize ve bölgemize, genelde ülkemize katkı sağlamasını diler; emeği geçen çalışma arkadaşlarıma, proje ortaklarımıza ve değerli zamanlarını ayırarak katkı sağlayan tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

Yayınlayan
Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı
Aydın İl Müdürlüğü

İmtiyaz Sahibi ve
Genel Yayın Koordinatörü
Salih KÖKSAL
İl Müdürü

Yayın Sorumlusu
Adem KAPLAN
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü

Hazırlayanlar
İlknur BÖĞREKCİ, Ziraat Yüksek Mühendisi (Proje Koordinatörü)
Dr. Ebru SERTER, Ziraat Mühendisi, (Proje Koordinatör Yardımcısı)
Doç. Dr. Göksel ARMAĞAN (Danışman)
Melek KÖKSAL, Tekniker, (Proje Ekibi Üyesi)
Fatma Nur SÜZER, Ziraat Mühendisi (Proje Ekibi Üyesi)
Sosyolog Özgür SARIEFE (Proje Ekibi Üyesi)

Görsel Tasarım
İlknur BÖĞREKCİ, Ziraat Yüksek Mühendisi
Tuna TAŞKIN

Baskı
Aydın Tuna Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Ata Mah. Toptan Gıda Çarşısı 690 Sk. No:2/B Efeler/AYDIN
Tel: 0 256 231 17 77 - Fax: 0 256 231 17 41

Basım Tarihi
Mayıs 2014

İçindekiler

Sunuş ... **3**
İçindekiler ... **5**
Tablolar ... **6**
Şekiller ... **7**
1. Giriş ... **8**
2. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti Projesi ... **10**
2.1.Projenin Önemi ... 10
2.2.Projenin Amacı ... 11
2.3.Projenin Kapsamı ... 12
3.Aydın İli Stratejik Tarım Ürünleri Mevcut Durumu ... **15**
3.1.Aydın İli Bitkisel Üretim Potansiyeli ... 15
3.2.İncir Üretimi ve Pazarlama ... 17
3.3.Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi ve Pazarlama ... 19
3.4.Kestane Üretimi ve Pazarlama ... 21
3.5.Pamuk Üretimi ve Pazarlama ... 23
4.Lisanslı Depoculuk ... **25**
4.1.Lisanslı Depoculuk ile İlgili Tanımlar ... 25
4.2.Lisanslı Depoculuk Mevzuatı ve Teşvikler ... 26
4.3.Lisanslı Depoculuk Sisteminin İşleyişi ... 27
4.4.Sistemin güvence mekanizmaları ... 29
4.5.Lisanslı depoculuk sisteminin hedefleri ... 29
4.6.Lisanslı Depoculuğun Faydaları ... 30
4.7.Türkiye'de Lisanslı Depoculuk ... 32
4.8.Ziyaret Edilen Lisanslı Depolar ve Faaliyetleri ... 39
5.Aydın İlinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacı Konusunda Üretici Görüşleri ... **45**
5.1.Üreticilerin Genel Özellikleri ... 46
5.2.Üreticilerin Pazarlama Sorunları ... 48
5.3.Üreticilerin Örgütlenme ile İlgili Düşünceleri ... 50
5.4.Üreticilerin Lisanslı Depoculuk İle İlgili Düşünceleri ... 51
6.Aydın İlinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacı Konusunda Firma Sahiplerinin Görüşleri ... **53**
6.1.İncir ... 53
6.2.Zeytin-Zeytinyağı ... 54
6.3.Kestane ... 54
6.4.Pamuk ... 54
7.Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı ... **55**
7.1.Çalıştay Katılımcıları ve Çalışma Konuları ... 56
7.2.Çalışma Grupları'ndan Ortaya Çıkan Değerlendirmeler ve Öneriler ... 57
7.3.Çalıştay Sonuç Bildirgesi ... 65
8.Genel Değerlendirme ve Sonuç ... **66**
Kaynaklar ... **68**
Ekler ... **70**
Ek 1. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ... 70
Ek 2. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği ... 79
Ek 3. Tebliğler ... 91

Tablolar

Tablo 1. Aydın İlinin Türkiye'de Lider Olduğu Ürünler ... 16
Tablo 2. Stratejik Ürünlerin Dünya ve Türkiye Üretim Miktarları ... 16
Tablo 3. Türkiye ve Aydın'da İncir Ağacı Sayısı, Alanı ve İncir Üretimi ... 17
Tablo 4. Yıllar İtibariyle Türkiye'nin ve Aydın İli İncir İhracatı ... 18
Tablo 5. Türkiye ve Aydın'da Zeytin Ağacı Sayısı, Alanı ve Zeytin Üretimi ... 19
Tablo 6. Yıllar İtibariyle Türkiye'nin ve Aydın İli Zeytinyağı İhracatı ... 20
Tablo 7. Türkiye ve Aydın'da Kestane Ağacı Sayısı, Alanı ve Kestane Üretimi ... 21
Tablo 8. Aydın İli Kestane İhracatı (ton) ... 22
Tablo 9. Türkiye ve Aydın'da Pamuk Verimi, Alanı ve Üretimi ... 23
Tablo 10. Pamuk İhracatı ... 24
Tablo 11. Lisanslı Depoculuk İstatistikleri ... 33
Tablo 12. Kuruluş İzni ve Lisans Alan Lisanslı Depo İşletmeleri ... 34
Tablo 13. Ürün Senedi Alım Satımı Konusunda Yetkilendirilen Ticaret Borsaları ... 38
Tablo 14. Üreticilerin Yaşları ve Deneyimleri ... 45
Tablo 15. Üreticilerin Öğrenim Durumu (sayı ve yüzde) ... 46
Tablo 16. Üreticilerin Örgütlenme Durumu (sayı ve yüzde) ... 46
Tablo 17. Üreticilerin İletişim Kanallarını Takip Etme Durumu (sayı ve yüzde) ... 47
Tablo 18. Üreticilerin Ürün Geliştirme ve Üretim Sorunları İle İlgili Yargılara Katılma Durumu ... 48
Tablo 19. Üreticilerin Fiyatlandırma Sorunları İle İlgili Yargılara Katılma Durumu ... 49
Tablo 20. Üreticilerin Dağıtım Sorunları İle İlgili Yargılara Katılma Durumu ... 49
Tablo 21. Üreticilerin Tutundurma Sorunları ile İlgili Yargılara Katılma Durumu ... 50
Tablo 22. Üreticilerin Örgütlenme İle İlgili Yargılara Katılma Durumu ... 50
Tablo 23. Üreticilerin İletişim Kanallarını Takip Etme Durumu (sayı ve yüzde) ... 51
Tablo 24. Üreticilerin Lisanslı Depoculuk İle İlgili Yargılara Katılma Durumu ... 52

Şekiller

Şekil 1. Amerika Texas'ta Hububat Lisanslı Deposu ... 9
Şekil 2. Proje Tanıtım Toplantısı ... 12
Şekil 3.Proje Tanıtım Toplantısı ... 13
Şekil 4. Kuru incir lisanslı depoculuğu değerlendirme toplantısı ... 13
Şekil 5. Kuru incir lisanslı depoculuğu değerlendirme toplantısı ... 14
Şekil 6. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünleri ... 14
Şekil 7. Türkiye İncir üretiminde Aydın İlinin Payı (%) ... 17
Şekil 8. Kuru İncir Pazarlama Kanalları ... 19
Şekil 9. Türkiye Zeytin üretiminde Aydın İlinin Payı (%) ... 20
Şekil 10. Zeytin Pazarlama Kanalları ... 21
Şekil 11. Türkiye Kestane Üretiminde Aydın İlinin Payı (%) ... 22
Şekil 12. Kestane Pazarlama Kanalları ... 22
Şekil 13.Türkiye Pamuk Üretiminde Aydın İli'nin Payı (%) ... 23
Şekil 14. Pamuk (Mahlıç) Pazarlama Kanalları ... 24
Şekil 15. Lisanslı Depoculuk Sistemi ... 27
Şekil 16. TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi Polatlı Lisanslı Deposu ... 33
Şekil 17. Kuruluş İzni Alan Lisanslı Depo İşletmeleri ve Kapasiteleri ... 36
Şekil 18. Lisans Alan İşletmeler ve Kapasiteleri ... 36
Şekil 19. Mevcut Lisanslı Depoların İllere Göre Dağılımı ... 36
Şekil 20. Kurulan Tüm Şirketlere Lisans Verilmesi Halinde İllere Göre Dağılım ... 37
Şekil 21. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. ... 39
Şekil 22. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu Ziyareti ... 39
Şekil 23. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu ... 40
Şekil 24. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu ... 41
Şekil 25. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytin Lisanslı Deposu ... 42
Şekil 26. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytin ve Zeytinyağı Lisanslı Depoları Ziyareti ... 43
Şekil 27. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Başköy Lisanslı Zeytin Deposu ... 43
Şekil 28. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Başköy Lisanslı Zeytinyağı Deposu ... 44
Şekil 29. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı ... 55
Şekil 30. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı ... 56
Şekil 31. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı İncir Çalışma Grubu ... 58
Şekil 32. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı Zeytin ve Zeytinyağı Çalışma Grubu ... 61
Şekil 33. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı Kestane Çalışma Grubu ... 63
Şekil 34. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı Pamuk Çalışma Grubu ... 64
Şekil 35. Sonuç Paylaşım Toplantısı ... 67

1.Giriş

Lisanslı depoculuk sistemi, tarım ürünleri ticaretinde ve küresel ekonomide önemi giderek artan, tarım ürünlerinin ticaretini ve pazar alanını geliştiren, sanayicinin kaliteli hammadde teminine destek olan, vadeli işlem piyasalarında rekabet üstünlüğü sağlayacak önemli bir kurumsal altyapıdır.

Resmi olarak dünyada bilinen ilk vadeli işlem piyasası Dojima Pirinç Ticaret Borsası 1730 yılında Osaka'da; günümüze kadar gelişerek gelen ilk düzenli vadeli işlemler borsası Chicago'da 1848 yılında kurulmuştur. Lisanslı Depoculuk, ürün piyasalarının gelişmesine, aynı zamanda da fiyat istikrarına katkı sağlayan tarım ürünlerinin alınıp-satılmasını kolaylaştıran lisanslı depoculuk, üretim için gereksinim duyulan hammaddenin tedarikini kolaylaştıran bir sistemdir (Deniz ve Ark. 2011).

Başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde etkin ve yaygın bir lisanslı depoculuk (Warehouse Receipt System) ile ürün ticareti sistemi bulunmaktadır (Akay, 2013).

ABD'de 1917 yılından itibaren tarım ve gıda ürünlerinde ticareti düzenlemek ve kaliteyi artırmak amacıyla lisans uygulamasına başlanmıştır (Dokuzlu, 2014).

ABD'de fedaral düzeyde 863, eyalet düzeyinde 6937 lisanslı depo faaliyet göstermektedir. Çok büyük ABD firmaları dünya çapında yatırımlar yapıp lisanslı depo ağı oluşturmakta, ürün ticaret ve pazarlamasında hakim rol oynamaktadırlar. ABD'deki ürün borsaları da bizdeki gibi spot işlemler yapan borsalardan gelişerek vadeli işlem yapan borsalara dönüşmüştür. Bu borsalarda başta pamuk, kahve, mısır, portakal suyu, soya fasulyesi, buğday ve diğer birçok ürün kontratı alınıp satılmaktadır.

Bu borsalar, lisanslı depolarla entegre çalışmakta, teslim şartlı vadeli kontratlarda ürün teslimi lisanslı depolardan yapılmaktadır. ABD hükümeti de stratejik ihtiyaçları karşılığında aldığı ürünleri özel lisanslı depolarda muhafaza ederek sisteme destek vermektedir. Ayrıca ABD Tarım Bakanlığı üretimden, depolamaya, pazarlamadan ihracata kadar birçok enstrümanla tarımı desteklemektedir (gsm, sübvansiyonlu krediler, pazarlama teşvikleri gibi). ABD'de lisanslı depoculuk ve ürün borsacılığı tamamen özel sektör eliyle yürütülmektedir (Akay 2013).

Lisanslı depoculuğu düzenleyen genel bir yasa bulunmakla birlikte, eyalet düzeyinde de yasal düzenlemeler mevcuttur. ABD'de lisanslı depoların ve ürün borsalarının tamamı özel sektörün kontrolündedir (Yücel 2011).

ABD'de "Depoculuk Kanunu" çerçevesinde kurulu bulunan 191 adet pamuk lisanslı deposu, ülkede ticareti yapılan pamuğun yaklaşık %46'ını depolamaktadır. 681 adet hububat lisanslı deposu ise ABD'deki hububat ticaretinin %46,3'ünü gerçekleştirmektedir. Pamuk ve hububatın dışında 65 lisanslı depo daha vardır. Bu lisanslı depolar; soya fasulyesi, pamuk yağı ve sert kabuklu meyveleri kapsamaktadır (Dokuzlu, 2014: USDA 2012).

Kanada Tahıl Komisyonu tarafından açıklanan verilere göre 16 Haziran 2013 tarihi itibariyle ülke genelinde 156 adet hububat lisanslı deposu bulunmaktadır. Bu depolar içerisinde en fazla görülen tip birincil hububat depoları ve imalata yönelik hububat depolarıdır (Dokuzlu, 2014).

ABD ve Kanada dışında, Polonya, Bulgaristan, Romanya, Macaristan, İngiltere gibi ülkelerde de lisanslı depoculuk uygulamaları vardır. Son yıllarda Tanzanya, Zimbabwe, Ghana gibi az gelişmiş ülkelerde tarımsal piyasaların düzenlenmesi ve tarımsal kalkınmayı sağlamak için lisanslı depoculuk konusunda çalışmalar yapılmaktadır (Dokuzlu, 2014).

Tarım ürünleri ticaretinde ve küresel ekonomide bu denli öneme sahip olan ve önemi gittikçe artan, gelişmiş ülkelerde yıllardır yaygın bir uygulama alanına sahip olan lisanslı depoculuğun ülkemizdeki uygulama ve yasal düzenlemeleri oldukça yenidir.

Ülkemizde lisanslı depoculuğa ilişkin ilk uygulamalar TMO tarafından başlatılmıştır. TMO 1993 - 2011 yılları arasında 2699 sayılı Umumi Mağazacılık Kanunu hükümlerine dayanarak makbuz senedi düzenleyerek emanet alımı yapmıştır. Bu uygulama ile yeterli deposu olmayan üretici ve diğer kesimlere depolama sağlayarak, ürünlerini hasat dönemi dışında pazarlama imkânı ve ürününü emanete bırakan kesimlerin makbuz senedi karşılığı finans elde etmeleri sağlanmıştır.

Ülkemiz lisanslı depoculuk uygulamaları bakımından yasal düzenlemeler ise 2005 yılında başlatılmıştır. Mayıs 2014 tarihine kadar 14 lisanslı depoculuk A.Ş. kurulmuş, 4 adet şirket lisans almıştır (Anonim, 2014b).

Lisanslı depoculuk sistemi, tarım ürünleri ticaretinde ve küresel ekonomide önemi giderek artan, tarım ürünlerinin ticaretini ve pazar alanını geliştiren, sanayicinin kaliteli hammadde teminine destek olan, vadeli işlem piyasalarında rekabet üstünlüğü sağlayacak önemli bir kurumsal altyapıdır.

Ülkemiz tarım sektörü için bu denli önemli olan lisanslı depoculuk sisteminin, üretimde dünyada ve ilimizde önemli bir yere ve lisanslı depoculuk açısından büyük bir potansiyele sahip olan İlimizde tanıtılması ve uygun ve ihtiyaç görülen ürünlerde kazandırılması açısından "Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti" projesi hazırlanmış, "Güney Ege Bölgesi'nin rekabetçilik düzeyini artıracak, bölgesel kalkınmaya ivme kazandıracak, sürdürülebilir çevre ve altyapının geliştirilmesini sağlayacak kritik öneme haiz araştırma, planlama, fizibilite ve benzeri diğer faaliyetleri desteklemeyi" amaçlayan 2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Kapsamında Güney Ege Kalkınma Ajansı'na sunulmuş ve desteklenmeye uygun görülmüştür.

"Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti" projesi 19 Şubat 2014 tarihinde uygulamaya konulmuş ve 90 günde tamamlanmıştır.

Şekil 1. Amerika Texas'ta hububat lisanslı deposu

2. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti Projesi

Proje Yürütücüsü:Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (AİGTM)

Proje Ortakları : Aydın Ticaret Borsası (ATB)

Aydın Ticaret İl Müdürlüğü (ATİM)

Proje Danışmanı:Doç. Dr. Göksel ARMAĞAN
Adnan Menderes Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Proje Ekibi:

İlknur BÖĞREKCİ, Ziraat Yük. Mühendisi (AİGTM) (Proje Koordinatörü)

Dr. Ebru SERTER, Ziraat Mühendisi (AİGTM) (Koordinatör Yardımcısı)

Melek KÖKSAL, Tekniker (AİGTM) (Proje Ekibi Üyesi)

Özgür SARIEFE, Sosyolog (AİGTM) (Proje Ekibi Üyesi)

Çimen MUTLU, ATB Genel Sekreteri (Proje Ekibi Üyesi)

Hasan GÜLAY, Metalurji Mühendisi (ATİM) (Proje Ekibi Üyesi)

2.1. Projenin Önemi

Aydın İli toprak, iklim, topoğrafik yapı ve ekolojik özellikleri ile polikültür tarıma elverişlidir. Tarımın her kolunda yetiştiriciliğin yapılabildiği güçlü bir potansiyele sahiptir. Aydın ili 17 İlçe, 36 belde ve 490 köye sahiptir. 2013 yılında 1.006.541 olan genel nüfusun %39'unu kırsal nüfus oluşturmaktadır.

Şehirde yaşayan nüfusun bir kısmı da tarımla uğraşmakta ve böylece toplam nüfusun %55'i geçimini tarımdan sağlamaktadır. Ekonomik hayatın temelini oluşturan tarımın ağırlığı sanayi ve ticaret sektöründe de yoğun olarak hissedilir. Sanayi tesislerinin üretiminin %90'ı doğrudan veya dolaylı olarak tarıma dayalıdır.

İlimizin ülkemiz tarımsal üretimindeki payı 2012 yılında %2,13 civarındadır. Tarım sektörü içerisinde bitkisel üretim, hayvancılık, balıkçılık önemli alt sektörlerdir. Bitkisel üretimde en önemli ürünler incir, zeytin, kestane, pamuk ve narenciyedir. İlimiz son yıllarda hayvancılık alanında da atılım içerisine girmiştir.

Bitkisel üretimde de en önemli ürünler incir, zeytin, kestane, pamuk ve narenciyedir. İlimizde lisanslı depoculuğa uygun olan ürünlerden incir üretiminde 186.870 ton ve Türkiye üretiminin %62,5'i, kestane üretiminde 21.406 ton ve Türkiye üretiminin %35,6'sı, zeytin üretiminde 273.908 ton ve Türkiye üretiminin %21,3'ü ile Türkiye'de 1. sırada; pamuk üretiminde 287.031ton ve Türkiye üretiminin %12,7'si ile 2. sırada yer almaktadır (TUİK, 2013).

Bu denli önemli bir tarımsal üretime sahip olan ilimizde söz konusu ürünlerin depolanması ve ticareti konusunda ciddi sorunlar söz konusudur. Yaşanan bu sorunların çok farklı boyutları bulunmaktadır.

Bunların başında ilimizdeki depolama imkanlarının yeterli olmaması, mevcut depoların altyapılarının yetersiz olması gelmektedir. Mevcut depoların birçoğunun işletmelerin veya kişilerin bireysel ihtiyaç ve kapasitelerine göre yapılmış olması sebebiyle, üreticiler çoğu zaman ürünlerini depolama imkanı bulunmadığını, bu nedenle, ürünlerini arzın yoğun olduğu hasat dönemlerinde bir an evvel ellerinden çıkarmak zorunda kaldıklarını dile getirmektedirler. Ürün fiyatları düşmekte ve sonuç olarak üreticiler emeklerinin karşılığını alamamaktadır. Bu durum yalnızca üreticiler açısından değil, aynı zamanda tüccarlar, ihracatçılar ve tarım ürünlerini işleyen sanayiciler açısından da zararlara yol açmaktadır. Piyasada yıl içerisinde büyük fiyat dalgalanmaları meydana gelmekte ve hasat dönemi haricindeki dönemlerde ürün tedarik etme noktasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Öte yandan, lisanslı depoculuğa konu ürünlerin alım satımı ticaret borsalarında gerçekleştirilmektedir. Ancak ticaret borsaları mevcut yapılarıyla ürünlerin pazarlanmasında yetersiz kalmaktadır. Çünkü mevcut ticaret borsalarımızın neredeyse %90'ında alıcı ve satıcının sağlıklı bir ortamda bir araya gelebileceği ve dolayısıyla fiyatların sağlıklı bir biçimde oluşabileceği kurumsal ve teknik imkanları ile satış salonları bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, ticaret borsaları ürünlerin yalnızca fiziksel olarak alım satımının gerçekleştiği spot piyasalar durumundadır. Her ne kadar 1982 yılından beri yürürlükte bulunan 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu ürünlerin mülkiyetini temsilen makbuz senedi ve varant gibi belgelerin düzenlenebileceğini öngörmüşse de bu belgelerin kullanımı ülkemizde yaygınlaşamamış ve süreç içerisinde bahsi geçen Kanun, ihtiyaçları karşılayamaz duruma gelmiştir. Bu durumda Ülkemizde tarım ürünleri ticareti yalnızca fiziki ticaret noktasında kalmış, ürünleri temsil eden belgelerin ve günümüzde gelişmiş ülkelerde ticarette önemli bir yere sahip olan vadeli işlem araçlarının ticareti yeterli gelişmeyi gösterememiştir.

Hasat dönemlerinde tarım ürünlerindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesi ve piyasanın dengelenmesi, özellikle finansman sıkıntısı çeken çiftçiler ile ürün sahiplerinin, lisanslı depolara verdikleri ürünleri karşılığında aldıkları ürün senetleri aracılığıyla bankalardan kredi ve finansman sağlamaları, tarım ürünleri ticaretinin herkesçe kabul gören standartları belirlenmiş ürünler üzerinden yapılması, kaliteli üretimin teşvik edilmesi, güvenli bir piyasanın oluşturulması, tarım ürünleri ticaretinin kayıt altına alınması, tarım ürünleri ticaretinde özel sektör katılımının artırılması, tarım ürünleri üreticileri açısından kolay pazarlanabilen, iyi muhafaza edilen ve nakliye masrafları en aza indirilmiş bir sistemle istikrarlı ve daha yüksek bir gelir seviyesi elde edilmesi büyük bir önem arz etmektedir.

Ayrıca; yatırımcılar için dövize, altına, hisse senedine, faize ve benzerlerine alternatif yeni bir yatırım aracı sağlanması, ürün ticareti ile uğraşan tacir ve sanayicilerimizce, kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünlerin kolayca temini, tarım ürünlerinin, fizikî mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın ürün senetleri veya elektronik ürün senetleri aracılığıyla ticaretinin yapılması, standardı belirlenmiş ürün ve lisanslı depo sistemiyle tarım ürünlerinde vadeli işlem ve opsiyon piyasalarına geçilmesi, ülkemizin tarım ürünleri ticaretinde Aydın ilimizin önemli rol üstlenmesi ve hak ettiği payı alması, hedeflenmiştir.

2.2. Projenin Amacı

Aydın ilinin stratejik öneme sahip önde gelen ürünlerinin emniyetli ve uygun koşullarda depolanması için bir sistem oluşturulması ve buna bağlı olarak pazarlama imkanlarının artırılması ve ticaretinin kolaylaştırılması için lisanslı depoculuk ihtiyacının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Özel Amaçlar:

İlimizde yetiştirilen tarımsal ürünlerin lisanslı depolarda depolama ihtiyacını belirlemek amacıyla mevcut durumu ortaya koyan bir veri tabanı oluşturulmasına katkı sağlamak.

Yatırım yapacak sektöre veri oluşturmak.

Tarım ürünlerinin depolanması ve ticaretinin kolaylaştırılması için yaygın bir sistem oluşturulmasına ve ürünlerin emniyetli ve sağlıklı ortamlarda depolanmasına katkı sağlamak.

Ürününü hasat dönemi sonrasında satmak isteyen üreticiye depo sağlanarak, üreticinin ihtiyacı olduğu dönemde ürününü değerlendirmesine olanak verilmesi ve piyasadaki ürün arzının daha uzun bir döneme yayılmasına katkı sağlamak.

Ürünlerde kantitatif ve kalitatif kayıplarının azaltılmasına katkı sağlamak.

Tarımsal ürün ticaretinin kayıt altına alınması, vergi

gelirlerinin artırılmasına katkı sağlamak.

Üretici/tüccarın gelir seviyelerinin artışına katkı sağlamak ve böylece, ilimiz, bölgemiz ve milli gelir artışına katkı sağlamak.

Ülkemizde halihazırda uygulanmakta olan tarım reformunun başarılması ve tarım ürünleri ticaretinde özel sektör katılımının artırılmasına katkı sağlamak.

Tarım ürünleri lisanslı depoculuk sistemine yatırımcıların dikkatini çekmek ve izleyebilecekleri bir yol oluşturmak.

2.3. Projenin Kapsamı

Bu çalışmada; Aydın ilinde stratejik öneme sahip tarım ürünlerinin (incir, zeytin, zeytinyağı, kestane, pamuk) mevcut durumu, depolama koşulları, depolama ve pazarlama sorunları ortaya konulması; tarım ürünlerinin depolama imkanlarına, ticaretinin kolaylaştırılmasına ve pazarlama imkanlarına katkıda bulunmak üzere lisanslı depoculuk mevzuatının incelenmesi; Aydın ilinde yetişen önemli ürünlerin ve benzerlerinin Türkiye'deki lisanslı depo örneklerinin incelenmesi; Aydın İli Stratejik Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı ile ilgili tarafları bir araya getirerek konunun irdelenmesi; sonuçların değerlendirilmesi, sektörle paylaşılması ve bir rapor hazırlanması planlanmıştır.

Projenin başlatılabilmesi ve faaliyetlerin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi, proje amaçlarına ulaşılması için öncelikle proje ekibi kurulmuştur. Proje ekibi; İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünde görevli 5 kişi, İl Ticaret Müdürlüğünde görevli 1 kişi, Ticaret Borsasında görevli 1 kişi olmak üzere toplam 7 kişiden oluşmuştur. Proje ekibinin kurulmasından sonra proje faaliyetlerinin başlaması ve yürütülebilmesi için proje bütçesinde yer alan malzemelerin temini ve satın alınması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, projede Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım ekonomisi bölümünden bir öğretim üyesi danışman olarak görev yapmıştır.

Proje ekibinin oluşturulmasından sonra öncelikle projenin ortakları ile birlikte bir başlangıç ve tanıtım toplantısı gerçekleştirilmiştir (Şekil 2 ve Şekil 3).

Şekil 2. Proje Tanıtım Toplantısı

Daha sonra Aydın ilinde depolama olanakları ve potansiyel açısından mevcut durum analizi yapılmıştır. Bu başlık altında istatistiki veriler, mevcut depolama ve pazarlama teknikleri ve üretici ve işletme anketleri yapılmıştır. İlimizde lisanslı depolanmaya elverişli ürünlerin üretim miktarları, bu ürünlerin ne kadarının depolanabileceği, bu ürünlerin mevcut depolama teknikleri, depoların ve saklama ortamlarının özellikleri, yaşanan sorunlar irdelenmiştir. İlk olarak TUİK ve İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtlarında istatistiki olarak üretim değerleri, işletmeler ve adresleri çıkarılmıştır.

Üreticiler için anketler; işletmeler, tüccarlar ve ihracatçılar için detaylı mülakat formları hazırlanmış ve örnekleme yöntemiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılacak

Şekil 3. Proje Tanıtım Toplantısı

üreticilerin seçiminde ürün grubu ve ilçeler baz alınmıştır. Görüşme yapılacak işletmelerin seçiminde ise ilçeler baz alınarak yüz yüze görüşme yapılmıştır. Tüccarlar ve ihracatçılar için depoları olanlara öncelik verilerek görüşülmeler gerçekleştirilmiştir.

Üretici, işletmeci, tüccar ve ihracatçılarla yapılacak olan görüşmelerde önceden hazırlanmış farklı soru formlarında yer alan sorular üzerinden görüşmeler gerçekleştirilmiş ve soru formlarının içeriğinde sosyo-ekonomik özelliklere ait sorulara ilave olarak pazarlama ve depolama sorunları ile olası çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Üretiminde ülkemizde ve dünyada birinci sırada yer aldığımız kuru incir lisanslı depoculuğu konusunda üretici, tüccar, sanayici, araştırmacı, yayımcı ve akademisyen tüm paydaşların temsilcilerinin katıldığı bir değerlendirme toplantısı (Şekil 4 ve Şekil 5) düzenlenmiştir.

Lisanslı Depoculuk Mevzuatı kapsamında, yönetmelikler, tebliğler, mevcut başvurular, lisans alan şirketler ve gelişmeler incelenmiştir. Ülkemizdeki uygulamalarının İncelenmesi aşamasında İlimizdeki ürünler açısından örnek oluşturabilmesi bakımından, önce İzmir Selçuk'taki ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu ve daha sonra Bursa Nilüfer'deki Marmara Birlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Başköy Zeytin ve Zeytinyağı Lisanslı Depoları ziyaret edilmiştir. Görüşmelerde detaylı mülakat tekniğiyle depo koşullarının, işletme teknikleri, üretici ve tüccar açısından fayda/zarar durumları incelenmiştir.

Proje kapsamında bir diğer faaliyet, "Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı"nın yapılması olmuştur.

Şekil 4. Kuru incir lisanslı depoculuğu değerlendirme toplantısı

Şekil 5. Kuru incir lisanslı depoculuğu değerlendirme toplantısı

Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk çalıştayında; İlimizde yetiştirdiğimiz, ülkemizde, hatta dünyada ilk sıralarda yer aldığımız, uzun süre depolanabilen, ilimiz için stratejik bir öneme sahip olan başlıca ürünlerimiz için çalışma grupları oluşturulmuştur. Aydın ilinin stratejik öneme sahip önde gelen ürünlerinin emniyetli ve uygun koşullarda depolanması için bir sistem oluşturulması ve buna bağlı olarak pazarlama imkanlarının artırılması ve ticaretinin kolaylaştırılması için lisanslı depoculuk ihtiyacının belirlenmesinin amaçlandığı projenin faaliyetleri arasında yer alan Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayında İlimizde lisanslı depoculuk sisteminde değerlendirilebilecek stratejik öncelikli ürünlerde (incir, pamuk, zeytin ve zeytinyağı, kestane) üretim, işleme, depolama ve pazarlama sorunları tartışılarak lisanslı depoculuk ihtiyacı tüm taraflarında katılımıyla irdelenmiştir.

Son olarak; mevcut durumun analiz edilmesi, ilimizde uygulanan anket ve mülakat sonuçları ile ziyaret edilen lisanslı depolardaki gözlem ve incelemelerin ve Lisanslı Depoculuk Çalıştayı sonuçlarının değerlendirilmesiyle elde edilen tüm sonuçlar sonuç paylaşım toplantısıyla hedef grup ve paydaşlarımıza sunulmuştur.

Şekil 6.Aydın İli Stratejik Tarım Ürünleri

3. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünleri Mevcut Durumu

3.1. Aydın İli Bitkisel Üretim Potansiyeli

Büyük Menderes Irmağının suladığı bereketli ovalar üzerinde 800.700 ha alanda kurulu olan İlimiz, sahip olduğu toprak ve su kaynaklarının zenginliği ile Akdeniz İklimi sayesinde her türlü bitkisel üretimin yapılması gibi önemli bir tarım potansiyeline sahiptir. Toplam alanın; %45,8'i olan 368.336 hektarı tarımsal arazidir.

Aydın'da verimlilik düzeyi genelde Türkiye ortalamasının üzerindedir. Katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi ile tarımın il ekonomisi içindeki önemi artmaktadır. Buna bağlı olarak tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi il ekonomisini olumlu yönde etkileyecektir. Aydın ilinin stratejik ürünleri incir, zeytin, kestane ve pamuk bu kapsamda büyük bir önem arz etmektedir.

Dünya kuru incir üretiminde %55'lik, toplam incir üretiminde %25'lik bir payla birinci sırada yer alan ülkemizde en kaliteli incir Aydın ilinde yetiştirilmektedir. TÜİK verilerine göre toplam incir üretiminin %62,5'i üreten Aydın ülkemizde birinci sırada yer almaktadır. İlimizde incir üretiminin en fazla yapıldığı ilçeler Germencik, Nazilli, İncirliova, Sultanhisar, Merkez ve Bozdoğan'dır.

Dünya zeytin üretiminde %11'lik bir payla dördüncü sırada yer alan ilimiz Türkiye'de 1.sıradadır. Ülkemizde TÜİK verilerine göre toplam zeytin üretiminin %21,3'ünü Aydın üretmektedir. Zeytin üretiminin en fazla olduğu ilçeler Çine, Sultanhisar, Merkez, Köşk, Bozdoğan ve Kuyucak'tır

Gövdesi dik, kırmızımtırak kabuklu ve sert yapraklı olan kestanenin ülkemizde en çok yetiştirildiği yer Aydın'dır. Ülkemiz, dünya kestane üretiminde üçüncü, İlimiz %35,6'lık payla Türkiye'de birinci sırada yer almaktadır. İlimizde kestane üretiminin en fazla olduğu ilçeler Nazilli, Köşk ve Sultanhisar'dır.

Aydın ilinin içinde bulunduğu Ege Bölgesi'nin pamuklarının

elyaf uzunluğu Çukurova ve GAP Bölgesi'nin pamuğuna göre daha fazladır. Dünyada da Ege Bölgesi pamukları sahip oldukları özellikler nedeniyle yüksek kalite imajına sahiptirler. Ülkemiz üretiminin dünyada sekizinci sırada yer aldığı pamukta; Aydın ili, 536.370 dekarlık ekim alanı ve 287.031 tonluk üretimle ülkemizde ikinci sırada yer almaktadır. İlimizde pamuk üretiminin en fazla olduğu ilçeler Söke, Koçarlı, Germencik, Didim ve Nazilli'dir.

Tablo 1. Aydın İlinin Türkiye'de Lider Olduğu Ürünler

Sıralamadaki Yerimiz	Ürünler	Türkiye Üretimi (ton)	Aydın İli Üretimi (ton)	Üretimdeki Payımız (%)
1	İncir	298.914	186.870	62,5
	Kestane	60.019	21.406	35,6
	Zeytin	1.286.000	273.908	21,3
2	Enginar	34.014	65.92	19,3
	Pamuk	2.250.000	287.031	12,7
3	Çilek	372.498	48.966	13,1
	Bamya	33.545	2.177	6,5
4	Yerfıstığı	141.263	5.236	3,7
5	Mısır (Silaj)	17.835.115	994.647	5,6
	Yonca (yeşil ot)	12.616.178	662.826	5,2

Türkiye Üretiminde ilk 10 içerisinde olan ürünler:
Mandalina (6), Portakal (6), Limon (6), Kereviz (6), Şeftali (7) Nar (8), Turunçgiller (7), Domates (salçalık) (7), Biber (sivri) (7), Karnabahar (7), Kırmızı pancar (7) Tütün (7), Erik (8), Bezelye (10), Pırasa (10). (TUİK, 2013)

Tablo 2. Stratejik Ürünlerin Dünya ve Türkiye Üretim Miktarları

Ürün Adı	Üretim (ton)		Dünyadaki Payımız%	Sıralamadaki Yerimiz	Net Üretim Değeri (1000 $)	
	Dünya	Türkiye			Dünya	Türkiye
Kestane	1.998.880	59.789	3	3	1.554.493	46.497
İncir	1.093.189	274.535	25	1	652.451	163.897
Zeytin	16.555.375	1.820.000	11	4	13.255.940	1.457.279
Zeytin Yağı (sızma)	3.320.023	206.300	6	4	-	-
Pamuk Lifi	25.955.096	851.000	3	8	37.095.127	1.216.253

Kaynak: FAOSTAT, 2012

3.2.İncir Üretimi ve Pazarlama

3.2.1.Üretim

Ülkemizin denize hâkim üç kıyısında taze incir üretimi yapılmakta olup, ihraç değeri yüksek kurutmalık çeşitler Ege Bölgesinin Büyük ve Küçük Menderes Havzalarında yetiştirilir. Bu alanlar içerisinde Büyük Menderes vadisi özellikle Söke-Nazilli arasındaki alan, Türkiye incir üretiminin ve toplam meyve veren ağaç sayısının yaklaşık %64'ünü içinde bulundurur.

Büyük Menderes havzasında incirlikler Germencik çevresinden başlayarak, İncirliova, Efeler, Köşk, Sultanhisar, Nazilli ve Bu-harkent'e kadar devam eder. Bölgenin güney kesiminde Koçarlı, Karacasu, Bozdoğan, Yenipazar, Çine Ovası incirliklerin bulun-duğu yerlerdir.

En kaliteli kurutmalık incir Aydın ilinde yetiştirilen sarılop çeşididir. Sarılop kurutmalık çeşidi adeta Aydın iliyle özdeşleşmiştir. Kurutmalık incir plantasyonlarının, %3,8'i taban, %10,2'si kır-taban ve % 86'sı ise eğimli dağlık alanda yer almaktadır. Ülkemiz dünya incir üretim ve ticaretinde ilk sırada yer almakta olup, ülkemizi Mısır, Cezayir, Fas, İran izlemektedir.

Şekil 7. Türkiye İncir üretiminde Aydın İlinin Payı (%)

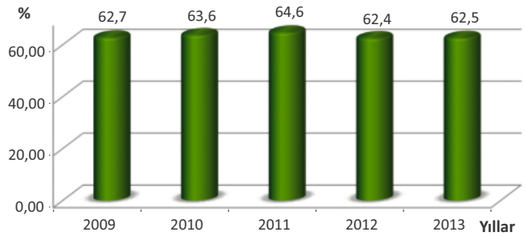

Ülkemizde ve Aydın'daki 2009-2013 yıllarındaki incir ağacı sayısı, alanı ve incir üretimi Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Türkiye ve Aydın'da İncir Ağacı Sayısı, Alanı ve İncir Üretimi

	Türkiye			Aydın		
Yıl	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç Sayısı	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç Sayısı
2009	476.615	244.351	10.150.938	352.056	153.191	6.397.383
2010	478.572	254.838	10.105.601	353.762	162.115	6.382.556
2011	485.295	260.508	10.375.383	358.047	168.351	6.597.206
2012	491.752	275.002	10.389.043	361.415	171.637	6.541.996
2013	494.011	298.914	10.506.640	361.552	186.870	6.607.455

Kaynak: TUİK

Aydın ilinde incir üretimi Türkiye üretiminin yarıdan fazlasını karşılamaktadır. Türkiye'de sektörün en önemli sorunları, ekonomik istikrarsızlık, yüksek finansman maliyetleri ve haksız rekabettir. Mevcut sorunların çözülmesi için, haksız rekabetin önlenmesi, kuru incir stok kurumunun ya da lisanslı depolamanın geliştirilmesi, ihracat imkânlarının geliştirilmesi, ihracat kredilerinin arttırılması gerekmektedir.

3.2.2.Pazarlama

Ülkemiz, yıllara göre değişmekle beraber, birim (kg) kuru inciri 2,12- 4,92 dolar arasında ihraç etmektedir. Kuru incirin 2007 yılında kuraklığa bağlı olarak üretim miktarı düşmesine rağmen ihracat değeri artmış ve gerçek değerinden ihraç edilmeye başlanmıştır. Organik incir yetiştiriciliğinin de önemli ölçüde yapıldığı ilimizde, inciri daha yüksek fiyatlardan ihraç edebilmek için kaliteyi arttırmak ve korumak, aflatoksin sorununu en aza indirmek, ürünümüzü dünya çapında tanıtmak, etkin reklam ve promosyon faaliyetlerinde bulunmak gerekmektedir.

İncir, mahalli toplayıcılar, tüccar komisyoncular veya toptancı hal komisyoncuları aracılığıyla pazarlanmaktadır. Ayrıca üretici tarafından yerel pazarlarda satılmaktadır.

Kurutmalık incir ise tüccar komisyoncular, mahalli toplayıcılar ve TARİŞ tarafından alınmaktadır.

Kuru incirin depolanmasında yaşanan sıkıntılar ve stok kurumu oluşturulamaması ürünün iç ve dış ticaretinde problem oluşturmaktadır.

İncir İhracatı:

Ülkemiz, dünya kuru incir ihracatında da birinci sırada yer almakta olup, dünya ihracatının yaklaşık %63'ü Türkiye'den yapılmaktadır. Kuru incir sektöründe yer alan diğer önemli ihracatçı ülkeler İran, İspanya, ABD ve Yunanistan'dır. Kuru incir ihracatımızda en önemli kalemleri, ekstra kuru incir ve birinci sınıf kuru incir oluşturmaktadır. İhracatımızın %57'si Avrupa Birliği ülkelerine yönelik olup, en önemli pazarlarımız sırasıyla Fransa, Almanya, İtalya, Amerika ve Rusya Federasyonu'dur (Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği). Türkiye'de ve dünyada kuru incir tüketiminde, özellikle sağlıklı gıdalar pazarının hızlı gelişimine paralel olarak artan bir talep vardır. Yurtdışı pazarlarda Noel, yurt içinde de Ramazan dönemlerinde kuru incir talebinde belirgin artışlar görülmektedir.

Tablo 4. Yıllar İtibariyle Türkiye'nin ve Aydın İli İncir İhracatı

	2010	2010	2011	2011	2012	2012	2013	2013
	kg	($)	kg	($)	kg	($)	kg	($)
Türkiyeİncirİhracatı($)	51.129.893	169.952.268	49.929.580	161.809.785	54.935.148	175.084.516	69.129.775	218.673.401
Aydın İli İncir İhracatı ($)	11.676.657	39.951.870	12.459.205	40.320.904	13.352.241	41.321.584	42.451.163	55.543.083
İlin Türkiye İncir İhracatındaki Payı (%)	22,84	23,51	24,95	24,92	24,31	23,60	61,4	25,4

Kaynak: TUİK

Şekil 8. İncir Pazarlama Kanalları

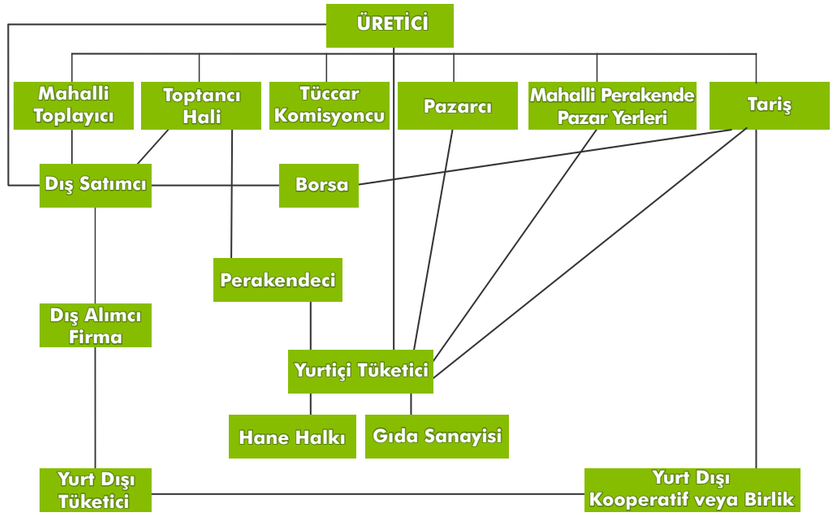

3.3. Zeytin-Zeytinyağı Üretimi ve Pazarlama

3.3.1.Üretim

Dünya üzerinde zeytincilik Akdeniz sahil şeridinde yer alan ülkelerde en iyi yetişme şartlarını bulmuştur. Bu ülkeler üretim bakımından,2012 Yılı FAOSTAT verilerine göre sırasıyla İspanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Fas, Suriye ve Tunus'tur.

Tablo 5 incelendiğinde Türkiye'de zeytin ağacı sayısı ve üretim yıllara göre arttığı görülmektedir. Türkiye'de üretilen zeytinlerin %70-75'i yağlık, geriye kalan miktar ise sofralık olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 5. Türkiye ve Aydın'da Zeytin Ağacı Sayısı, Alanı ve Zeytin Üretimi

	Türkiye			Aydın		
Yıl	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç Sayısı	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç Sayısı
2009	7.784.125	1.290.654	153.723.057	1.519.361	169.205	23.995.235
2010	7.840.313	1.415.000	157.155.819	1.512.541	206.502	23.692.982
2011	7.984.926	1.750.000	155.428.192	1.523.862	276.995	24.098.380
2012	8.137.650	1.820.000	157.905.154	1.532.685	267.274	23.806.884
2013	8.258.266	1.676.000	167.029.748	1.545.323	335.039	24.197.309

Kaynak: TUİK

Şekil 9. Türkiye Zeytin üretiminde Aydın İlinin Payı (%)

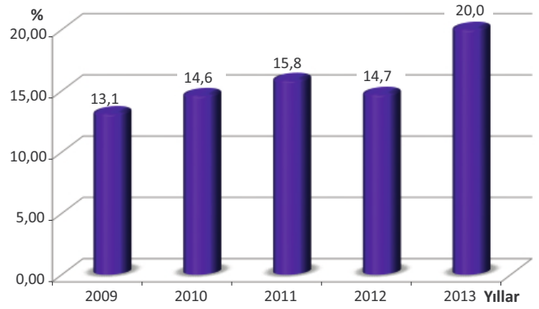

2009-2013 yılları arasında Aydın'ın Türkiye zeytin üretimindeki payı gösterilmiştir.Aydın ilinin Türkiye zeytin üretimindeki payı yıllara göre değişim göstermekte olup en düşük % 13,1 ve en yüksek % 21,3 arasında seyretmiştir.

Aydın ili toplam zeytin ağacı sayısı son 10 yıllık dönemde yaklaşık olarak %5 oranında artmıştır. İlimiz ağaç sayısı ve üretim bakımından 2013 yılında ülkemizde birinci sırada yer almaktadır.

3.3.2.Pazarlama

TARİŞ pazarlama kanalında önemli bir konuma sahiptir. TARİŞ Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, İzmir, Aydın, Balıkesir, Çanakkale, Muğla ve Manisa illerinde 37 yerleşim biriminde 33 kooperatif bulunmakta olup, bunlardan 12 adedi ilimizdedir.

Türkiye'nin zeytinyağı ve sofralık zeytin ihracatı yıldan yıla artış gözlenmektedir. Türkiye dünya sofralık zeytin üretiminde 2. yağlık zeytin ile zeytinyağı üretiminde ise 4. büyük üretici ülkedir. Zeytin ve zeytinyağı üretimi Ege bölgesinde yoğunlaşmış olup, Türkiye genelinde 459, Aydın ilinde ise 89 adet zeytin ve zeytinyağı işleyen tesis bulunmaktadır.

Zeytinyağı ve sofralık zeytin pazarlamasında var yıllarındaki arz fazlalığı stoklama problemine ve fiyatların düşmesine neden olmaktadır.

Kaliteli zeytinyağı elde etme bilincinin yeterince gelişmemiş olması, stoklamada hijyen ve depolama koşullarının iyi olmaması ve pazarlamada ambalajlamanın yetersiz olması sektörde görülen diğer problemlerdir.

Türkiye zeytin üretimindeki en önemli sorun üretimdeki dalgalanmadır (periyodisitedir). Üretimde yıldan yıla görülen dalgalanma var ve yok yılı diye adlandırılmakta ve zeytinyağı rejimini de yıldan yıla büyük oranda dalgalandırmaktadır.

Tablo 6. Yıllar İtibariyle Türkiye ve Aydın İlinin Zeytinyağı İhracatı

	2010		2011		2012		2013	
Ürün Adı :	kg	($)	kg	($)	kg	($)	kg	($)
Türkiye'nin Toplam Zeytinyağı ve Fraksiyonlarının İhracatı ($)	18.548.154	67.065.459	12.554.941	50.568.594	23.385.239	76.896.322	92.356.078	296.612.168
Aydın İli Zeytinyağı ve Fraksiyonlarının İhracatı	2.759	15.705	34.184	135.237	215.337	719.729	1.872.536	5.724.838
İlin Türkiye Zeytinyağı ve FraksiyonlarıİhracatındakiPayı (%)	0,01	0,02	0,27	0,27	0,92	0,94	2,02	1,93

Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği

Şekil 10. Zeytin Pazarlama Kanalları

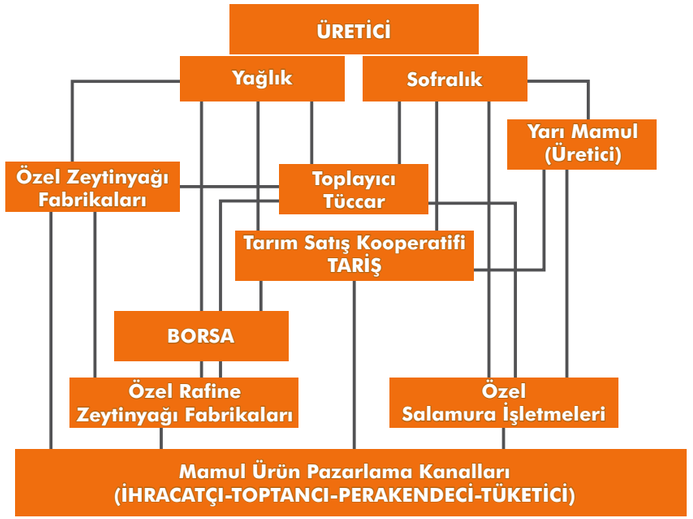

3.4. Kestane Üretimi ve Pazarlama

3.4.1.Üretim

1.998.880 tonluk dünya kestane üretiminde, Çin 1.650.000 ton ile ilk sırada, Kore Cumhuriyeti 70.000 ton ile ikinci sırada ve Türkiye 59.789 ton ile üçüncü sırada yer almaktadır (FAOSTAT, 2012).

Tablo 7. Türkiye ve Aydın'da Kestane Ağacı Sayısı, Alanı ve Kestane Üretimi

	Türkiye			Aydın		
Yıl	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç Sayısı	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Ağaç Sayısı
2009	117.108	61.697	2.393.734	64.460	19.053	703.634
2010	118.533	59.171	2.313.995	64.871	18.605	709.219
2011	119.559	60.270	2.288.945	65.691	20.375	723.509
2012	121.244	57.881	2.245.922	67.253	19.782	735.504
2013	113.069	60.019	2.320.409	66.386	21.406	731.014

Kaynak: TÜİK

Şekil 11. Türkiye Kestane Üretiminde Aydın İlinin Payı(%)

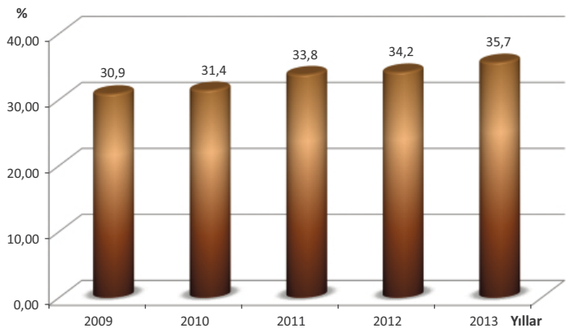

Şekil 11. incelendiğinde Aydın ili kestane üretiminin Türkiye içerisindeki payı yıllara göre değişim göstermektedir. 2013 yılına baktığımızda Aydın ilimizin kestane üretimi açısından ülkemiz genelinin ortalama %35,6'sına sahip olduğu görülmektedir.

Aydın İli kestane ağaç sayısı ve üretimi bakımından Türkiye'de birinci sırada yer almaktadır.

3.4.2. Pazarlama

İlimizde kestane tüketimi ve pazarlaması daha çok ham ürün olarak yapılmakta; üretimi, işlenmesi ve saklanmasında eski yöntemler kullanılmaktadır. Kestaneyi işleyerek, ürün çeşitliliği sağlanarak, tüketime sunulması amacıyla kurulan işletme yok denecek kadar azdır. Ürünün ihracatı da şekerleme vb. olarak değil hastalıklardan ari, belirli standartlarda hazırlanarak ham ürün olarak yapılmaktadır. İşleme sanayinin teşvik edilmesi, mamul ürün çeşitliliğinin ve miktarının arttırılması için çalışmalar yapılmalıdır.

Tablo 8. Aydın İli Kestane İhracatı (ton)

Yıllar	Miktar
2009	430
2010	439
2011	1.304
2012	2.072
2013	1.314

Şekil 12. Kestane Pazarlama Kanalları

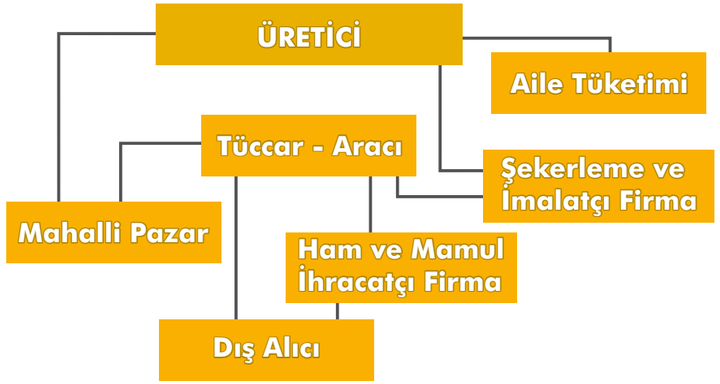

3.5.Pamuk Üretimi ve Pazarlama

3.5.1.Üretim

Aydın 2013 yılı 287.031 tonluk pamuk üretimiyle Şanlıurfa'dan sonra 2. sırada yer alır. İlimiz Türkiye kütlü pamuk üretiminin %10'unu karşılamaktadır. İlimiz pamuğu tekstile katkı sağlayan, katma değeri en önde ürünlerden birisidir. İlimiz pamuklarının elyaf uzunluğu Çukurova ve GAP Bölgesi'nin pamuğuna göre daha fazladır. Dünyada da sahip olduğu özellikler nedeniyle kalitede öne çıkmaktadır.

Ülkemiz, tüketimin tamamını karşılayabilecek kaliteli pamuk üretim potansiyeline sahiptir. Pamuk tek yıllık bir bitki olarak yetiştirildiğinden pamuk fiyatlarının üreticiye yeterli gelir sağlamadığı yıllarda üreticiler alternatif ürünlere yönelebilmekte, üretim düşmektedir.

Tablo 9. Türkiye ve Aydın'da Pamuk Verimi, Alanı ve Üretimi

	Türkiye			Aydın		
Yıl	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)	Alan (dekar)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2009	4.200.000	1.725.000	411	508.401	188.678	371
2010	4.806.500	2.150.000	448	504.698	223.563	443
2011	5.420.000	2.580.000	476	544.766	243.669	447
2012	4.884.963	2.320.000	475	505.550	250.997	496
2013	4.508.900	2.250.000	499	536.369	287.031	535

Kaynak: TÜİK

Şekil 13. Türkiye Pamuk Üretiminde Aydın İlinin Payı(%)

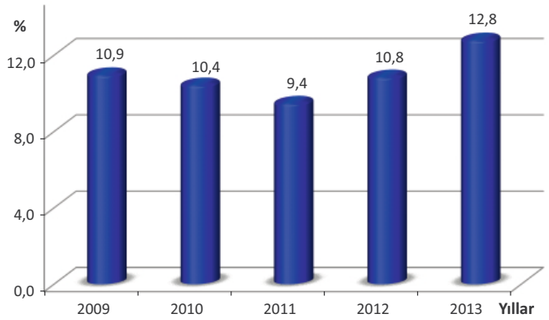

3.5.2. Pazarlama

Türkiye'de pamuk fiyatı dünya fiyatlarına paralel olarak değişim göstermektedir. Gümrük Birliği Anlaşması nedeniyle sanayi malı olarak kabul edilen pamukta ithalat vergisi sıfırdır.

Tariş'i oluşturan 4 birlikten iş hacmi en büyük olan Pamuk Birliği, Ege Bölgesinde 6 ilde kurulu 44 Pamuk Satış Kooperatifi ve bu kooperatiflere ait 29 çırçır işletmesi ile faaliyetini sürdürmektedir.

Aydın ilinde TARİŞ'e ait pamuk alımı yapan 18 kooperatif bulunmaktadır. 2012 yılında bu kooperatifler toplam 10.500 ton alım yapmışlardır. İlimizde toplam üretimin % 0,04'ü TARİŞ Pamuk Birliği tarafından alınmıştır. Pamuk daha çok serbest piyasada alınıp satılmaktadır.

Pamuk pazarlamasında yaşanan bazı problemler; finansal gücü yüksek olan üretici pamuğunu bekletebilirken

gücü olmayan üreticinin ucuz fiyattan satmak zorunda kalması, vadeli işlemler piyasasının açılması konusunda mevzuata dayalı sıkıntıların olmasıdır.

Pamuk İhracatı :

1980'li yılların ortalarına kadar dünyanın önemli pamuk ihracatçı ülkelerinden olan Türkiye, sonraki yıllarda pamuk üretiminin yurtiçi talebi karşılamaya yetmemesi nedeniyle bu önemini büyük ölçüde yitirmiştir.

Son on sezonluk dönemde en fazla pamuk ihracatı 81 bin ton ile 2007/08 sezonunda, en düşük pamuk ihracatı ise 30 bin ton ile 2008/09 sezonunda yapılmıştır.

2011/12 sezonunda ise ihracat miktarı bir önceki sezona göre yüzde 105 oranında artmıştır. Bu sezonda 65 bin ton pamuk ihracatı karşılığında 144 milyon dolar döviz geliri sağlanmıştır.

Tablo 10. Aydın İli Pamuk İhracatı

Sezon	Miktar (Bin Ton)	Miktar Endeksi	Değer (Milyon $)	Değer Endeksi
2008/09	29,7	44	53,9	70
2009/10	32,5	48	60,5	78
2010/11	31,8	47	102,7	133
2011/12	65,2	96	143,8	186

Kaynak: Ege İhracatçılar Birliği

Şekil 14. Pamuk (Mahlıç) Pazarlama Kanalları

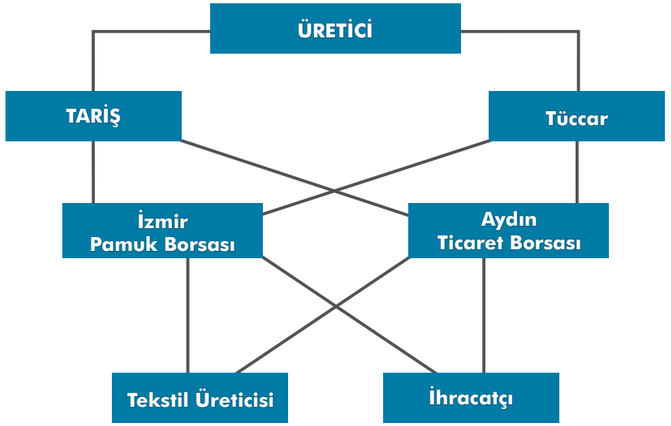

4. Lisanslı Depoculuk

Lisanslı depoculuk;

-Depolamaya uygun nitelikte ve standardize edilebilmesi mümkün olan tarım ürünlerinin sınıf ve kalitelerinin yetkili sınıflandırıcı olarak isimlendirilen laboratuvarlarca belirlenmesini,

- Modern altyapıya sahip sağlıklı ortamlarda depolanmasını,

- Bu ürünlerin ticaretinin ürünün mülkiyetini temsil eden ürün senetleri vasıtasıyla; uluslararası alanda da faaliyet gösterebilecek nitelikteki ürün ihtisas borsasında yapılmasını öngören bir sistemdir.

Lisanslı depoculuk sistemindeki aktörler; üreticiler, tacirler, sanayiciler, aracılar ve bunların yanı sıra bankalar, sigorta şirketleri ve yatırımcılardır.

4.1. Lisanslı Depoculuk ile İlgili Tanımlar

Lisanslı depoculuk konusundaki tanımların açıklanmasında 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu esas alınmıştır.

Lisanslı Depoculuk ile ilgili düzenlemelerden Gümrük ve Ticaret Bakanlığı sorumludur.

Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan ürün senedi alım satımı konusunda izin alan ticaret borsasını ifade etmektedir.

Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi, depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetlerdir.

Elektronik kayıt kuruluşu (EKK): Yönetim kurulunda örgün olan veya olmayan yükseköğretim kurumlarından mezun Bakanlık temsilcisi bulunan ve elektronik ürün senetlerinin oluşturulmasını sağlamak, bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile işlemleri ilgili taraflar itibarıyla kayden izlemek amacıyla Bakanlıktan lisans almış olan anonim şirketi,

Elektronik kayıt kuralları: Elektronik ürün senetlerinin oluşturulmasına, bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile işlemlerin ilgili taraflar itibariyle kayden izlenmesine ilişkin Elektronik Kayıt Kuruluşu'nun önerisi üzerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca belirtilen usul ve esaslardır.

Elektronik ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince, Elektronik kayıt kurallarına uygun olarak sistem üzerinde oluşturulan elektronik kaydı ifade etmektedir.

Lisans: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilen faaliyet iznini gösterir belgedir.

Lisanslı depo: Kanun kapsamında ürünlerin sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanması hizmetlerini sağlayan tesislerdir.

Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Tarım ürünlerinin depolanmasıyla iştigal eden ve Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği kapsamında geçerli bir lisans belgesine sahip olan anonim şirketi ifade etmektedir.

Lisanslı depo teminatı: Lisanslı depo işletmesince, Kanunda ve ikincil düzenlemelerinde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi dolayısıyla meydana gelecek zararların karşılanmasını teminen Fona verilen Bakanlık tarafından kabul edilen ve Kanunda belirtilen nakit ve nakde çevrilebilen güvenceleri ifade etmektedir.

Lisanslı depo tazmin fonu: Lisanslı depo işletmesinin, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve mudilerle yapacağı sözleşmede öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmemesinden dolayı ortaya çıkan mudi zararlarını tazmin etmek amacıyla kurulan fondur.

Mudi: Depolama hizmetleri için ürününü lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek

veya tüzel kişidir. Mudi, üreticinin bizzat kendisi olabileceği gibi, ürün senedini başka bir şahıs ya da şirkete devretmesi halinde mudi, ürün senedini elinde bulunduran gerçek ya da tüzel kişi olmaktadır.

Tartıcı: Lisanslı depoya getirilen ya da depodan teslim edilen ürünü tartmak ve tartım makbuzu düzenlemekle görevli gerçek kişilerdir.

Ürün: Bakanlıkça çıkarılan tebliğlerle düzenlenen, depolanmaya uygun nitelikteki ve standardize edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünlerini ifade etmektedir.

Lisanslı depoculuğa konu olacak ürünün çabuk bozulabilir nitelikte olmaması, resmi bir kuruluş tarafından tanımlanmış bir standardının bulunması ve söz konusu standart özelliklerinin analizler yardımıyla objektif bir şekilde ortaya konulabilmesi gerekmektedir. Soğuk hava depolarında muhafaza edilen meyve ve sebzeler lisanslı depoculuğa konu olan ürünler arasına girmemektedir.

Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, ürünün mülkiyetini temsil ve rehinini temin eden kıymetli evraktır.

Yetkili sınıflandırıcı: 5300 sayılı Kanun kapsamında lisans almış olan ve tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişilerdir.

Aynen: Ürünün ayrı depolanması durumudur. Mudi ürününün diğer ürünlerle karıştırılmasını istemezse kullanılan yöntemdir. Ancak mudi deponun ayrılan birim hacmini doldurmak zorundadır; kapasiteden daha az ürün koyacak olursa doldurmuş gibi kirasını ödemek zorundadır. Nadiren uygulanır.

Mislen: Ürünün eşit standarttaki ürünlerle karıştırılarak depolanması durumudur. En sık kullanılan ve tercih edilen yöntemdir.

4.2.Lisanslı Depoculuk Mevzuatı ve Teşvikler

4.2.1.Lisanslı Depoculuk Mevzuatı

Depolamaya uygun nitelikteki hububat, baklagiller, yağlı tohumlar, pamuk, fındık, zeytin, zeytinyağı ve kuru kayısı gibi standardize edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünlerinin standartları belirlenerek emniyetli ve sağlıklı koşullarda lisanslı depo işletmelerine ait depolarda depolanmasını ve bu ürünlerin ticaretinin yine bu işletmeler tarafından düzenlenen ürün senetleri vasıtasıyla yapılmasını amaçlayan 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu'nun 17.02.2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle Ülkemizde Lisanslı Depoculuk Hakkındaki ilk yasal düzenleme başlamıştır.

10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 38'inci maddesine dayanılarak, 12 Nisan 2013 tarihinde 28616 Sayılı Resmi Gazete'de "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği" yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu'na istinaden, uygulamaya yönelik olarak bugüne kadar 4 adet Yönetmelik, 6 adet Tebliğ çıkarılmıştır.

Bunlar:
-Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği
-Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliği,
-Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği,
-Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelik

-Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Tebliği
-Pamuk Lisanslı Depo Tebliği
-Fındık Lisanslı Depo Tebliği
-Zeytin Lisanslı Depo Tebliği
-Zeytinyağı Lisanslı Depo Tebliği
-Kuru Kayısı Lisanslı Depo Tebliği'dir.

4.2.2.Lisanslı Depoculuk Vergi Teşvikleri ve Devlet Yardımları

Lisanslı depoculuk sisteminin teşvik edilmesine ve bu alandaki yatırımların artarak gelişmesine katkı sağlamayı amaçlayan vergi düzenlemeleri, 3/7/2009 tarihli 27277 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5904 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunla yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanunla;

-Lisanslı depoya tevdi edilen ürün için üreticiye verilen ürün senetlerinin el değiştirmesinden doğan kazançlar 31/12/2014 tarihine kadar gelir vergisi ve kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur.

-Ürünlerin lisanslı depolara ilk tesliminde ve borsadaki alım satımında katma değer vergisi (KDV) istisnası getirilmiştir.

-Lisanslı depo işletmesi ile mudi arasında yapılan sözleşmeler ve ürün senetleri damga vergisinden istisna tutulmuştur.

14/7/2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ve bu Kararın uygulanmasına ilişkin Hazine Müsteşarlığınca çıkarılan 2009/1 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ" ile lisanslı depoculuk hizmetleri de bölgesel desteklerden yararlandırılacak yatırım konuları arasına dahil edilmiştir. Aynı durum, 15/06/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ve bu Kararın uygulanmasına ilişkin Ekonomi Bakanlığınca çıkarılan 2012/1 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ" ile de devam ettirilmiştir.

4.3.Lisanslı Depoculuk Sisteminin İşleyişi

4.3.1.Sistemde Yer alan Başlıca Aktörler

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı: Düzenleme ve Denetim

Mudiler: Üreticiler veya Ürün Senetlerini Elinde Bulunduran Kişiler

Lisanslı Depolar: Ürünlerin Depolanmasıyla İştigal Eden Anonim Şirketler

Yetkili Sınıflandırıcılar: Ürünleri Analiz Eden ve Sınıflandıran Laboratuvarlar

Referans Yetkili Sınıflandırıcılar: Yetkili Sınıflandırıcılarca Yapılan Analizlere İtiraz Halinde, Ürünleri Yeniden Analiz Etmeye/Kalibrasyon Kontrolü Yapmaya Yetkili Kılınan Laboratuvarlar

Ürün İhtisas Borsası/Yetkilendirilmiş Ticaret Borsası: Ürün Senetlerinin Alım Satımının Yapıldığı Kuruluşlar

Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu: Mudilerin Sigorta Kapsamında Karşılanmayan Zararlarını Tazmin Eden Kuruluş

Bankalar: Ürün Senedi Karşılığında Mudilere Kredi Veren Kuruluşlar

Sigorta Şirketleri: Lisanslı Depoları ve Bu Depolardaki Ürünleri Sigortalayan Kuruluşlar

Yatırımcılar, Sanayiciler, Tacirler: Yatırım Amacıyla veya Ticari Amaçlarla Ürün Senetlerinin Alım Satımını Yapan Kişiler:

Aracılar: Ürün İhtisas Borsasında Ürün Senedi Alım Satımına Aracılık Eden Kişiler

.

Şekil 15. Lisanslı Depoculuk Sistemi

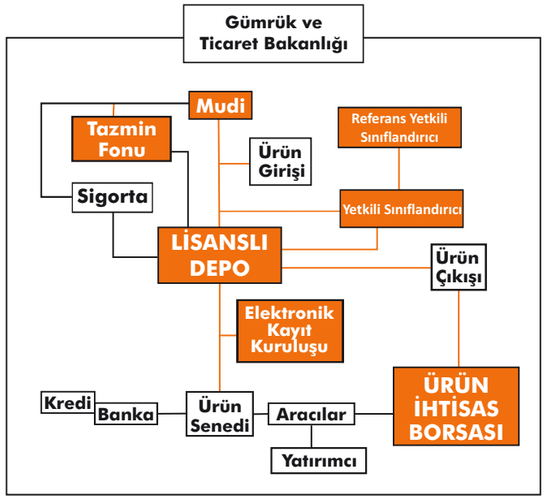

4.3.2. Lisanslı Depo İşletmeleri, Ürün İhtisas Borsası, Yetkili Sınıflandırıcılar

Lisanslı Depo İşletmeleri

Tarım ürünleri lisanslı depo işletmeleri, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartları göz önünde bulundurularak Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca verilecek izinle anonim şirket şeklinde kurulur. Şirketin kuruluşunda, bir milyon liradan az olmamak üzere depolama kapasitesine göre ilgili tebliğde belirlenen tutarda ödenmiş sermayeye sahip olunması ve yönetmelikte gösterilen belgelerin ibraz edilmesi koşulları aranır.

Kuruluş izni alan şirkete ancak Kanunun öngördüğü şartları taşıdığının tespiti halinde faaliyet izni (lisans) verilir. Şirket faaliyet izni almadan depoculuk faaliyetinde bulunamaz, ürün kabul edemez, ürün senedi düzenleyemez. Lisans alınmadan lisanslı depo veya lisanslı depo işletmesi izlenimini verecek hiçbir isim, unvan, işaret ve benzerleri kullanılamaz.

Lisanslı depo işletmek üzere lisans almak için müracaat edenler, depo kapasitesinin ürün rayiç bedelinin %15'inden az olmamak üzere belirlenen tutarda lisanslı depo teminatı vermek zorundadır. Yine, lisanslı depo işletmeleri, lisans koşulu olarak işletme tesisleri ve lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamında depoladığı ürünler için sigorta yaptırmak zorundadır.

Lisanslı depoya tevdi edilen tarım ürünleri, geçerli lisansa sahip yetkili sınıflandırıcılar tarafından analiz edilir ve sınıflandırılır.

Bir ürünün lisanslı depo işletmesine teslim ve kabul edilmesi halinde, söz konusu ürün için ürün senedi düzenlenir. Teslimat sırasında ürün senedi dışında düzenlenen tartım makbuzu ve delil niteliğini haiz benzer belgeler de ürünün mülkiyetinin ispatında kullanılabilir.

Ürün senedi veya delil niteliğini haiz diğer belgeler; ürünün aynı miktar, cins, sınıf ve kalitede mudîye geri verilmesini garanti eder ve bu teslim satış değil vedia (emanet) anlamındadır. Basılı ürün senetleri hükmünde olmak üzere elektronik ortamda da ürün senetleri oluşturulabilir.

Lisanslı depo işletmesi, mudînin talebi üzerine, hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça gecikmeksizin ürünü teslim eder. Ürünün tesliminde bu ürüne ait ürün senedini geri alır ve iptal eder.

Ürün depodan geri alınmamışsa azamî depolama süresi dolmadan en az kırkbeş gün öncesinden lisanslı depo işletmesi mudîye mudînin eline geçecek şekilde yazılı olarak haber verir. Bu süre sonunda da geri alınmayan ürünün bir kısmı veya tamamı, ürünün niteliğine ve piyasa koşullarına uygun olarak lisanslı depo işletmesince satılabilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi ücretler ve masrafları düşerek geri kalan tutarı yedi iş günü içerisinde ilgiliye öder.

Kuruluş izni alan şirkete ancak Kanunun öngördüğü şartları taşıdığının tespiti halinde faaliyet izni (lisans) verilir. Şirket faaliyet izni almadan depoculuk faaliyetinde bulunamaz, ürün kabul edemez, ürün senedi düzenleyemez. Lisans alınmadan lisanslı depo veya lisanslı depo işletmesi izlenimini verecek hiçbir isim, unvan, işaret ve benzerleri kullanılamaz (Anonim, 2014c).

Ürün İhtisas Borsası

Ürün ihtisas borsası, Bakanlığımızın ve Sermaye Piyasası Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla anonim şirket şeklinde kurulur. Şirketin kuruluşunda, bölge düzeyinde faaliyet gösterecekler için beş, ulusal düzeyde faaliyet gösterecekler için on, uluslararası düzeyde faaliyet gösterecekler için onbeş milyon TL'den az olmamak üzere sermayeye sahip olunması gerekir.

Kuruluş izni alan şirkete ancak kanunun öngördüğü şartları taşıdığının tespiti halinde faaliyet izni (lisans) verilir. Şirket faaliyet izni almadan ürün ihtisas borsacılığı faaliyetinde bulunamaz.

Alivre sözleşmeler ile lisanslı depolarca düzenlenen kıymetli evrak hükmündeki ürün senetleri ve ürünü temsil eden benzer senetlerin alım satımı ve rehni gibi işlemlerin ürün ihtisas borsalarında kontrolü ve tescili zorunludur. Borsada tescil gerçekleşmedikçe ürün mülkiyeti başkasına devredilemez.

Kota edilerek ilgili ürün senedinin ve alivre sözleşmelerin alınıp satıldığı bir ürün ihtisas borsası faaliyette bulunmuyorsa bunlar teknik, kurumsal ve mali alt yapısının yeterliliği tespit edilen ve Bakanlığımızdan izin alan ticaret borsalarında işlem görür.

Ürün senetlerine ilişkin; alım satımın tescili, devir ile bedelinin ödenmesi, alıcı ve satıcı ile üçüncü şahısların haklarının korunması, yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve alım satıma ilişkin diğer hususlar, borsanın sorumluluğunda olup, bu işlemlerden dolayı doğan zararlar borsa tarafından tazmin edilir (Anonim, 2014c).

Yetkili Sınıflandırıcılar

5300 sayılı Kanun kapsamında lisans alarak, tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu hususları belgelendiren, gerçek ve tüzel kişilerce işletilen laboratuvarlardır (Anonim, 2014c).

4.4.Sistemin Güvence Mekanizmaları

-Rizikolara karşı sigorta (Depolar ile bu depolara konulan ürünlerin rizikolara karşı sigorta ettirilmesi zorunludur.)

- Teminat (Depolama kapasitesinin ürün rayiç bedelinin en az %15'i oranındaki teminatın tazmin fonu adına ve lehine düzenlenmesi zorunludur.)

- Borsanın sorumluluğu (Ürün senetlerinin alım satımına ilişkin hususlar (tescil, devir, bedelin ödenmesi, üçüncü şahısların haklarının korunması, yükümlülüklerin yerine getirilmesi gibi) borsanın sorumluluğundadır. Bu işlemlerden doğacak zararlar borsa tarafından tazmin edilir.)

- Bakanlığın gözetim ve denetimi (Lisanslı depolar, yetkili sınıflandırıcılar, ürün ihtisas borsaları ile kanun kapsamında faaliyet gösteren diğer kişi ve kuruluşlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığının gözetim ve denetimine tabidir.) (Anonim, 2014c)

4.5.Lisanslı Depoculuk Sisteminin Hedefleri

1- Hasat dönemlerinde tarım ürünlerindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesi ve piyasanın dengelenmesi,

2- Özellikle finansman sıkıntısı çeken küçük çiftçiler ile ürün sahiplerinin, lisanslı depolara verdikleri ürünleri karşılığında aldıkları ürün senetleri aracılığıyla bankalardan kredi ve finansman sağlamaları,

3- Tarım ürünleri ticaretinin herkesçe kabul gören standartları belirlenmiş ürünler üzerinden yapılması, kaliteli üretimin teşvik edilmesi, güvenli bir piyasanın oluşturulması,

4- Tarım ürünleri ticaretinin kayıt altına alınması,

5- Ülkemizde halihazırda uygulanmakta olan tarım reformunun başarılması ve tarım ürünleri ticaretinde özel sektör katılımının artırılması,

6- Üretimde ve fiyatlandırmada devlet müdahalelerinin asgariye indirilmesi, bu alana yönelik yapılan yüksek harcamalardan önemli tasarruf sağlanması, serbest piyasa ve fiyat oluşumunu bozan müdahalelerden uzaklaşılması,

7- Tarım ürünleri üreticileri açısından kolay pazarlanabilen, iyi muhafaza edilen ve nakliye masrafları en aza indirilmiş bir sistemle istikrarlı ve daha yüksek bir gelir seviyesi elde edilmesi,

8- Yatırımcılar için dövize, altına, hisse senedine, faize ve benzerlerine alternatif yeni bir yatırım aracı sağlanması,

9- Ürün ticareti ile uğraşan tacir ve sanayicilerimizce, kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünlerin kolayca temini,

10- Tarım ürünlerinin, fizikî mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın ürün senetleri veya elektronik ürün senetleri aracılığıyla ticaretinin yapılması,

11- Standardı belirlenmiş ürün ve lisanslı depo sistemiyle tarım ürünlerinde vadeli işlem ve opsiyon piyasalarına geçilmesi,

12- Ürün depolanması, bankacılık ve sigorta sektörü açısından yeni iş alanlarının oluşturulması,

13- Ülkemizin yakınında bulunduğu Orta Doğu, Balkanlar, Türkî Cumhuriyetler ve Asya coğrafyasındaki tarım ürünleri ticaretinde de önemli rol üstlenmesi ve pay sahibi olunması (Anonim, 2014a ve 2014d).

4.6.Lisanslı Depoculuğun Faydaları

Lisanslı depoculuğun faydaları her sektörde birbirine benzerlikler göstermekle birlikte;

1-Üreticiler,

2-Tüccarlar, ihracatçılar, depolanan ürünleri işleyen sanayiciler,

3-Bölgesel ve ulusal açıdan ele alınabilir.

4.6.1. Üreticiler Açısından Lisanslı Depoculuğun Faydaları

Ürünlerini depolama şansı olmayan üreticiler ürünlerini hasattan hemen sonra satmak durumunda kalmaktadır. Hasat sonrası arz fazlası olduğu için fiyatlar düşük olmaktadır. Depolama imkanı olmayan üreticiler düşük fiyatlara razı olmak zorunda kalmaktadır.

• Üreticiler ürünlerini, yakın çevrelerindeki sınırlı sayıdaki tüccara satmak zorunda kalmayacak, çok sayıda alıcının oluşturacağı rekabetten yararlanabilecektir. Lisanslı depolar ile üreticiler satışlarını yıla yayabilmekte ve ürünlerini daha yüksek fiyattan satma şansı bulabilmektedir. Ancak, bu durum lisanslı depoların her zaman üreticiye daha yüksek bir fiyatı garanti edeceği anlamını taşımamaktadır.

• Lisanslı depolarda ürünler ürünlere göre düzenlenip ayarlanabilen sağlıklı koşullarda depolanmaktadır. Üreticiler kendileri uygun koşulları sağlayamadıkları için ciddi oranda ürün ve kalite kayıpları ile karşı karşıya kalmaktadır. Lisanslı kalitatif ve kantitatif olarak depoculuk üreticilerin ürünlerini korumaktadır.

• Lisanslı depolara teslim edilen ürünler sigortalanmakta ve güvence altına alınmaktadır. Sigorta garantisinin dışında, ürüne gelebilecek herhangi bir zararın sigorta kapsamı dışında gerçekleşmesi halinde ürünler lisanslı depoculuk tazmin fonunun garantisi altındadır.

• Özellikle finansman sıkıntısı çeken küçük çiftçiler ile ürün sahipleri, lisanslı depolara verdikleri ürünleri karşılığında aldıkları ürün senetleri aracılığıyla bankalardan kredi ve finansman sağlayabileceklerdir.

• Lisanslı depoculuk sisteminin teşvik edilmesine ve bu alandaki yatırımların artarak gelişmesine katkı sağlamayı amaçlayan vergi düzenlemeleri, 3/7/2009 tarihli 27277 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5904 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunla yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunla;

-Lisanslı depoya tevdi edilen ürün için üreticiye verilen ürün senetlerinin el değiştirmesinden doğan kazançlar 31/12/2014 tarihine kadar gelir vergisi ve kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur.

-Ürünlerin lisanslı depolara ilk tesliminde ve borsadaki alım satımında katma değer vergisi (KDV) istisnası getirilmiştir.

-Lisanslı depo işletmesi ile mudi arasında yapılan sözleşmeler ve ürün senetleri damga vergisinden istisna tutulmuştur (Anonim, 2014d).

• Tarım ürünleri üreticileri açısından kolay pazarlanabilen, iyi muhafaza edilen ve nakliye masrafları en aza indirilmiş bir sistemle istikrarlı ve daha yüksek bir gelir seviyesi elde edilmesi fırsatı sağlanmaktadır.

• Lisanslı depolar üretici gelirini artırmak potansiyeline sahiptir. Ancak, bunun için lisanslı depoculuk sisteminin daha yaygın bir hale gelmesi ve daha fazla ürünün depolanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra piyasada ortaya çıkabilecek olağan dışı durumların da meydana gelmemesi önemlidir (devlet müdahaleleri, yurt dışından daha ucuz ürünün yurt içine girmesi vb.). Lisanslı depoculuğun gelişmesi ile birlikte piyasalar daha istikrarlı bir yapıya kavuşmaktadır.

4.6.2. Tüccarlar, İhracatçılar, Sanayiciler Açısından Lisanslı Depoculuğun Faydaları

• Sağlıklı depolama, kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünleri, talep ettikleri miktar, tür ve kalitedeki ürünü güvenilir şekilde, elektronik ortamda, mekan sınırlaması olmaksızın, kısa zamanda temin edebilmektedirler.

• Sanayici hammadde tedarikinde sıkıntı yaşamamakta, istediği nitelik ve miktarda ürünü lisanslı depo sayesinde saydam pazar koşullarında temin edebilmektedir.

• Ellerinde tutacakları ürün senetleriyle, ileride olası fiyat farklılıklarından korunabilmektedir.

• En iyi fiyattan alım satım, ellerindeki ürün senetlerini teminat olarak kullanarak, bankalardan uygun koşullarda kredi sağlama olanağına sahip olmaktadırlar.

• Tüccar stok maliyetini düşürebilmekte, üreticiden aldığı ürünü daha kolay şekilde pazarlayabilmektedir.

• İşletme, ihtiyaçları için depo inşa etme maliyetinden kurtulmaktadır.

4.6.3. Bölgesel ve Ulusal Açıdan Lisanslı Depoculuğun Faydaları

• Ürün senedi aracılığıyla, yatırımcılar için hisse senedi, döviz, altın ve faiz gibi yatırım araçlarına alternatif bir yatırım aracı sağlanmaktadır,

• Lisanslı depo sistemiyle, tarım ürünlerinde, vadeli piyasalara geçişte alt yapı oluşturulmaktadır,

• Elektronik ticarete büyük bir potansiyel yaratılmaktadır,

• Ürün analizi, depolanması, sigortalanması ve kredi kullanılması nedeniyle, bu sektörlere yeni gelirler ve iş alanları kazandırılmaktadır,

• Lisanslı depoların ve ürün ihtisas borsalarının yurt içinde ve dışında açacakları şubeler vasıtasıyla, ürün pazarlanma-sında ve dağıtımında büyük kolaylıklar ve alt yapı gerçekleş-mektedir.

• Hasat dönemlerinde tarım ürünlerindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesi ve piyasanın dengelenmesi sağlanmaktadır,

• Tarım ürünleri ticaretinin herkesçe kabul gören stan-dartları belirlenmiş ürünler üzerinden yapılması, kaliteli üretimin teşvik edilmesi, güvenli bir piyasanın oluşturulması sağlanmaktadır,

• Tarım ürünleri ticaretinin kayıt altına alınması sağlan-maktadır,

• Ülkemizde halihazırda uygulanmakta olan tarım refor-munun başarılması ve tarım ürünleri ticaretinde özel sektör katılımının artırılması sağlanmaktadır,

• Yatırımcılar için dövize, altına, hisse senedine, faize ve benzerlerine alternatif yeni bir yatırım aracı sağlanmaktadır.

● Tarım ürünlerinin, fizikî mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın ürün senetleri veya elektronik ürün senetleri aracılığıyla ticaretinin yapılması gerçekleştirilmektedir.

● Tüketiciye kalitesi korunmuş, standartlara uygun, güvenilir gıda temini sağlanabilmektedir.

4.7. Türkiye'de Lisanslı Depoculuk

Türkiye'nin ilk vadeli işlemler borsası 19 Ekim 2001 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile İzmir'de kurulmuştur (Niyaz ve Ark. 2012).

Türkiye'de AB uyum sürecinde uygulamaya konulan yapısal reformlar ve düzenlemeler çerçevesinde, mevzuat altyapısı tamamlanan "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu" 17 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Anonim, 2005a).

Tarım ürünleri lisanslı depo işletmeleri, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartları göz önünde bulundurularak Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca verilecek izinle anonim şirket şeklinde kurulur. Şirketin kuruluşunda, bir milyon liradan az olmamak üzere depolama kapasitesine göre yönetmelikle belirlenen tutarda ödenmiş sermayeye sahip olunması ve ilgili yönetmelikte gösterilen belgelerin ibraz edilmesi koşulları aranır.

Kuruluş izni alan şirkete ancak Kanunun öngördüğü şartları taşıdığının tespiti halinde faaliyet izni (lisans) verilir. Şirket faaliyet izni almadan depoculuk faaliyetinde bulunamaz, ürün kabul edemez, ürün senedi düzenleyemez.

Lisans alınmadan lisanslı depo veya lisanslı depo işletmesi izlenimini verecek hiçbir isim, unvan, işaret ve benzerleri kullanılamaz.

Lisanslı depo işletmek üzere lisans almak için müracaat edenler, depo kapasitesinin ürün rayiç bedelinin %15'inden az olmamak üzere belirlenen tutarda lisanslı depo teminatı vermek zorundadır.

Yine, lisanslı depo işleticileri, lisans koşulu olarak işletme tesisleri ve lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamında depoladığı ürünler için sigorta yaptırmak zorundadır.

Ayrıca, belgelerin tam ve yeterli olduğunun tespiti halinde, Bakanlığımızca oluşturulan bir komisyonca depo ve tesisler yerinde incelenir ve inceleme sonucu gerekçeleriyle birlikte bir rapora bağlanarak Bakanlığa sunulur.

Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda öngörülen şartları taşıdığı anlaşılanlara ve belirtilen belgeleri ibraz edenlere lisans verilir.

4.7.1. Lisanslı Depoculuk İstatistikleri, Kuruluş İzni ve Lisans Alan Lisanslı Depo İşletmeleri

Türkiye'de ilk lisanslı depo Toprak Mahsulleri Ofisi ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin öncülüğünde 26 Şubat 2010 tarihinde, "TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi" ismiyle Ankara'nın Polatlı ilçesine bağlı Üçpınar köyünde 40.000 tonluk kapasiteyle kurulmuştur (PTB, 2011) (Şekil 16). Şirket 12 Temmuz 2011 tarihi itibariyle lisans alarak hizmet vermeye başlamıştır.

Bir diğer lisanslı depo ise İzmir Ticaret Borsası (İTB) önderliğinde 13 Ocak 2011 tarihinde kurulan 19 ortaklı "Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş." (ELİDAŞ) olmuştur.

Daha sonra kurulan lisanslı depolar, 28 Ocak 2011 tarihinde Mersin'de kurulan Yayla Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. ve 25 Ekim 2011 tarihinde Bandırma'da kurulan Tiryaki Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.dir (Anonim, 2014c).

Şekil 16. TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi Polatlı Lisanslı Deposu

Tablo 11. Lisanslı Depoculuk İstatistikleri

Kuruluş İzni Verilen Lisanslı Depo İşletmesi	14
Lisans Verilen Lisanslı Depo İşletmesi	4
Yetkilendirilen Ticaret Borsası	8
Yetkili Sınıflandırıcı	10
Referans Yetkili Sınıflandırıcı	3
Mevcut Toplam Lisanslı Depo Kapasitesi	195.000 ton
Şirketlerin Öngörülen Toplam Kapasitesi	573.500 ton

http://icticaret.gtb.gov.tr/istatistikler/lisansli-depoculuk

Tablo 12. Kuruluş İzni ve Lisans Alan Lisanslı Depo İşletmeleri

	Şirketin Adı	Faaliyet Konusu	Şirket Merkezi	Şube ve Tesis Yerleri	Kapasite (ton)	Kuruluş İzninin Yayımlandığı Türk Ticaret Sicil Gazetesi Tarih ve Sayısı	Lisans Tarihi	Anlaşmalı Olduğu Yetkili Sınıflandırıcı
1	TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Ankara	Polatlı	40.000	26/02/2010 7510	12/07/2011	Polatlı Ticaret Borsası
				Lüleburgaz	20.000			Lüleburgaz Ticaret Borsası
				Ahiboz/Gölbaşı	30.000			Ankara Ticaret Borsası Düzce Ticaret Borsası
2	Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Pamuk	İzmir	Belevi/Torbalı	15.000	13/01/2011 7729	26.02.2013	
3	Yayla Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Mersin	Mersin	20.000	28/01/2011 7740	16.05.2013	AFC Laboratuar Hizmetleri LTD. ŞTİ.
4	Marmara Birlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Zeytin	Nilüfer/Bursa	Erdek	8.500	03/06/2011 7829		
				Bursa	5.000			
		Zeytinyağı		Bursa	4.000			
5	Tiryaki Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Gaziantep	Edincik/Bandırma	30.000	25/10/2011 7928	12/07/2012	Bandırma Ticaret Borsası
				Çorum	40.000			Çorum Ticaret Borsası
				Mersin	38.000		Lisans alma işlemleri devam etmektedir	

http://icticaret.gtb.gov.tr/hizmetler/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihtisas-borsaciligi/kurulus-ve-faaliyet-izinleri/lisansli-depo-isletmeleri/kurulus-izni-ve-lisans-alan-lisansli-depo-i%CC%87sletmeleri

	Şirketin Adı	Faaliyet Konusu	Şirket Merkezi	Şube ve Tesis Yerleri	Kapasite (ton)	Kuruluş İzninin Yayımlandığı Türk Ticaret Sicil Gazetesi Tarih ve Sayısı	Lisans Tarihi	Anlaşmalı Olduğu Yetkili Sınıflandırıcı
6	Özova Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Hatay	Kırıkhan	40.000	10/05/2012		
7	TÜRSA Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Konya	Akçapınar/Bandırma	30.000	25/05/2012 8076		
8	Anadolu Selçuklu Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Konya	Karatay/Konya	100.000	16/08/2012 8135/73		
9	GK Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Kırıkkale	Çerikli/Kırıkkale	20.000	17/12/2012 8216		
10	Ziya Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Kırklareli	Lüleburgaz/Kırklareli	20.000	11/01/2013 8234		
11	DNY Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Edirne	İpsala/Edirne	20.000	09/01/2013 8232		
12	ASKO Depo Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Pamuk	Gaziantep	Şehitkamil/ Gaziantep	20.000	18/01/2013 8239		
13	Selçuklu Yıldızı Tarım Ürünleri	Hububat, Baklagiller,	Afyonkarahisar	Emirdağ/ Afyonkarahisar	40.000	03/05/2013		
14	Kainat Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	Konya	Kangal/ Sivas	33.000	29/05/2013 8330		

Şekil 17. Kuruluş İzni Alan Lisanslı Depo İşletmeleri ve Kapasiteleri

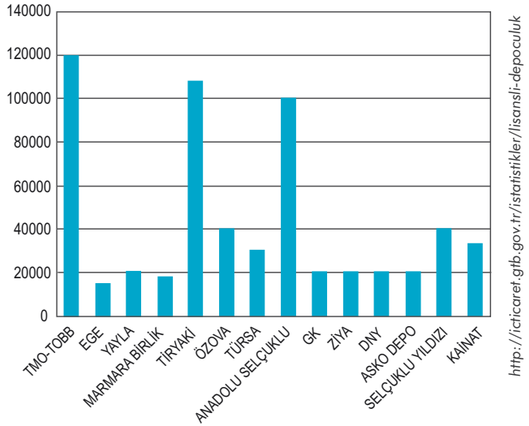

http://icticaret.gtb.gov.tr/istatistikler/lisansli-depoculuk

Şekil 18. Lisans Alan İşletmeler ve Kapasiteleri

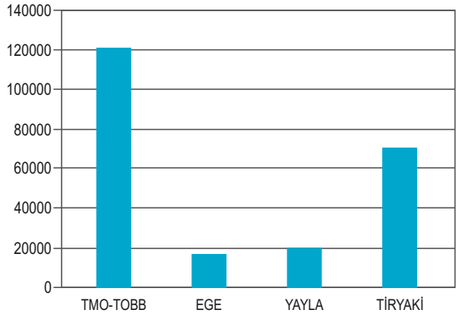

http://icticaret.gtb.gov.tr/istatistikler/lisansli-depoculuk

Şekil 19. Mevcut Lisanslı Depoların İllere Göre Dağılımı

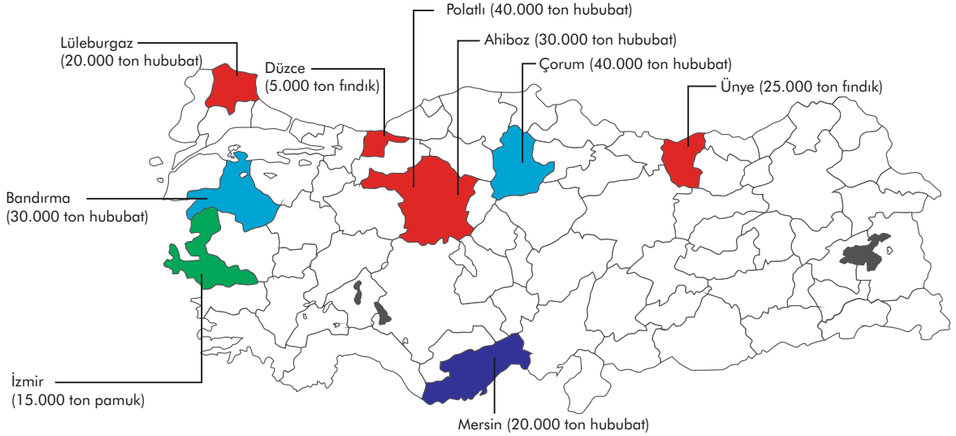

http://icticaret.gtb.gov.tr/istatistikler/lisansli-depoculuk

TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (Polatlı, Ahiboz, Düzce,Lüleburgaz, Ünye)

Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (İzmir)

Tiryaki Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (Bandırma, Çorum)

Yayla Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (Mersin)

Şekil 20. Kurulan Tüm Şirketlere Lisans Verilmesi Halinde İllere Göre Dağılım

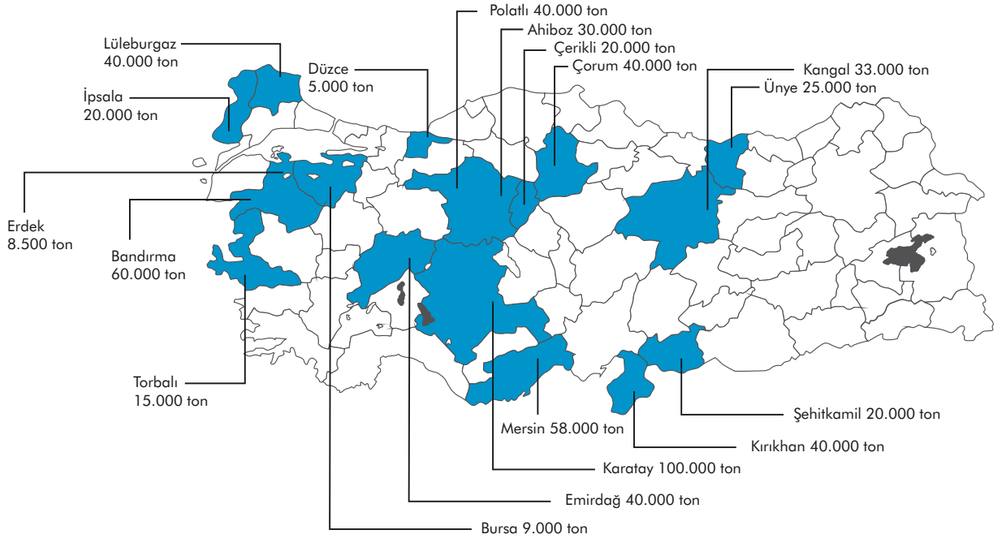

http://icticaret.gtb.gov.tr/istatistikler/lisansli-depoculuk

4.7.2. Ürün İhtisas Borsası

Ürün ihtisas borsası/borsaları;

Lisanslı depoculuk sistemi kapsamındaki tarım ürünlerinin fiziki veya elektronik ortamlarda alım satımına aracılık eden,

Gerek ürünlerin fiziki olarak, gerekse ürünü temsilen lisanslı depo işletmelerince çıkarılan ürün senetlerinin ve alivre sözleşmelerin ticaretine aracılık eden,

Yeterli alt yapı ve elektronik donanım ile mali alt yapıya sahip olan,

Faaliyet alanı bölgesel, ulusal veya uluslararası olabilen,

Bakanlar Kurulunca kuruluş izni ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca faaliyet izni verilen, anonim şirket şeklinde faaliyette bulunacak kuruluşlardır. Tablo 13'te Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yetkilendirilen Ticaret Borsaları verilmiştir.

Tablo 13. Ürün Senedi Alım Satımı Konusunda Yetkilendirilen Ticaret Borsaları

Sıra	Borsanın Adı	Faaliyet Konusu	Lisans Tarihi	Lisansın Kapsamı	Anlaşmalı Olduğu Lisanslı Depo İşletmeleri
1	Polatlı Ticaret Borsası	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	11/07/2011	Ulusal	TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
					Tiryaki Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
2	Ankara Ticaret Borsası	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	28/09/2012	Ulusal	TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
					Yayla Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
3	Bandırma Ticaret Borsası	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	26/07/2012	Ulusal	Tiryaki Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
4	Lüleburgaz Ticaret Borsası	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	17/08/2012	Ulusal	
5	Çorum Ticaret Borsası	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	28/09/2012	Ulusal	Tiryaki Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
6	Düzce Ticaret Borsası	Fındık	15/11/2012	Ulusal	TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
7	İzmir Ticaret Borsası	Pamuk	21/02/2013	Ulusal	Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
8	Konya Ticaret Borsası	Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar	24/07/2013	Ulusal	Yayla Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.

4.7.3. Yetkili Sınıflandırıcılar

5300 sayılı Kanun kapsamında lisans alarak, lisanslı depolarda depolanacak tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu hususları belgelendiren, gerçek ve tüzel kişilerce işletilen laboratuvarlardır.

Faaliyet İzni Alan Yetkili Sınıflandırıcılar

1- PolatlıTicaret Borsası (Hububat Teknolojileri Laboratuvarı)
2- Bandırma Ticaret Borsası (Hububat Laboratuvarı)
3- Ankara Ticaret Borsası (Hububat Teknolojileri Laboratuvarı)
4- Lüleburgaz Ticaret Borsası (Hububat Teknolojileri Laboratuvarı)
5- Çorum Ticaret Borsası (Hububat Laboratuvarı)
6- AFC Laboratuvar Hizmetleri Ltd. Şti. (Hububat Laboratuvarı)
7- Gaziantep Ticaret Borsası
8- Düzce Ticaret Borsası
9- Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.
10- Konya Laboratuvar ve Depoculuk Tarım Gıda Enerji A.Ş.

4.7.4. Referans Yetkili Sınıflandırıcılar

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının talebi üzerine yetkili sınıflandırıcı lisansı almak üzere başvuruda bulunanların tesis ve laboratuvarlarını inceleyen, sonrasında ise görev alanındaki yetkili sınıflandırıcıları periyodik olarak denetleyen ve bu denetim sonuçlarını Bakanlığa raporlayan, ayrıcaitiraz üzerine ürünleri analiz eden, görev alanındaki yetkili sınıflandırıcıların kalibrasyon, uygunluk,kontrol ve denetimini yürüten, Gümrük ve Ticaret Bakanlığından lisans alan gerçek ve tüzel kişilerdir.

Faaliyet İzni Alan Referans Yetkili Sınıflandırıcılar
1- Toprak Mahsulleri Ofisi (Merkez Laboratuvarı)
2- Türk Standartları Enstitüsü
3- Pamuk Araştırma İstasyonu Müdürlüğü

4.8.Ziyaret Edilen Lisanslı Depolar ve Faaliyetleri

Lisanslı depoculuk ülkemizdeki uygulamalarının incelenmesi kapsamında İlimizdeki ürünler açısından örnek oluşturabilecek ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu ve Marmara Birlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytin ve Zeytinyağı Lisanslı Depoları ziyaret edilmiştir. Görüşmelerde detaylı mülakat tekniğiyle depo koşullarının, işletme teknikleri, üretici ve tüccar açısından fayda/zarar durumları incelenmiştir.

Lisanslı depoculuk işletmelerinin başarılı işletilebilmesi, tam kapasite ile çalışabilmesi için üreticilerin ve firma sahiplerinin talep etmesi, mutlaka gereklidir.

4.8.1.ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu

Ziyaret Tarihi: 26 Mart 2014
Kuruluşu: Ocak 2011
Yeri: İzmir ili Selçuk ilçesi Belevi Beldesi
Alanı: 70 bin m²
Toplam Kapalı Alan: 17.804 m² (16.390 m² depo alanı)
Kapasite: 15.000 ton
Sermaye:13.552.000 TL

Şekil 21. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.

Şekil 22. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu Ziyareti

Şekil 23. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu

Şekil 24. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu

Şirketin Ortakları:
İzmir Ticaret Borsası
Balıkesir Ticaret Borsası
Şanlıurfa Ticaret Borsası
Gaziantep Ticaret Borsası
Manisa Ticaret Borsası
Ödemiş Ticaret Borsası
Söke Ticaret Borsası
Salihli Ticaret Borsası
Turgutlu Ticaret Borsası
Alaşehir Ticaret Borsası
Borsa İstanbul A.Ş.
Denizbank A.Ş.
İSTANBUL Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.
İzmir Ticaret Odası
S.S. Tariş Pamuk ve Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği
S.S. Tariş Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği
EDEKATAŞ Ege Denetim Kalite Analizleri Araştırma Geliştirme ve Depolama Hizmetleri A.Ş.

ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş., Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk faaliyeti yapmak üzere İzmir Ticaret Borsası öncülüğünde 19 tüzel kişi ortak tarafından ülkemizdeki ilk pamuk lisanslı deposu olarak kurulmuştur.

Sermayesi 13.552.000 TL'dir. Halen mislen, aynen ve geçici depolama hizmetleri verilmektedir.

Lisanslı depoculuk sistemi sayesinde; pamuk sahibi ürününü lisanslı depoya koymakta ve bunun karşılığında, bankalardan uygun maliyetlerle basit ve hızlı şekilde kredi kullanabilmektedir. İstediği zaman da, ürününü hedeflediği fiyattan satabilmektedir.

Tüccar stok maliyetini düşürebilmekte, üreticiden aldığı ürünü daha kolay şekilde pazarlamaktadır.

Sanayici hammadde tedarikinde sıkıntı yaşamamakta, istediği nitelik ve miktarda ürünü lisanslı depo ve İZBEP (İzmir Ticaret Borsası Elektronik Platformu) altyapısı sayesinde saydam pazar koşullarında temin edebilmektedir.

İZBEP; ELİDAŞ, MKK (Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.), Takasbank, bankalar ve aracı kurumlar ile entegre şekilde çalışmakta, ürün İZBEP'te etkin bir şekilde işlem görebilmektedir.

Şekil 24. ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposu

Şirket, bölgedeki pamuk üretim bölgelerine yakınlığı ve otoyol - demiryolları bağlantıları açısından uygun bir lokasyon olan, İzmir ili Selçuk ilçesi Belevi beldesinde 70 bin metrekare arazi üzerinde faaliyet göstermektedir. Tesisler, 16.390 m² depo ve 1.414 m² idari, numune alma ve güvenlik binaları ile birlikte toplam 17.804 m²lik kapalı alana sahiptir.

Şirketin faaliyeti ile ilgili çalışmaları; Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve bağlı yönetmelik, tebliğler ile ilgili tüm yasal mevzuatın belirlediği koşullar düzenlemektedir.

Şirketin amacı, pamuk gibi Türkiye için özel bir üründe lisanslı depoculuk sistemini sorunsuz bir şekilde işler hale getirebilmektir.

Pamuk Lisanslı Deposunda halen Mislen, Aynen ve Geçici Depolama hizmetleri verilmektedir.

Mislen Depolama hizmeti; pamuk preselerinin, tek balya bazında analizlerinin yapılıp standardize edilmesi sonrası, elektronik ürün senetlerinin oluşturulup (ELÜS), ilgili kategorisinde depolanması ve çıkışının FIFO (First In, First Out - ilk giren ilk çıkar) prensibine göre yapılmasıdır.

Aynen Depolama hizmeti; Pamuk preselerinin, tek balya bazında analizlerinin yapılıp standardize edilmesi sonrası, elektronik ürün senetlerinin oluşturulup (ELÜS), diğer preselerle karışmayacak şekilde depolanması ve çıkış talebi geldiğinde aynen teslim edilmesidir.

Mislen ve Aynen Depolama için hizmet bedelleri;

Mislen Depolama hizmet bedeli - 4 TL (aylık olarak balya başına)

Aynen Depolama hizmet bedeli - 5 TL (aylık olarak balya başına)

Aynen Depolama için aynen depolama hizmet bedelinin yanı sıra, indirme ve yükleme bedelleri de eklenecektir (Ek ücretler, Mislen Depolama için geçerli değildir):

İndirme ücreti - 40 kuruş (balya başına); Yükleme ücreti - 40 kuruş (balya başına).

ELİDAŞ Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Pamuk Lisanslı Deposunda depolama kapasitesinin henüz %10-15'i kullanılmaktadır ve ürünün tamamı mislen'dir. Depolama ücreti balya başına 4 TL'dir.

4.8.2. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş.

Ziyaret Tarihi: 02 Nisan 2014

Kuruluş: 30.05.2011

Sermaye: 23.000.000 TL (Marmarabirlik ve Bağlı Kooperatifler)

Alanı: 59.580 m²

Toplam Kapalı Alan: 28.200 m²

Depolama kapasitesi: Başköy Zeytin Deposu 5.000 ton, Erdek Zeytin Deposu 8.500 ton, toplam Zeytin 13.500 ton, Başköy Zeytinyağı Deposu 4.000 ton

Yatırımın Finansmanı: 17.000.000 USD yatırım yapılmış olup, yatırımın %50'si dünya bankası ve Hazine Müsteşarlığı kaynaklarından %50'si de Marmarabirlik öz kaynaklarından karşılanmıştır.

Lisans başvurusu yapılmıştır; ancak henüz lisans alınmamış olup, lisans alınma aşamasındadır.

Zeytin Depolama Lisans Başvurusu işlemleri tamamlandığında bu konuda dünyada ilk örneğini teşkil edecektir.

Tüm ülke düzeyinde salamura siyah zeytinin ve zeytinyağının depolanması ve ticaretinde gerek fiziksel altyapısı, gerekse teknik ve bilgi donanımı yönünden hâkim konumda olan Marmarabirlik ve Birliğe bağlı Gemlik, Mudanya, Erdek, Orhangazi, İznik, Edincik, Mürefte ve Marmara Adası kooperatiflerinden müteşekkil bir Anonim Şirket kurulmuştur. MARMARABİRLİK TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPOCULUK A.Ş ünvanı ile kurulan şirket 30.05.2011 tarihinde tescil edilerek tüzel kişilik kazanmıştır.

Marmarabirlik tarafından yürütülen ve Tarımsal Ürün

Şekil 25. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytin Lisanslı Deposu

Şekil 26. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytin ve Zeytinyağı Lisanslı Depoları Ziyareti

Piyasası açısından bir dönüm noktası olan bu projenin hayata geçmesi ile bölge içi ve bölge dışındaki binlerce zeytin ve zeytinyağı üreticisine kendi ürünü depolama ve pazarlama hizmeti verilecektir.

Lisanslı Depoculuk Projesi kapsamında Marmarabirlik tarafından;

- 13.500 Ton Zeytin,
- 4.000 Ton Zeytinyağı

depolama kapasiteli depo inşaatı yapılmış ve bahse konu depolara toplam 1.669 adet CTP depolama tankı ile 159 adet çelik zeytinyağı tankı alınmıştır.

Başköy ve Erdek Lisanslı Depo yatırımlarıyla; mevcut depoların ürünün sağlıklı bir şekilde muhafaza edilmesine uygun hale getirilmesi ve bu alandaki depolama kapasitesinin artırılması, bu yolla, depolamadan kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılması, lisanslı depoculuk faaliyetlerinin karlı hale gelmesi için optimal işletme büyüklüğünün oluşturulmasını,

Laboratuvar alanında yapılacak yatırımlarıyla; şu anda ağırlıklı olarak görsel ve fiziksel muayeneye dayalı numune analiz sistemini, kalite sertifikasyonlarına dayalı bir sisteme

Şekil 27. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytin Lisanslı Deposu

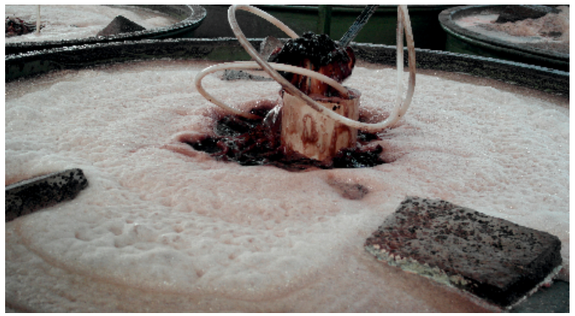

dönüştürmede önemli bir adım olması, Sertifikasyonla mümkün olduğunca insan unsurunun etkilerini azaltarak ve güvenilir, objektif analize dayalı bir sistemin tesis edilmesi, Alıcıların ürünün kalitesine artan ölçüde önem vermesiyle, kalite sertifikalarına olan talebin de arttırılmasını,

Bilgi işlem sistemine yapılacak yatırımlarıyla; tür ve kalitelerine göre depolanan ürünlerin, çıkarılan ve iptal edilen ürün senetlerinin elektronik ortamda izlenmesi, ürün borsalarıyla, sigorta firmalarıyla ve kredi sağlayan bankalarla bilgi akışının sağlanmasını,

Sistemi işletecek personele yönelik eğitim yatırımlarıyla; lisanslı depoculuk ve sertifikasyon alanında personel kapasitesinin iyileştirilmesi, yönetiminde kalitenin ve verimliliğin artırılmasını hedeflemektedir.

Şekil 28. Marmarabirlik Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. Zeytinyağı Lisanslı Deposu

5.Aydın İlinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacı Konusunda Üretici Görüşleri

Son yıllarda tüm dünyada yaygınlaşan modern üretim teknikleri ile birlikte ürün veriminde önemli artışlar sağlanmıştır. Üretim tekniklerinde ortaya çıkan sorunların çözüm aşamalarında araştırıcılar ile üreticiler arasında etkili ve kısmen hızlı süreçler işletilebilmektedir. Üretim teknikleri açısından değerlendirildiğinde Türkiye'nin dünyadakine benzer teknolojik koşullarda üretim yaptığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu durum Aydın ili için de geçerlidir. Ancak Türkiye'de tarımsal üretimin pazarlama aşamasında yapısal sorunlarının olduğu da bir gerçektir.

Pazarlama sorunlarının çözüm önerilerinin başında ise üreticilerin örgütlenmelerinin gerekliliği en yaygın önerilerden biri olmaktadır. Tarımsal ürünlerin pazarlama sorunlarının üretici örgütleri aracılığıyla çözülebileceği düşünüldüğünde üreticilerin bu konudaki görüşleri önemli olmaktadır.

Aydın ilinde lisanslı depoculuk faaliyetinin gerçekleşmesi durumunda, tarım ürünleri pazarlamasına olumlu katkılar yapılacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca; bu tür faaliyetleri özellikle başlangıç aşamasında gerçekleştirebilecek girişimcilerin özel teşebbüslerden çok sivil toplum kuruluşları olması kaçınılmazdır. Bu sivil toplum kuruluşlarının sadece üretici örgütleri olması yeterli olmayacak, sektörde sanayi ve ticaret alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının da destek olması gereklidir.

Lisanslı depoculuk kuruluş çalışmalarının nasıl yürütülmesi gerektiği sorusuna cevap aramadan önce üreticilerin bu konudaki görüşünün önemli olduğu düşünüldüğü için bu bölümde üretici görüşlerine yer verilecektir.

Aydın ili stratejik ürünlerde lisanslı depoculuk ihtiyacının tespit edilmesi amacıyla incir, zeytin, kestane ve pamuk üreticilerinin pazarlama sorunları, örgütlenme düşünceleri ve lisanslı depoculuk ile ilgili görüşleri anket yoluyla toplanmıştır. Anket çalışması Aydın ilinde 14 ilçede 561 üretici ile 2014 yılı Nisan ayında yüz yüze görüşme yoluyla yapılmıştır.

Tablo 14. Üreticilerin Yaşları ve Deneyimleri

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Üreticilerin Yaşları (yıl)	54,66 (11,66)	55,75 (10,73)	49,4 (13,06)	53,26 (12,37)	53,15 (12,31)
Üreticilerin Deneyimi (yıl)	31,46 (13,02)	32,23 (11,62)	27,29 (13,11)	30,7 (13,16)	30,46 (13,05)

(Parantez içindeki rakamlar standart sapmalardır.)

5.1.Üreticilerin Genel Özellikleri

Aydın ili stratejik ürünlerde lisanslı depoculuk ihtiyacının tespit edilmesi amacıyla incir, zeytin, kestane ve pamuk üreticilerinin genel özellikleri incelendiğinde görüşülen üreticilerin orta yaşlı olduğu ve üreticiler genelinde üretim deneyiminin 30 yıldan fazla olduğu tespit edilmiştir.

Görüşme yapılan üreticilerin öğrenim durumu incelendiğinde üreticilerin %73'ünün ilkokul mezunu, %10'u ortaokul mezunu, %12'si lise mezunu ve kalan %5'inin yüksekokul veya üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Lisanslı depoculuk faaliyetinin başlamasında özellikle öğrenim durumu iyi olan üreticilerin öncülük yapmasının beklendiği söylenebilir.

Üreticilerin örgütlenme durumu incelendiğinde örgütlenme bakımından üreticilerin yaklaşık %38'inin kooperatif üyesi olduğu söylenebilir. Özellikle üreticiler ekonomik fayda sağlayacaklarını düşündükleri örgütlenme biçimlerini daha çok kabul ederek dahil olmak istemektedirler.

Tablo 15. Üreticilerin Öğrenim Durumu (sayı ve yüzde)

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327)	Genel (n=561)
İlkokul	86 (%84)	41 (%85)	39 (%46)	245 (%75)	411 (%73)
Ortaokul	4 (%4)	5 (%11)	19 (%23)	27 (%8)	55 (%10)
Lise	6 (%6)	1 (%2)	24 (%29)	40 (%12)	71 (%12)
ÖnLisans	1 (%1)	0 (%0)	2 (%2)	6 (%2)	9 (%2)
Üniversite	5 (%5)	1 (%2)	0 (%0)	9 (%3)	15 (%3)

Tablo 16. Üreticilerin Örgütlenme Durumu (sayı ve yüzde)

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
TARİŞ'e Üye Olanlar	48 (%47)	4 (%8)	62 (%74)	101 (%31)	215 (%38)
Tarım Kredi Kooperatifine Üye Olanlar	40 (%39)	9 (%19)	50 (%60)	109 (%33)	208 (%37)

Görüşme yapılan üreticilerin ne tür iletişim kanallarını tercih ettikleri incelendiğinde tarımla ilgili gazete ve dergi gibi basılı yayınlardan faydalanma oranının oldukça düşük olduğu, televizyon aracılığıyla bilgilenmenin ise yüksek oranda olduğu söylenebilir.

Tablo 17. Üreticilerin İletişim Kanallarını Takip Etme Durumu (sayı ve yüzde)

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Tarımla İlgili Dergi, Gazete vb. Aboneliği					
Abone Olanlar	8 (%8)	5 (%10)	6 (%7)	30 (%9)	49 (%9)
Olmayanlar	94 (%92)	43 (%90)	78 (%93)	297 (%91)	512 (%91)
Tarımla İlgili Radyo Programlarını Dinleme Sıklığı					
Her Zaman	8 (%8)	3 (%6)	12 (%15)	34 (%10)	57 (%10)
Ara Sıra	29 (%29)	17 (%36)	21 (%26)	96 (%29)	163 (%29)
Nadiren	17 (%17)	12 (%26)	20 (%24)	82 (%25)	131 (%24)
Hiç	47 (%47)	15 (%32)	29 (%35)	115 (%35)	206 (%37)
Tarımla İlgili Televizyon Programlarını İzleme Sıklığı					
Her Zaman	26 (%25)	23 (%48)	29 (%35)	112 (%34)	190 (%34)
Ara Sıra	59 (%58)	17 (%35)	37 (%45)	159 (%49)	272 (%49)
Nadiren	15 (%15)	8 (%17)	12 (%14)	44 (%14)	79 (%14)
Hiç	2 (%2)	0 (%0)	5 (%6)	10 (%3)	17 (%3)
İnternet İle İlgili Hizmetleri Kullanma Sıklığı					
Her Zaman	6 (%6)	2 (%4)	15 (%18)	19 (%6)	42 (%8)
Ara Sıra	14 (%14)	2 (%4)	17 (%20)	44 (%13)	77 (%14)
Nadiren	9 (%9)	6 (%13)	11 (%13)	42 (%13)	68 (%12)
Hiç	73 (%72)	37 (%79)	40 (%48)	222 (%68)	372 (%67)

5.2.Üreticilerin Pazarlama Sorunları

Üreticilerin pazarlama sorunlarını ortaya koymak amacıyla ürün geliştirme ve üretim, fiyatlandırma, dağıtım ve tutundurma konu başlıklarında değişik yargılara üreticilerin ne ölçüde katılıp katılmadıkları araştırılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre ürün geliştirme ve üretim süreçlerinde yargılara verilen katılma durumu tüm ürünler için değerlendirildiğinde kararsızlık ile katılma arasında kalmaktadır. Üreticilerin sertifikasyon ve kontrol süreçleri de dahil olmak üzere üretim aşamasında büyük sorunları olduğunu söylemek güçtür. Bu bölümde sınıflama ve dereceleme ile daha yüksek gelir elde edebileceğini düşünen üreticilerin daha fazla olması dikkat çeken bir sonuçtur.

Üreticilerin en belirgin sorunlarının fiyatlandırma ile ilgili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Girdi maliyetlerinin yüksekliği, değer fiyattan ürün satamama, devlet desteklemelerinin yetersizliği ve ürün fiyatlarında ortaya çıkan dalgalanmalardan olumsuz etkilenme konularındaki yargılara tüm üreticiler katılmaktadır.

Pazarlama ile ilgili olarak dağıtım ve tutundurma konularında ise üreticiler üretim sürecine benzer cevaplar vermişlerdir. "Nakit ihtiyacı nedeniyle elde ettiğim ürünleri hemen satmak zorunda kalıyorum" ile "Ürünlerimi kısa süreli de olsa bekletebilsem elde ettiğim gelir artabilir" "yargılarına verilen cevapların ortalamasının yüksek olması depolama konusunda üretici ihtiyacını ortaya koyması bakımından önemli bir bulgudur.

Tablo 18. Üreticilerin Ürün Geliştirme ve Üretim Sorunları İle İlgili Yargılara Katılma Durumu

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Hangi ürünü ya da ürün çeşidini üretmem konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	2,54 (1,12)	2,27 (0,76)	2,49 (1,18)	2,69 (1,06)	2,6 (1,07)
Üretmiş olduğum ürün miktarı az olduğu için pazarlamada önemli sorunlar yaşamaktayım.	3,07 (1,14)	2,96 (1,07)	2,4 (1,16)	3,28 (1,17)	3,08 (1,19)
Üretmiş olduğum ürünü sınıflama veya dereceleme yapabilsem daha yüksek gelirler elde edebilirim.	3,57 (0,95)	3,81 (0,84)	3,42 (1,02)	3,54 (1,06)	3,55 (1,02)
Üretmiş olduğum ürün miktarları her yıl aynı olmadığı için pazarlama sorunları yaşamaktayım.	3,26 (1,06)	3,4 (1,01)	2,52 (1,24)	3,39 (1,14)	3,23 (1,17)
Arazilerimin parçalı olması pazarlama sorunları yaşamama neden olmakta.	2,85 (1,13)	3,06 (1,22)	2,45 (1,19)	2,97 (1,16)	2,88 (1,18)
Girdi temininde sorunlar yaşamaktayım.	3,48 (1,15)	3,75 (1,08)	2,82 (1,34)	3,3 (1,18)	3,3 (1,21)
Sertifikasyon ve ürün kontrol süreçlerinde önemli sorunlar yaşıyorum.	2,93 (1,08)	2,83 (0,95)	2,62 (1,08)	3,06 (1,03)	2,95 (1,05)
Genel (Ürün Geliştirme ve Üretim)	3,10	3,15	2,67	3,18	3,09

(Yargılara katılma durumu beşli ölçekle ölçülmüştür, 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum şeklinde olup ortalamalar ve parantez içinde standart sapmalar gösterilmektedir.)

Tablo 19. Üreticilerin Fiyatlandırma Sorunları İle İlgili Yargılara Katılma Durumu

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Kullandığım girdilerin maliyetleri oldukça yüksek.	4,17 (0,84)	4,15 (0,97)	4,48 (1,07)	4,27 (0,89)	4,27 (0,92)
Ürünlerimi değer fiyattan satamıyorum.	4,2 (0,75)	4,21 (0,77)	4,31 (0,96)	4,2 (0,92)	4,22 (0,88)
Fiyatlandırma konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	3,51 (2,43)	3,33 (1,1)	3,25 (1,5)	3,54 (1,07)	3,47 (1,47)
Devletin fiyat desteklemeleri yeterli değil.	4,03 (0,91)	4,08 (0,9)	4,42 (0,92)	4,15 (0,86)	4,16 (0,89)
Ürün fiyatlarında ortaya çıkan dalgalanmalar elde ettiğim geliri azaltmakta.	4,07 (0,82)	4,02 (0,79)	4,33 (0,97)	4,17 (0,83)	4,16 (0,85)
Genel (Fiyatlandırma)	4,00	3,96	4,16	4,07	4,06

(Yargılara katılma durumu beşli ölçekle ölçülmüştür, 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum şeklinde olup ortalamalar ve parantez içinde standart sapmalar gösterilmektedir.)

Tablo 20. Üreticilerin Dağıtım Sorunları İle İlgili Yargılara Katılma Durumu

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327)	Genel (n=561)
Ürünlerimi kısa süreli de olsa bekletebilsem elde ettiğim gelir artabilir.	3,85 (0,84)	3,58 (0,94)	3,98 (1,08)	3,64 (1,06)	3,72 (1,02)
Ürünlerimin nakliyesi konusunda sorunlar yaşıyorum.	2,96 (1,04)	3 (1,01)	2,58 (1,23)	3,03 (1,14)	2,95 (1,14)
Depolama sorunları yaşıyorum.	3,36 (1,13)	3,23 (1,06)	3,59 (1,27)	3,3 (1,12)	3,34 (1,14)
Nakit ihtiyacı nedeniyle elde ettiğim ürünleri hemen satmak zorunda kalıyorum.	4,03 (0,91)	3,94 (0,67)	4,24 (1,01)	3,76 (1,1)	3,89 (1,04)
Potansiyel alıcıların bana ulaşamadığını düşünüyorum.	3,53 (2,42)	3,71 (1,01)	3,19 (1,43)	3,43 (1,12)	3,44 (1,48)
Genel (Dağıtım)	3,55	3,49	3,52	3,43	3,47

(Yargılara katılma durumu beşli ölçekle ölçülmüştür, 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum şeklinde olup ortalamalar ve parantez içinde standart sapmalar gösterilmektedir.)

Tablo 21. Üreticilerin Tutundurma Sorunları ile İlgili Yargılara Katılma Durumu

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Ürettiğim ürünlerle ilgili tüketicilerin yeterli bilgi sahibi olduklarını düşünmüyorum.	3,31 (1,04)	3,67 (0,93)	3,48 (1,12)	3,42 (1,1)	3,43 (1,08)
Ürettiğim ürünlerin kalite standartları konusunda sorunlar yaşıyorum.	3,05 (1)	3,13 (1,06)	2,74 (1,18)	3,19 (1,12)	3,09 (1,12)
Ürettiğim ürünlerin gıda güvenliği kriterlerine uygun olup olmadığını bilemiyorum.	2,98 (1,02)	3,29 (0,94)	2,95 (1,18)	3,09 (1,12)	3,07 (1,1)
Ürettiğim ürünlerle ilgili sertifikasyon sorunları yaşıyorum.	3,09 (1,01)	3,08 (1,05)	2,74 (1,26)	3,14 (1,02)	3,07 (1,07)
Üretici örgütlerinin pazarlama sorunlarını çözebileceğine inanıyorum.	3,41 (1,13)	3,87 (1,01)	3,41 (1,42)	3,8 (0,95)	3,67 (1,09)
Genel (Tutundurma)	3,17	3,41	3,07	3,33	3,27

(Yargılara katılma durumu beşli ölçekle ölçülmüştür, 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum şeklinde olup ortalamalar ve parantez içinde standart sapmalar gösterilmektedir.)

5.3.Üreticilerin Örgütlenme ile İlgili Düşünceleri

Üreticilerin örgütlenme ile ilgili düşünceleri incelendiğinde sonuçlar üreticilerin örgütlenme konusunda olumlu yargılara sahip olduğunu göstermektedir. Ancak üreticiler örgütlenmenin gerektiğine inanmaktayken çok da fazla uğraşmak istememektedirler. Üreticiler için örgütlenme biçiminin kooperatif ya da birlik olmasının herhangi bir önemi olmadığı dikkati çeken bir bulgudur. Üreticiler ürünlerini değer fiyattan satabilme ve teknik sorunlarını ancak örgütlenerek çözme konusundaki yargılara çoğunlukla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 22. Üreticilerin Örgütlenme İle İlgili Yargılara Katılma Durumu

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Üreticilerin örgütlenmelerine gerek yoktur.	2,28 (1,11)	1,94 (0,91)	1,84 (1,13)	2,06 (1,07)	2,06 (1,08)
Üreticilerin örgütlenmelerinin gereğine inanıyorum ancak ben uğraşamam.	3,15 (1,2)	3,25 (0,96)	2,77 (1,29)	3,24 (1,06)	3,16 (1,12)
Üreticilerin örgütlenmelerinin gereğine inanıyorum ve ben aktif olarak çalışmak isterim.	3,22 (1,11)	2,9 (1,04)	3,26 (1,29)	3,23 (1,05)	3,2 (1,1)
Üreticilerin kooperatif çatısı altında örgütlenmelerinin gerektiğine inanıyorum.	4,09 (0,77)	4,02 (0,73)	4,18 (0,84)	3,87 (0,89)	3,97 (0,86)
Üreticilerin birlik çatısı altında örgütlenmelerinin gerektiğine inanıyorum.	4,09 (0,76)	3,9 (0,66)	4,12 (0,86)	3,94 (0,82)	3,99 (0,81)
Üreticiler özellikle ürünlerini değer fiyatından pazarlayabilmeleri için örgütlenmelidir.	4,04 (0,73)	4,08 (0,58)	4,6 (3,24)	4,21 (2,35)	4,23 (2,22)
Üreticiler özellikle girdileri daha ekonomik alabilmek için örgütlenmelidir.	4,09 (0,65)	4,04 (0,62)	4,2 (0,86)	4,1 (0,72)	4,11 (0,72)
Üreticiler özellikle teknik sorunlarını daha kolay çözebilmek için örgütlenmelidir.	4,07 (0,59)	3,94 (0,56)	4,18 (0,85)	3,96 (0,87)	4,01 (0,8)

(Yargılara katılma durumu beşli ölçekle ölçülmüştür, 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum şeklinde olup ortalamalar ve parantez içinde standart sapmalar gösterilmektedir.)

5.4.Üreticilerin Lisanslı Depoculuk İle İlgili Düşünceleri

Bu bölümde lisanslı depo ihtiyacı konusunda üreticilerin düşünceleri ortaya konacaktır. Üreticilerin lisanslı depo konusunda bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla öncelikle üreticilere lisanslı deponun açıklaması yapılmıştır. Bu açıklama sonucunda üreticilere lisanslı depo kavramını daha önce bilip bilmedikleri sorulmuştur. Üreticilerin %70'i herhangi bir bilgisi olmadığını ifade etmişlerdir. Lisanslı depoculuk faaliyeti ile pazarlama sorunlarının çözülebilme durumu sorulduğunda üreticilerin %45'inin çözüm olabileceği ve %43'ünün ise kısmen çözüm olabileceği cevabını vermesi lisanslı depoculuğun Aydın ilinde hayata geçebileceği konusunda önemli bir bulgudur.

Tablo 23. Üreticilerin İletişim Kanallarını Takip Etme Durumu (sayı ve yüzde)

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Lisanslı Depo Bilgi Düzeyi					
Bilgi Sahibi Olanlar	5 (%5)	5 (%10)	24 (%29)	26 (%8)	60 (%11)
Bilgi Sahibi Olmayanlar	83 (%81)	35 (%73)	34 (%40)	242 (%74)	394 (%70)
Kısmen Bilgisi Olanlar	14 (%14)	8 (%17)	26 (%31)	59 (%18)	107 (%19)
Lisanslı Depoculuğun Pazarlama Sorunlarını Çözebilme Durumu					
Çözebilir	35 (%34)	26 (%54)	49 (%58)	145 (%44)	255 (%45)
Çözemez	18 (%18)	8 (%17)	6 (%7)	33 (%10)	65 (%12)
Kısmen Çözebilir	49 (%48)	14 (%29)	29 (%35)	149 (%46)	241 (%43)

Üreticilerin lisanslı depoculuğun faydaları konusunda düşünceleri öğrenilmek üzere yine bazı yargılara katılma durumu sorulmuştur. Toplam 11 yargı ile lisanslı depoculuğun faydaları ortaya konmuş ve tüm ürünler için üreticiler bu yargılara katıldıklarını ifade etmişlerdir denilebilir. Lisanslı depoculuğu pazarlama faaliyetlerini kolaylaştıran ve tarım ürünleri ihracatını artıran bir çözüm olarak gören üreticilerin çoğunlukta olması ise dikkati çeken bir sonuç olmaktadır.

Tablo 24. Üreticilerin Lisanslı Depoculuk İle İlgili Yargılara Katılma Durumu

	İncir (n=102)	Kestane (n=48)	Pamuk (n=84)	Zeytin (n=327	Genel (n=561)
Tarım ürünleri için fiyat dalgalanmalarını engelleyebilir.	3,67 (0,78)	3,71 (0,62)	3,89 (0,96)	3,8 (0,88)	3,78 (0,85)
Finansman sıkıntısı çeken küçük çiftçilerin "ürün senedi" yoluyla yeni finansman olanakları sağlayabilir.	3,58 (0,75)	3,58 (0,68)	3,93 (0,88)	3,68 (0,81)	3,69 (0,8)
Tarım ürünleri ticaretinin herkesçe kabul gören standartları belirlenmiş ürünler üzerinden yapılmasını sağlar.	4,15 (4,05)	3,71 (0,54)	4,05 (0,79)	3,8 (0,77)	3,89 (1,85)
Tarım ürünlerinin iyi muhafaza edilen, nakliye masrafları en aza indirilmiş bir sistemle kolay pazarlanabilmesine olanak sağlar.	3,79 (0,65)	3,71 (0,65)	4,15 (0,77)	3,91 (0,7)	3,91 (0,71)
Ürün ticareti ile uğraşan tacir ve sanayicilerimizin, kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ürünlere kolay ulaşabilmelerini sağlar.	3,68 (0,77)	3,87 (0,49)	4,15 (0,74)	3,86 (0,77)	3,87 (0,75)
Tarım ürünlerinin, fizikî mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın ürün senetleri veya elektronik ürün senetleri aracılığıyla ticaretinin yapılmasını sağlar.	3,51 (0,76)	3,56 (0,65)	4,04 (0,83)	3,73 (0,76)	3,73 (0,77)
Bu depolar sayesinde bankacılık ve sigorta sektörü için yeni iş alanları oluşturulabilir.	3,62 (0,76)	3,53 (0,78)	4,04 (0,75)	3,72 (0,78)	3,73 (0,78)
Tarım ürünleri ticaretinin borsalar aracılığı ile vadeli işlem ve opsiyon piyasalarına geçilmesine katkıda bulunur.	3,61 (0,73)	3,7 (0,62)	3,96 (0,88)	3,57 (0,84)	3,65 (0,82)
Tarım ürünlerinin ihracatını artırır.	3,86 (0,63)	3,9 (0,81)	4,1 (0,83)	3,97 (0,7)	3,96 (0,72)
Bölgemizde lisanslı depo olsa ben de dahil bir çok üretici bu depolarla çalışmak ister.	3,72 (0,75)	3,81 (0,77)	3,94 (1)	3,84 (0,82)	3,83 (0,83)
İlimizde Lisanslı Depo kurulursa ürününüzün muhafazası ve pazarlanması açısından lisanslı depolama imkanından faydalanmayı düşünürüm.	3,84 (0,77)	4,02 (0,61)	4,13 (0,8)	3,9 (0,77)	3,93 (0,76)
Genel Lisanslı Depoculuk Faydası	3,73	3,74	4,03	3,80	3,82

(Yargılara katılma durumu beşli ölçekle ölçülmüştür, 1:Kesinlikle Katılmıyorum, 2:Katılmıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılıyorum, 5:Tamamen Katılıyorum şeklinde olup ortalamalar ve parantez içinde standart sapmalar gösterilmektedir.)

6. Aydın İlinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacı Konusunda Firma Sahiplerinin Görüşleri

(Tüccarlar - Ürün İşleyen Firmalar - Depolar için doldurulan "Detaylı mülakat formlarından" genel bir değerlendirme yapılacak)

Lisanslı depoculuk faaliyeti üreticileri ilgilendirdiği kadar olduğu kadar birlikler, kooperatifler, ihracatçılar, tüccarlar ve ürün işleyen işletmeler açısından da önemlidir. Bu bakımdan ilimiz için lisanslı depoculuk ihtiyacının tespiti ve öncelikle hangi ürün veya ürünlerde kurulmasının gerekliliğini ve izlenmesi gereken yöntemin belirlenmesi aşamasında firmaların da görüşleri önem taşımaktadır. Bu amaçla ilimizde faaliyet gösteren 10 adet incir, 9 adet zeytin/zeytinyağı, 4 adet kestane ve 5 adet pamuk konusunda faaliyet gösteren tüccar, ürün işleyen firma veya depo sahip/yöneticileriyle detaylı mülakatlar yapılmıştır. Bu mülakatlardan elde edilen sonuçlar ürün bazında aşağıda özetlenmiştir.

6.1. İncir

İncir konusunda faaliyet gösteren firma yetkililerinin büyük çoğunluğu üreticilerin ürünlerini değer fiyattan satabildiğini belirtmiş sadece bir firma incir pazarlaması konusunda çok sayıda aracının olmasının üretici gelirini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

İncir firmalarının büyük bölümü işleme ve depolama hizmeti karşılığında yeter geliri elde edebildiklerini düşünmekle beraber yurt içi ve yurt dışı reklam yapmanın önemini vurgulayan firma sahipleri de olmuştur.

Tüketicinin ödediği fiyatın yüksek olduğunu düşünen iki firma sahibi dışında diğer firma yetkilileri tüketici fiyatlarının normal düzeyde olduğunu ifade etmiştir.

İncir işleme sürecinde gıda standartları konusunda firma yetkililerinin çoğunluğu iyi düzeyde olduklarını ancak buradaki sorunun üreticilerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bir firma sahibi ise incirde gıda standardı tebliğinin hazırlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Firmaların çoğunluğu incir pazarlaması ile ilgili olarak herhangi bir sorun belirtmemişlerdir, ancak iki firma yetkilisi Türk Gıda Kodeksi ile Türk Standartları Enstitüsünün uyumlaştırılması gerektiğini vurgulamıştır.

İncir konusunda faaliyet gösteren firma yetkililerinden sadece ikisi Aydın Ticaret Borsasının çalışmaları ile ilgili herhangi bir bilgisi olmadığını belirtmiştir.

Firmaların bir örgüt çatısı altında (kooperatif, şirket veya birlik) birlikte iş yapma konusundaki görüşleri sorulduğunda firma sahibi/yetkililerinin çoğunluğu bireysel çalışmayı tercih ettiklerini belirterek Aydın ilinde birlikte iş yapmanın kolay olmadığını ifade etmişlerdir.

Lisanslı Depo kavramı konusunda ayrıntılı olarak bilgi verildikten sonra firma yetkililerine Aydın'da kurulabilecek bir Lisanslı Deponun kendi faaliyetlerini nasıl etkileyeceği ve bu sürece maddi olarak destek olup olamayacakları konusunda görüşleri sorulmuştur. Genel olarak firmalar kurulacak olan lisanslı deponun işlerini kolaylaştırabileceğin, olumlu etkileyeceğini düşündüklerini ifade etmişler ancak sadece bir firma büyük ortak olabileceğini belirtmiştir. Diğer firmalar böyle bir ortaklığa girmek istemediklerini fakat destek olabileceklerini söylemişlerdir.

6.2. Zeytin-Zeytinyağı

Zeytin-Zeytinyağı konusunda faaliyet gösteren firma yetkililerinin bir bölümü üreticilerin ürünlerini değer fiyattan satabildiğini bir bölümü ise satamadığını belirtmiştir.

Zeytin-Zeytinyağı firmalarının büyük bölümü yeter geliri elde edemediklerini ifade etmişlerdir.

Firmaların çoğunluğu tüketicinin ödediği fiyatın normal düzeyde olduğunu düşünmektedir.

Tüm firmalar Zeytin-Zeytinyağı işleme sürecinde gıda standartlarına uyabildiklerini vurgulamıştır.

Firmaların çoğunluğu Zeytin-Zeytinyağı pazarlaması ile ilgili olarak herhangi bir sorun belirtmemişlerdir, ancak bir firma yetkilisi rekabetin olumsuz etkilerinin olduğunu ve tanıtımın gerektiğini vurgulamıştır.

Firmaların bir bölümü Ticaret Borsası ile herhangi bir iletişiminin olmadığını belirtirken bir bölümü Ticaret Borsası Laboratuvarından çok faydalandığını belirtmiştir.

Firmaların bir örgüt çatısı altında (kooperatif, şirket veya birlik) birlikte iş yapma konusundaki görüşleri sorulduğunda sadece iki firma sahibi/yetkilisi bireysel çalışmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Diğer firmalar ise uygun koşullarda birlikte çalışmanın faydalı olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Lisanslı Depo kavramı konusunda ayrıntılı olarak bilgi verildikten sonra firma yetkililerine Aydın'da kurulabilecek bir Lisanslı Deponun kendi faaliyetlerini nasıl etkileyeceği ve bu sürece maddi olarak destek olup olamayacakları konusunda görüşleri sorulmuştur.

Genel olarak firmalar kurulacak olan lisanslı deponun işlerini olumlu etkileyeceğini; kurulabilecek bir lisanslı depoya ise bazı firmalar koşullara bağlı olarak ve bazı firmalar imkanlar ölçüsünde katkı verebileceklerini, bazı firmalar da katkı veremeyeceklerini ifade etmişlerdir.

6.3. Kestane

Görüşme yapılan firma yetkililerinin tamamı üreticilerin ürünlerini değer fiyattan satabildiğini belirtmiştir.

Kestane işleme faaliyeti yapan firmalardan biri hariç diğerleri yeterli gelir elde edemediklerini ifade etmişlerdir.

Firmaların tamamı tüketicilerin ödediği fiyatın oldukça iyi olduğunu söylemişlerdir.

Kestane işleme sürecinde gıda standartları konusunda firma yetkililerinin tamamı iyi düzeyde olduklarını vurgulamıştır.

Biri hariç diğer tüm firmalar kestane pazarlaması ile ilgili olarak herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Kestane konusunda faaliyet gösteren firma yetkilileri Aydın Ticaret Borsası ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu ve borsa laboratuvarından faydalandıklarını belirtmiştir.

Firmaların bir örgüt çatısı altında (kooperatif, şirket veya birlik) birlikte iş yapma konusundaki görüşleri sorulduğunda biri hariç diğer firmalar birlikte iş yapılabileceğini ifade etmişlerdir.

Genel olarak firmalar Aydın ilinde kurulabilecek olan lisanslı deponun işlerini olumlu yönde etkileyeceğini düşündüklerini ve uygun koşullarda yatırıma ortak olabileceğini belirtmiştir.

6.4.Pamuk

Pamuk konusunda faaliyet gösteren firma yetkilileri üreticilerin yıllara göre üreticiler için yıllara göre fiyatların değişken olduğunu belirtmiştir.

Pamuk firmalarının tamamı yeter geliri elde edemediklerini ifade etmişlerdir.

Firmalar pazarlama ile ilgili olarak herhangi bir sorun belirtmemişlerdir.

Firmalar Ticaret Borsası ile olan ilişkilerinin iyi düzeyde olduğunu söylemiş bir firma ise borsanın daha etkin çalışması gerektiğini vurgulamıştır.

Biri dışında firmalar bir örgüt çatısı altında (kooperatif, şirket veya birlik) birlikte iş yapma konusunda olumlu görüşe sahiptir.

Genel olarak firmalar kurulacak olan lisanslı deponun işlerini etkilemeyeceğini; ancak ortaklık düzeyinde herhangi bir katkılarının olamayacağını ifade etmişlerdir.

7. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı

İlimizde tarım ürünlerinde sağlıklı bir pazarlama sisteminin oluşturulması, üreticilerin gelirlerinin artırılması doğrultusunda özellikle üretimde öne çıkan zeytin, incir, pamuk, kestane gibi ürünlere yönelik lisanslı depoculuk şirket/lerinin ve ürün ihtisas borsalarının kurulması farklı toplantılarda dile getirilmekte; gerek olduğu/olabileceği düşünülmektedir.

Bu nedenle, proje kapsamında gerçekleştirilen "Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı"nda İlimizde lisanslı depoculuk sisteminde değerlendirilebilecek (gerekirse lisanslı depoculuk sistemine dahil edilmesi için girişimde bulunulması gereken) stratejik öncelikli ürünlerde; üretim, işleme, depolama ve pazarlama sorunları tartışılarak lisanslı depoculuk ihtiyacı irdelenmiştir.

Şekil 29. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı

7.1.Çalıştay Katılımcıları ve Çalışma Konuları

Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk çalıştayında; İlimizde yetiştirdiğimiz, ülkemizde, hatta dünyada ilk sıralarda yer aldığımız, uzun süre depolanabilen, ilimiz için stratejik bir öneme sahip olan başlıca ürünlerimiz için çalışma grupları oluşturulmuştur.

Proje yürütücüsü Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, proje ortakları Aydın İl Ticaret Müdürlüğü ve Aydın Ticaret Borsası ile Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Erbeyli İncir Araştırma İstasyonu, Nazilli Pamuk Araştırma İstasyonu, Aydın Ziraat Odası, Ege İhracatçılar Birliği'nden katılımcılar, üreticiler, tüccarlar, işletme sahiplerinin yer aldığı her bir çalışma grubunda değerlendirmede benzer bir yapı olması açısından temel olarak aşağıdaki konu başlıkları izlenmiştir:

1.Üretimimiz ve gelecekteki potansiyelimizi nasıl görüyorsunuz?

2. Ürünün pazarlanmasında ne gibi sorunlar yaşamaktasınız?

3. Ürünün depolaması ile ilgili ne gibi sorunlar yaşamaktasınız?

4. Ürün lisanslı depoculuğa uygun uygun mudur?

Evet ise;

-Hangi sebeplerle uygun olduğunu düşünmektesiniz?

-Yılın hangi aylarında hangi miktarlarda depolanır? İdeal depo kapasitesi ne olmalıdır?

-Ürünün azami depolama süresi nedir?

-Ürün depolanmadan önce depolamaya uygun hale getirmek üzere lisanslı depo işletmesi tarafından bazı işlemlere tabi tutulmalı mıdır? Evet ise ne gibi işlemler yapılmalıdır?

-Lisanslı deponun kurulması için en uygun yer sizce neresi olmalıdır?

-Lisanslı depo kurulduğunda üreticiler, tüccarlar, ihracatçılar üzerinde nasıl bir etki yaratılacaktır?

Hayır ise;

-Hangi sebeplerle uygun olmadığını düşünmektesiniz?

Şekil 30. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı

7.2.Çalışma Grupları'ndan Ortaya Çıkan Değerlendirmeler ve Öneriler

7.2.1. İncir Çalışma Grubu

Kuru incir üretimi her yıl giderek artıyor, yıllarca 40-45 bin ton olarak belirtilen üretim son iki yıldır 62 bin tonlara ulaştı. İncir natürel bir ürün ve natürel ürünlere karşı da gitgide artan bir talep var. Bu yıl hem rekolte, hem de incirin fiyatı yükseldi dolayısıyla üretici, ihracatçı ve aracının yüzü güldü.

Hem iç hem de dış pazarda talebin yüksek olması nedeni ile kuru incir üretiminin daha da arttırılmasının üzerine gidilmelidir.

Kurumlar arası bilgi alışverişi olmalı. İncir üretimi artık 300-400 metrelerden daha yüksek rakıma çıktı. Orman alanları dahil üretim alanları yeniden gözden geçirilip, mevcut üretim alanları genişletilmeli, üretim planlı ve uygun alanlarda geliştirilmelidir.

Zeytinyağında olduğu gibi incirde de destek verilmeli; böylece hem kalite arttırılabilir hem de kayıt dışı engellenebilir.

İncir pazarlamasında talep yüksek olduğu için düşük kaliteli ürünler de satılabilmektedir. Tabii ki fiyat ile kalite doğru orantılı ilerliyor. Arz ve talebin birbirini dengelemediği, özellikle hasat zamanında ürün kaliteli de olsa daha yüksek fiyat bulamadığı da olmaktadır.

Piyasaya arz edilen ürüne göre fiyat ortaya çıkıyor. İncirde borsa yok çünkü fiyat değişken.

Kuru incirde analize dayalı kalite tanımlaması yanında; fiziksel yani görsel değerlendirme de önemlidir. Birçok alıcı için en önemlisi kuru incirin hangi köyden geldiği, yani orijinidir. Çünkü tüccar hangi köyden hangi malın çıkacağını bilmektedir. Kaliteyi toprak değiştiriyor. Hatta aynı toprakta güney kısmı ile kuzeye bakan kısmı bile değişiyor.

Kuru incirin normal koşullarda depolanması durumunda ürün kalitesi bozulduğundan mutlaka soğuk havada depolanmalıdır.

Ürün ilk yüklemeye kadar yani 1 Ekim gibi depoya alınmıyor. Daha sonra yani ilk yüklemeden sonra, ürün normalse fumigasyon, organik ise şoklama (veya karbondioksit uygulaması) yapılıp soğuk havaya kaldırılmalıdır.

Ürün soğuk havada kalitesini 1 yıl süreyle rahatlıkla koruyabilmektedir.

Lisanslı depoculuğun kuru incir sektörüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunlar:

- Fiyatın piyasaya arz edilen ürün miktarına göre dalgalanmasını azaltmaya katkı sağlanacaktır;

- Toplam üretim miktarı hakkında daha sağlıklı veri elde edilecektir;

- Kalitenin bir yıl boyunca korunması sağlanacak, böylece pazara yıl boyu istenen miktarda kaliteli ürün sürme imkanını yaratılacaktır;

- Son yıllarda artmakta olan bireysel veya grup (ihracatçı ile sözleşmeliler dışında) halinde yapılan organik kuru incir üretimi, uygun depo koşulları ile birlikte daha da artacaktır;

- Üretici ve ihracatçı ortak hareket ederek alıcı pazarlarda etkinliği artacaktır;

- Ürün fiziksel olarak görülmediğinden ilk yıllarda aynen tercih edilse de güven oluştuktan sonra mislen olarak işlem görebilecektir.

Kuru incirde ilk gemi ile (Eylül sonu-Ekim başı) ürünün %20'si yüklenmektedir. Sonra kalan %80'lik kısım, ekim ayından bir sonraki eylül ayına kadar depolanmaktadır.

Ürünün azami depolama süresi soğuk depo koşullarında minimum bir yıldır.

Ürün depolanmadan önce depolamaya uygun hale getirmek üzere lisanlı depo işletmesi tarafından normal ürün için; boylama ve fumigasyon, organik ürünler ise; şoklama veya karbondioksit uygulaması yapıldıktan sonra soğuk havada ve

%60-65 nem koşullarında depolanmalıdır. Lisanslı deponun kurulması için en uygun yer batı ve doğudaki her iki üretim merkezine de yakın olması sebebiyle öncelikli olarak Aydın merkeze yakın bir yerde kurulmalıdır.

İkinci alternatif ise Nazilli yöresinde üreticilerin ürün çeşitliliği ve alışkanlığı sonucu ürünü kendi depolarında bekletmesi sebebiyle Nazilli-Köşk bölgesi de olabilir.

Lisanslı depoculuğun üretici, tüccar ve ihracatçı açısından etkileri: Kuru incir Aydın için büyük ekonomik öneme sahip olmakla birlikte Türkiye'de diğer ürünlerin yanında ekonomik değeri düşüktür. Ayrıca ürün kalitesinin çok ayrıntılı görsel parametrelerle saptanması sebebiyle zorluklar yaşanmaktadır. Üreticinin küçük ve finansal açıdan zayıf olması ortaya çıkacak maliyetleri karşılamasını imkansız kılmaktadır. Bu nedenle desteklenmesi önemlidir. Kooperatif veya birlik oluşturularak teşvik edilmelidir.

Ayrıca küçük partilerin lisanslı depo ortamında sınıflandırılması ve değer takdiri de oldukça zordur. Bu nedenle lisanslı depoculukta tüccarların ve işletmelerin daha fazla rol üstlenmeleri beklenmelidir. Benimsetildiği ve işler bir sistemin kurulması durumunda kalitenin korunması, fiyatın oynamalardan etkilenmemesi dış pazarda Aydın incirinin etkin bir biçimde pazarlanması açısından avantaj yaratır.

Lisanslı depoculuğu kuracak şirketin çok ortaklı olması ve ortakların da bu şirketten kar etmesi düşünülebilir.

Ege İhracatçı Birliklerinin hazırladığı hammadde standart taslağı, TS 541 Kuru İncir Standardı ve TARİŞ hammadde alım kriterleri temel alınarak lisanslı depoculuk açısından bir taslak hazırlanabilir. Bu taslak daha sonra tüm paydaşlarca, ihracatçı, üretici, tüccar, geliştirilmelidir.

Şekil 31. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı İncir Çalışma Grubu

7.2.2. Zeytin ve Zeytinyağı Çalışma Grubu

Zeytinyağı:

Aydın ili zeytin ağaç varlığı ve üretimi bakımından ülkemizde birinci sıradadır. İlimizde zeytin üretiminde son yıllarda artış mevcuttur. Gelecekteki potansiyelin de artış yönünde olacağı düşünülmektedir. Ancak zeytin üreticilerinin daha bilinçli yetiştiricilik yapması, yaşlı ağaçlarda gençleştirme budamaları uygulanması gerekmektedir.

Ege İhracatçılar Birliği Japonya'ya gitmiş, 6 çeşit yağ götürmüştür. 60 tane gurme memecik zeytininden elde edilen zeytinyağını 1. olarak seçmiştir. Memecik zeytini yetiştirme, bakım, hasat, işleme ve depolama işlemleri doğru uygulandığında İlimiz için en uygun ve önü açık bir çeşittir.

Elde edilen zeytinyağının kaliteli olması durumunda pazarlanması daha kolay gerçekleştirilebilecektir. Kalitede ürünün özellikleri, hasat şeklimi, hasat sonrası muhafaza, sıkım şekli ve sonrasındaki muhafaza şekli ve kullanılan kaplar etkilidir. Üreticiler ve hammadde sahipleri tarafından yağ sıkma tesislerine getirilen zeytinyağlarının doldurulduğu kötü kaplar, uygun olmayan depolama alanları ve tüketici bilinçsizliğinden yakınılmaktadır. Mevcut şartlarda uzun süreli muhafaza edilememesi durumu söz konusudur. Yani kaliteyi korumada (duyusal ve kimyasal özellikler) zorluk çekilmektedir. Kaliteli ürünlerin kaliteli bir şekilde korunup sınıflandırılarak satılması gerekmektedir.

Kaliteli ürün kaliteli şartlarda depolanmalıdır. İhracatçılar ilk aldıkları veya kendi üretimlerinden elde ettikleri yağın kalitesini muhafaza edebildiklerini; ancak ellerindeki yağ bitince yeni aldıkları yağın kalitesinin korunmamış ve çok düşük olduğunu dile getirmektedir. Dolayısıyla kaliteli zeytinyağı temininde sorun yaşanmaktadır.

Ülkemizin İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde tüketici bilinçli olmadığı için; iyi kalitede diye kötü kalitede yağı satın almakta; gerçekte iyi kalitede olmadığı için zeytinyağından soğumaktadır.

Kalite muhafaza edilip tüketiciye aktarılamamakta, arz zincirinde kalitenin devamlılığı sağlanamamakta, üretici ve tüketici bilinçsizliği bulunmaktadır.

Depolama harcamalarının yüksek olması, sigortalama olmaması ve sigortalamanın maliyetli olması, depolamaya ilişkin mali mevzuatın olmayışı, eğitim eksikliğinden kaynaklanan zeytinyağı depolama yöntemlerindeki hatalar, uluslararası standartlara uygun depolamanınyetersiz olması, depolama maliyetleri, tağşiş konusu depolamadaki başlıca sorunlardır.

Üretici depolama konusunda bilinçsizdir. Zeytinyağı fabrikasında bile üretici hem yağını zamanında almamaktadır, hem de İl Müdürlüğünün uyarılarına rağmen uygun olmayan kaplarda yağı muhafaza etmektedir. Fabrikada bir depo oluşturulması ise yüksek maliyetlidir.

Zeytinyağı için Lisanslı Depoculuğun Avantajları:

-Zeytinyağının standardizasyona (klasifikasyon) uygunluğu, ihracata ve Türk zeytinyağına değer katacağından, imaj artışından, oluşacak güvenden, veri tabanının oluşturulup izlenebilirliğin artması gibi nedenlerden dolayı ürünün lisanslı depoculuğa uygun olduğu düşünülmektedir.

-En önemlisi saklama koşulları uygun olacak, ürünün kalite özellikleri korunarak saklama süresi daha uzun olacak,

-Kaliteli yağ ile düşük kaliteli yağ birbirinden ayrılacaktır.

-Tağşiş, tebliğe uymayan yağlar depolanmamış olacak ve bu depoları kullanmak isteyen tebliğe uygun yağ getirmek zorunda olacağı için ürün kalitesi artacaktır.

-İhracata çok büyük katkı sağlayacaktır. Kalite imajı, güven oluşturulacak; kötü reklam azalacak, satış potansiyeli artacaktır.

-Zeytinyağında bir veri tabanının oluşturulmasına katkı sağlanacaktır.

Zeytinyağı, üretimin en yoğun olarak gerçekleştiği Kasım ayından başlayarak 6-8 aylık sürede depolanır; depo kapasitesi en az 5.000 ton olmalı ve sürdürülebilirlik mutlaka göz önünde tutulmalıdır.

Ürünün depolama süresi hasat ve sıkımdan itibaren 2-3 yıldır.

Ürün depoya konulmadan önce tebliğe göre yapılan analizlerin yanı sıra filtreleme ve posanın uzaklaştırılması işlemleri, kalite sınıflandırması ve duyusal analiz yapılmalıdır.

Lisanslı depo için en uygun yer; lokasyon olarak düşünüldüğünde Aydın ili komşu iller ile birlikte Lisanslı depoculuk için potansiyel bir merkez özelliği taşımaktadır. Üretim, analiz laboratuvarları, sevkiyat yerlerine yakın ve lojistik desteğe uygun bir yer olarak Aydın merkez olarak düşünülmektedir.

Lisanslı depoculukta, ihracatçı daha güvenli bir şekilde ihracatı gerçekleştirir. Üretici ve tüccar da bu durumdan olumlu yönde etkileneceği düşünülmektedir. Üretici rahatlar; depo masrafına girmeden ve kalite kaybı yaşamadan ürününü depolayabilir. Tüccarın masrafı azalır. İhracatçı daha güvenli ticaret yapar. Kalite artar. Tüccar kaliteli ürün temininde problem yaşamaz. İhracatçı geleceğe yönelik planlama yapabilir.

Ancak, Lisanslı depoculukta duyusal özelliklerden dolayı sorun yaşanabilir, ayniyet özelliğini korumada güçlük, farklı bölgelerden toplanan zeytinyağlarının lisanslı depoya aktarımı konusundaki potansiyel zorluklar olarak sıralanabilir.

Fabrikaların yağ depolama yerleri olmadığı için sağlıklı bir taşıma sistemi oluşturulması gerekir. Uygun olan yağhanelerde lisanslı depoculuk işletmesi şubesi oluşturulabilir. Yağ fabrikadan çıkmadan kalitesi korunmalıdır.

Ayrıca Lisanslı depo kullanımını teşvik etmek için ürününü depoya koyan üreticiye prim ödenmesi için gerekli yasal düzenlemelerin ivedilikle yapılması gerekmektedir.

Zeytin:

Daha önce de belirtildiği gibi Aydın ili zeytin ağaç varlığı ve üretimi bakımından ülkemizde birinci sıradadır. Zeytin üretiminde son yıllarda artış mevcuttur. Gelecekteki potansiyelin de artış yönünde olacağı düşünülmektedir.

Zeytinin pazarlanmasında talep edilen çeşitler ile mevcut çeşitler arasında uyuşmazlık mevcuttur. Gemlik yerine, memecik, eşek ve domat çeşitlerinin sofralık zeytin üretiminde kullanılması ilimiz koşullarında daha uygun görülmektedir.

Ürünün depolanmasında kullanılan depoların şartları hem kalite özellikleri ve hem de hijyen açısından genelde uygun değildir. Uygun olmayan beton havuzların kullanıldığı, bunun da fermantasyonu olumsuz etkilediği gözlenmektedir.

Salamuralık siyah zeytinin depolanması daha uygundur. Depolama ihtiyacı hasatın başladığı 10. aydan itibaren 6 ay süre ile yoğundur. Depolama süresi 2-3 yıl, kapasite ortalama 10 bin ton olmalıdır.

Ürün depolamadan önce talebe göre uygun ürünleri karşılamak için kalibraja, elekten geçirmeye, çeşide göre sınıflandırmaya daha fazla önem verilmelidir.

Depolama yeri zeytinyağı için de belirtildiği gibi, kontrollerin ve analizlerin rahatlıkla yapılabileceği, sevkiyat ve lojistik açısından uygun olan Aydın merkezde bulunmalıdır.

İhracatçı ve tüccarlar için hammaddeyi bulma açısından lisanslı depolar bir tür zeytin bankası işlevi göreceklerdir. Üretici de ürününü daha sağlıklı koşullarda, daha uzun süre ve daha ekonomik bir şekilde depolama imkanı elde etmiş olacaktır.

Sofralık zeytinin zeytinyağına göre karlılığı ve katma değeri daha yüksektir. Zeytin, lisanslı depoculuk açısından en az zeytinyağı kadar değerlidir.

Şekil 32. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı Zeytin ve Zeytinyağı Çalışma Grubu

7.2.3.Kestane Çalışma Grubu

Aydın ilinin önemli tarımsal ürünlerinden biri kestanedir. Aydın, ülkemizde en fazla kestane üretiminin yapıldığı ilimizdir. Bölge halkı için önemli geçim kaynağıdır. Ülkemizde, Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 yılı verilerine göre, 1 milyon 939 bin 101 adet meyve veren yaşta ve 306 bin 821 adet meyve vermeyen yaşta olmak üzere toplam 2 milyon 245 bin 922 kestane ağacı bulunmaktadır (TUİK, 2013). Türkiye kestane üretiminde ağırlıklı iller incelendiğinde Aydın İlinin ilk sırada yer aldığı, bunu sırasıyla İzmir, Kastamonu, Sinop, Bartın, Manisa, Bursa, Balıkesir, Denizli ve Kütahya İllerinin izlediği görülmektedir. 2012 yılı itibariyle Türkiye kestane üretiminin %33,1'ini Aydın ili karşılamaktadır. Bu değer aynı zamanda, Aydın ilinin dünya kestane üretiminin yaklaşık %1'ini sağladığının bir göstergesidir. Aydın'da üretimi yapılan kestanenin büyük bir çoğunluğu iç piyasada değerlendirilmekte, bir kısmı ise ihraç edilmektedir. İtalya, İngiltere, Almanya, Fransa, Macaristan, Avusturya, İsrail, Kanada, Azerbeycan, Ürdün, Lübnan ve Dubai kestane ihracatının yapıldığı ülkeler arasında yer almaktadır. Yıllara göre değişmekle birlikte kestane ihracat miktarımız 2013 yılında 1.314.143 kg olarak gerçekleşmiştir.

Kestane İlimizde genellikle sofralık ürün olarak değerlendirilmekte ve taze olarak iç ve dış piyasaya gönderilmektedir. Kestanenin teknolojik olarak değerlendirilmesine ilişkin olarak ise Nazilli ilçesinde bulunan ve kestane şekeri üreten 150-200 ton işleme kapasitesine sahip olan bir işletmede bulunmaktadır. Kestanenin gerek sofralık, gerekse de teknolojik ürün olarak pazarlanması ile ilgili yıllara göre değişmekle birlikte, genellikle herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Ancak, özellikle

kestanede kaliteye ilişkin sorunların olması durumunda, fiyat düşüklüğü ve buna bağlı olarak kestanenin üreticinin istediği fiyattan satılamaması önemli bir sorun olarak yaşanmaktadır. Örneğin 2007 yılında ülkemizde ve İlimizde yaşanan kuraklık nedeniyle, oldukça küçük meyveli kestaneler meydana gelmiş ve ürün pazarlanmasında kalite ve verim düşüklüğüne bağlı olarak sorunlar yaşanmıştır.

Kestanelerde kalite ve verim düşüklüğüne bağlı olarak meydana gelen pazarlamaya ilişkin sorunların giderilmesine yönelik olarak, hastalık ve zararlılar ile mücadele, sulama, gübreleme, budama vb. kültürel işlemlere gereken özenin gösterilmesi uygun olacaktır. Bunun yanı sıra, İlimizde organik kestane üretimi hızla artış göstermekte ve yaygınlaşmaktadır. Özellikle bazı kooperatiflerin çatısı altında bulunan ve organik olarak kestane üreten üreticilerin artması, pazarlama konusunda büyük kolaylıklar da sağladığı bir gerçektir. Aydın'da kestane pazarlamasının geliştirilmesine yönelik olarak; üretici örgütlenmelerinin arttırılması, etkin pazarlama ağlarının kurulması ve özellikle tüketim alışkanlıklarının arttırılmasına yönelik her türlü faaliyetin çok büyük bir faydası olacağı kaçınılmazdır.

Kestanelerde hasat zamanının belirlenmesinde kolay ve göze çarpan belirti, dikenli kirpilerin hafifçe açılarak, içinde doğal rengini almış meyvelerin görünmeye başlamasıdır. Kestane hasadı genellikle, ağaçların sırıklarla çırpılması şeklinde yapılmaktadır. Böyle bir uygulamada hasada, ağaçlarda olumun ortalamaya yaklaştığı bir zamanda başlanır.

Kestaneler geleneksel olarak, bahçelerde ağaçların altında yığın halinde toplanmakta ve üzerleri, eğrelti otu vb bitkilerle örtülerek, "gömü" adı ile tabir edilen ortamlarda depolanmaktadır. Kirpiler içindeki meyvelerde nem, renk ve parlaklık vb. kalite kayıpları kısmen az olduğundan, üreticiler meyvelerini kış ortalarına kadar saklayabilmektedir. Ancak bu şekilde depolamanın birtakım olumsuzlukları vardır. Gömü ortamında kestanelerin depolanmasında yaşanabilecek en önemli sorun; iç kurtları ile bulaşık olan meyvelerdeki kurtların hayat döngüsü gereği kışlamak amacıyla gömü ortamındaki toprağa geçmeleri ve dolayısıyla bir sonraki dönemde ortamda zararlı popülasyonunun artmasına neden olmasıdır. Geleneksel depolamanın bir diğer olumsuz etkisi ise; gömü ortamında aşırı yağışlar veya sulamaların kalite kayıplarına (filizlenme gibi istenmeyen gelişmeler, küflenme, meyve kabuğunda renk ve tatta bozulma vb.) neden olmasıdır.

Kestane meyveleri, normal koşullarda %40-45 oranında nem bulundurduklarından, muhafaza yönünden, bir taze meyve gibi dikkate alınmalıdırlar. İyi bir muhafazanın yapılabilmesi için meyvelerdeki nem oranı belli bir düzeyde tutulmalı, kabuk renk ve parlaklığının değişimi ve diğer kalite kayıpları ile çeşitli mantari hastalıklardan ileri gelen kayıplar en az düzeyde tutulmalıdır. Bunu gerçekleştirmek için en ideal yöntem meyvelerin soğuk hava depolarında depolanmasıdır. Ancak yurdumuzda soğuk hava depolarında muhafaza yok denecek kadar azdır.

Soğuk hava depolarında muhafaza edilen kestanelerde kalite yükselmekte, hastalık ve zararlılarla bulaşma riski oldukça düşmektedir. Hasadı yapılan ürünün gömüde kısa süre tutulup (maksimum 1 ay) daha sonra soğuk hava deposuna aktarılmasının ya da direkt olarak soğuk hava deposunda saklanmasının ürün kalitesini arttıracağı düşünülmektedir.

Kestanenin soğuk hava deposunda muhafaza edilebilmesinden hareket edilerek lisanslı depoculuk için uygunluğu tartışıldığında, çeşitli sıkıntılar bulunduğu tespit edilmiştir. Kestanenin tüketim sezonunun kısa olması, sıcaklıkların arttığı dönemde sofralık olarak kestane satışının düşük olmasının lisanslı depoda bekletilen ürünün yıl boyunca homojen bir şekilde satışına engel olacağı kanaatine varılmıştır. Kestanenin iki yıl süresince depoda bekletilmeye uygun olmaması, lisanslı depoculuk için uygunluğunu kısıtlamaktadır. Kestane ürününde lisanslı depoculuk için önemli bir kriter olan standardizasyon bulunmamaktadır. Ayrıca kestane depola-mada taze meyve gibi düşünülmekte ve lisanslı depoculuk için kurutulan ürünlerin daha uygun olduğu kararına varılmıştır. Sonuç olarak bütün bu sebeplerden dolayı kestane tek başına lisanslı depoculuk için uygun bulunmamış ve kestanenin lisanslı depoculuğu yerine soğuk hava depoculuğunun yaygınlaşması gerektiğine karar verilmiştir.

Şekil 33. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı Kestane Çalışma Grubu

7.2.4.Pamuk Çalışma Grubu

Ege pamuğu tekstile katkı sağlamakta, katma değeri en önde ürünlerden birisidir. Sertifikalı pamuğa büyük firmalardan talep bulunmaktadır. Tekstil olduğu sürece pamuk üretim potansiyeli mevcuttur.

Pamuğun gelecekte de potansiyelinin devamlılığı için;

-Uygun fiyat

-Fiyat istikrarı

-Girdi maliyetinin azaltılması

-Alternatif ürün fiyatlarının azaltılması

-Alternatif ürünlerde karlılık kıyaslaması

-Birliklerin güçlenmesi gerekmektedir.

Ürünün pazarlanmasında karşılaşılan sorunlar:

-Emanet sistemi pazar oluşumunu engellemektedir. Emanet sistemi bu nedenle sonlandırılmalıdır.

-Tarım satış birliklerinin güçlülüğünün azaltılması nedeniyle birlikler etkinliğini kaybetmiştir.

-Pamuğun borsa fiyat oluşumunda fiyat manipülasyonları mevcuttur.

-Pamuk standardizasyonu, uluslar arası standartlara göre revize edilmeli, eksiklikler giderilerek sayısal veriler ile belirlenen kalite gruplarının hak ettiği satış fiyatlarına ulaşması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Ürünün depolamasında karşılaşılan sorunlar:

-Ürünün sigortalanmaması,

-Yüksek kapasiteli ani mal girişleri,

-Pamuğun nemli halde toplanması ve bu hali ile çırçır işletmelerine getirilmesi,

-Çeşit karışıklığı,

-Çırçır işletmelerinde yeterli depo alanlarının, yeterli makine-teçhizatın bulunmaması,

-Çırçır işletmelerinde ön temizleme ve kurutma ünitelerinin çalıştırılmaması,

-Zamana bağlı kalite kaybı yaşanması.

Pamuk lisanslı depoculuk için uygun, standardizasyonu, pazarı ve piyasası oluşturulmuş durumda; uygun koşullarda uzun süre depolamaya uygun bir üründür.

İdeal depo kapasitesi 10.000 ton olmalıdır. Ürünün azami depolama süresi hasat döneminden itibaren 24 aydır.

Pamuk için, ürün depolanmadan önce depolamaya uygun hale getirmek üzere lisanslı depo işletmesi tarafından bazı işlemler yapmasına ihtiyaç yoktur.

Lisanslı deponun kurulması için en uygun yer ürünün yoğun ve ulaşım imkanlarının uygun olduğu yerlerdir.

Lisanslı deponun kurulması ile;

-Üreticiler malını değerinde ve zamanında satabilecek, parasını garantili olarak temin edebilecek,

-Tüccarlar tahsilât sorunu yaşamayacak ve geniş bir pazara ulaşabilecek,

-İhracatçı istediği zaman, istediği kalite ve standartta pamuğa ulaşabilecektir..

Ancak; şu aşamada İlimize çok yakın mesafede (45 km) İzmir Selçuk'ta faaliyette bulunan ELİDAŞ Pamuk lisanslı deposunun henüz düşük kapasitede (%15) çalışması ve mevzuattan kaynaklanan sorunlardan dolayı stratejik ürünlerimizden pamuk için Lisanslı depo kurulması konusundaki önceliği tartışılmalıdır.

Şekil 34. Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk Çalıştayı Pamuk Çalışma Grubu

7.3.Çalıştay Sonuç Bildirgesi

Çalıştayda incir, zeytin-zeytinyağı, kestane ve pamuk ürünleri lisanslı depoculuk açısından değerlendirilmiştir.

Kuru incirde ürün soğuk hava deposunda kalitesini bir yıl süreyle rahatlıkla koruyabilmekte; Lisanslı depoculuğun kuru incir sektörüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Piyasadaki fiyat dalgalanmasını azaltmaya katkı sağlanacak, pazara yıl boyu kaliteli ürün sunma imkanı yaratılacak ve toplam üretim miktarı hakkında daha sağlıklı veri elde edilebilecektir.

Ayrıca, üretici ve ihracatçı ortak hareket ederek alıcı pazarlarda etkinliği artacak ve son yıllarda artmakta olan organik kuru incir üretimi, uygun depo ve pazarlama koşulları ile birlikte katma değer artışı sağlanacaktır.

İşler bir sistemin kurulması durumunda kalitenin korunması, fiyatın oynamalardan etkilenmemesi dış pazarda Aydın incirinin etkin bir biçimde pazarlanması açısından avantaj yaratır. Ürün fiziksel olarak görülmediğinden ilk yıllarda aynen tercih edilse de güven oluştuktan sonra mislen olarak işlem görebilecektir.

Öncelikle, Ege İhracatçı Birliklerinin hazırladığı hammadde standart taslağı, TS 541 Kuru İncir Standardı ve TARİŞ hammadde alım kriterleri temel alınarak lisanslı depoculuk açısından bir taslak hazırlanabilir.

Zeytinyağında ürün soğuk hava deposunda kalitesini 2-3 yıl süreyle rahatlıkla koruyabilmekte; zeytinyağının standardizasyona uygunluğu, ihracata ve Türk zeytinyağına değer katacağı, imaj artışı, oluşacak güven, veri tabanının oluşturulup izlenebilirliğin artması gibi nedenlerden dolayı ürünün lisanslı depoculuğa uygun olduğu ve lisanslı depoculuk için öncelikli olarak ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Saklama koşulları uygun olacağı için, ürünün kalite özellikleri korunarak saklama süresi daha uzun olacak, kaliteli yağ ile düşük kaliteli yağ birbirinden ayrılacak, üretici ve tüccar depo masrafına girmeden ve kalite kaybı yaşamadan ürününü depolayabilecektir. Tağşiş, tebliğe uymayan yağlar depolanmamış olacak ve bu depoları kullanmak isteyen tebliğe uygun yağ getirmek zorunda olacağı için ürün kalitesi artacaktır.

Zeytinde ürün soğuk hava deposunda kalitesini 2-3 yıl süreyle rahatlıkla koruyabilmektedir. İhracatçı ve tüccarlar için hammaddeyi bulma açısından lisanslı depolar bir tür zeytin bankası işlevi göreceklerdir. Üretici de ürününü daha sağlıklı koşullarda, daha uzun süre ve daha ekonomik bir şekilde depolama imkanı elde etmiş olacaktır.

Zeytin, lisanslı depoculuk açısından en az zeytinyağı kadar değerlidir.

Kestanenin lisanslı depoculuk için uygunluğu açısından çeşitli sıkıntılar bulunduğu tespit edilmiştir. Kestanenin tüketim sezonunun kısa olması, kestanenin iki yıl süresince depoda bekletilmeye uygun olmaması lisanlı depoculuk için uygunluğunu kısıtlamaktadır. Kestane ürününde lisanslı depoculuk için önemli bir kriter olan standardizasyon bulunmamaktadır. Sonuç olarak kestane tek başına lisanslı depoculuk için uygun bulunmamış ve kestanenin lisanslı depoculuğu yerine soğuk hava depoculuğunun yaygınlaşması gerektiğine karar verilmiştir.

Pamuk lisanslı depoculuk için uygun, hasat döneminden itibaren 24 ay depolama süresi olan, standardizasyonu, pazarı ve piyasası oluşturulmuş durumda; uygun koşullarda uzun süre depolamaya uygun bir üründür.

Lisanslı deponun kurulması ile; üreticiler malını değerinde ve zamanında satabilecek, parasını garantili olarak temin edebilecek, tüccarlar tahsilât sorunu yaşamayacak ve geniş bir pazara ulaşabilecek, ihracatçı istediği zaman, istediği kalite ve standartta pamuğa ulaşabilecektir.

Ancak; şu aşamada ilimize çok yakın mesafede (45 km) İzmir Selçuk'ta faaliyette bulunan ELİDAŞ Pamuk Lisanslı Deposunun henüz düşük kapasitede (%15) çalışması ve mevzuattan kaynaklanan sorunlardan dolayı stratejik ürünlerimizden pamuk için lisanslı depo kurulması konusundaki önceliği tartışılmalıdır.

8.Genel Değerlendirme ve Sonuç

İlimizdeki bitkisel tarımın büyük bir kısmını, ülkemizde ve hatta dünyada ilk sıralarda yer aldığımız, uzun süre depolanabilen ve standardize edilebilen ürünlerin oluşturduğu bilinmektedir. Ancak; uygun olmayan depolama ve pazarlama koşulları ürünlerde kalite kayıplarına ve saklama sürelerinin kısalmasına, ürünlerin ülke içi satışı ve ihracatında sorunlar yaşanmasına, üretici, sanayici ve tüccarların istenilen seviyede gelir elde edememesine, üreticinin ürününün sigortalı olmadığı için riske girmesine neden olmaktadır. Bu da hem ilimiz ve bölgemiz, hem de ülke ekonomisi açısından büyük bir kayıptır. Dünyada ve ülkemizde tarım ürünlerinin ticaretinde üst düzeyde bir rekabet ortamı mevcuttur. Bu rekabet ortamının içinde söz sahibi olabilmek ancak yüksek ürün kalitesi, gıda güvenilirliği ve uygun pazarlama teknikleriyle mümkündür.

Bu noktada, elimizdeki en önemli araçlardan biri de, depolanabilir tarım ürünleri ticaretinin geleceği olarak görülen lisanslı depoculuk sistemidir. Lisanslı depoların kurulmasıyla konu olan ürün için, ihracat, depolama kapasitesi, kalite, hijyen, izlenebilirlik ve gıda güvenliği konularında katkı ve ilerleme sağlanabilmektedir.

Lisanslı depoculuk sistemi, tarım ürünleri ticaretinde ve küresel ekonomide önemi giderek artan, tarım ürünlerinin ticaretini ve pazar alanını geliştiren, sanayicinin kaliteli hammadde teminine destek olan, vadeli işlem piyasalarında rekabet üstünlüğü sağlayacak önemli bir kurumsal altyapıdır.

Aydın İli Stratejik Tarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti Projesinde çalışmalar;

- Aydın ilinin stratejik öneme sahip önde gelen ürünlerinin emniyetli ve uygun koşullarda depolanması için bir sistem oluşturulması ve buna bağlı olarak pazarlama imkanlarının artırılması ve ticaretinin kolaylaştırılması için lisanslı depoculuk ihtiyacının belirlenmesi,

- Tarım ürünlerinin depolanması ve ticaretinin kolaylaştırılması için yaygın bir sistem oluşturulmasına ve ürünlerin emniyetli ve sağlıklı ortamlarda depolanmasına katkı sağlanması,

- Tarım ürünleri lisanslı depoculuk sistemine yatırımcıların dikkatini çekilmesi ve yatırım yapacak sektör için bir veri tabanı oluşturulması amaçları doğrultusunda yürütülmüştür.

Çalışmada görüşme yapılan üretici ve işletme sahiplerinin büyük bir çoğunluğu lisanslı depoculuk konusunda yeterli bilgiye sahip değildir; ürünlerini değer fiyattan satamadıklarını, ürün fiyatlarında ortaya çıkan dalgalanmaların elde ettikleri geliri azalttığını; üreticiler nakit ihtiyacı nedeniyle elde ettikleri ürünleri hemen satmak zorunda kaldıklarını; depolama sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Üreticilerin büyük bir kısmı genel olarak; üretici örgütlerinin pazarlama sorunlarını çözebileceğini, üreticilerin kooperatif veya birlik çatısı altında örgütlenmelerinin gerektiğine inandıklarını, üretmiş oldukları ürünü sınıflama veya dereceleme yapabilirlerse, ürünlerini depolayıp bekletebilirlerse daha yüksek gelir elde edebileceklerini dile getirmişlerdir.

Üretici ve işletme sahipleri genel olarak lisanslı depoculuğun fiyat dalgalanmalarını engelleyebileceğini, tarım ürünlerinin ihracatını artıracağını, tarım ürünlerinin iyi muhafaza edilen bir sistemle kolay pazarlanabilmesine olanak sağlayabileceğini, eğer bölgede lisanslı depo kurulursa bu depodan faydalanmak isteyeceklerini dile getirmişlerdir.

Projede, uygulanan anketler, detaylı mülakatlar, gözlemler, toplantılar ve düzenlenen çalıştay sonucunda, ilimiz için stratejik bir öneme sahip olan başlıca ürünlerimiz incir, zeytinyağı, zeytin ve pamuk için lisanslı depoculuğun uygun ve gerekli olduğu, zeytinyağı ve incir için öncelikli olarak düşünülmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Aydın ili açısından hangi ürün ile başlanırsa başlansın sonuçta lisanslı depoculuk yatırımları büyük ölçekli yatırımlardır, bu nedenle de lisanslı depoculuk yatırımları sürecinde dikkat edilmesi gereken konular vardır:

• Girişimcilerin yeterli ve güçlü bir sermaye birikimi olmalıdır. Yatırımcıların riskleri bertaraf edebilecek güçte olması son derece önemlidir.

• Lisanslı depoculuk sisteminin etkin bir şekilde çalışabilmesi için bölgedeki ticaret borsalarının sistemin gereğini yerine getirecek şekilde faaliyet göstermesi ve yetkili sınıflandırıcıların bulunması gerekmektedir. Bu nedenle lisanslı depoculuk faaliyetinin etkin çalışabilmesi için Ticaret Borsasına önemli görevler düşmektedir.

• Kuruluş izni, faaliyet izni ve lisans alma süreçleri uzun olup, bürokrasi fazladır. Bu nedenle yapılacak yatırımda konularında uzman kişilerle çalışılması işlemlerin daha hızlı ve kolay olmasını sağlayacaktır. Bu konuya özen gösterilmelidir.

• Lisanslı depoların kuruluşu, faaliyete geçmesi, lisans alması ve faaliyetlerini sürdürmesi süreçlerinin her biri yasalarla belirlenmiştir. Bu nedenle söz konusu yatırıma girişmeden önce ve giriştikten sonra mevzuata hakim olmak gereklidir. Gereken mevzuat değişikliklerinin özellikle borsalar tarafından takip edilmesi en doğru yol olacaktır.

• Lisanslı deponun bilgi işlem ve otomasyon sistemlerinin iyi kurulmuş olması gerekmektedir. Özellikle elektronik ürün senetleriyle çalışacak olan lisanslı depoların bilgi işlem altyapısı son derece önemlidir.

• Lisanslı depoculuk yatırımlarında kooperatifler, üretici birlikleri, odalar ve borsalar vb. örgütlerle işbirliğine ve ortaklıklara girişilmesi fayda sağlayacaktır. Lisanslı depoculuğun kurulması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması bölge tarımına ve bölge ekonomisine öncelikle üretici gelirinde istikrar sağlaması yönüyle fayda sağlayacak ve ticareti hem daha adil hem de daha kolay bir hale getirecektir. Lisanslı depoculuğun daha karlı çalışabilmesi için yüksek enerji giderlerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle elektrik giderlerinin çok fazla olduğu lisanslı depolarda rüzgar, hidrolik ve güneş enerjisinden elektrik elde edilebilecek sistemlerin lisanslı depolara entegre edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Proje sonuçlarının ana hedef grubundaki paydaşlarımız, üreticiler, birlikler, kooperatifler, ihracatçılar, tüccarlar, işletmeler, kamu kurum ve kuruluşları, yatırım kararı verecek girişimciler başta olmak üzere ilimiz ve bölgemiz için faydalı olmasını dileriz.

Şekil 35. Sonuç Paylaşım Toplantısı

Kaynaklar

● Akay, M. 2013. Çağdaş Borsacılığa Geçişte Önemli Bir Adım: Lisanslı Depoculuk, Ankara Ticaret Borsası Web Sitesi 2013,http://www.ankaratb.org.tr/pages.aspx?pageId=cae9ea15-d9da-49b8-ae27-77f5d0644db8 Erişim: 03.05.2014

● Anonim, 2005a. Lisanslı Depoculuk Kanunu, 17 Şubat 2005 tarih ve 25730 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2005b. Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliği, 21 Aralık 2005 ve 26030 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2005c. Ürün İhtisas Borsalarının Kuruluş, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, 09 Mart 2005 tarih ve 25750 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2005d. Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelik 08 Ekim 2005 ve 25960 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2011a. Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 12 Kasım 2011 ve 28110 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2011b. Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği, 12 Kasım 2011 ve 28110 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013a. Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013b. Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Tebliği, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013c. Pamuk Lisanslı Depo Tebliği, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013d. Zeytin Lisanslı Depo Tebliği, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013e. Zeytinyağı Lisanslı Depo Tebliği, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013f. Fındık, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim, 2013g. Kayısı Lisanslı Depo Tebliği, 12 Nisan 2013 ve 28616 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

● Anonim. 2013h. Lisanslı Depoculuk Fizibilite Raporu. http://www.unyetb.org.tr/upload/images/images/files/Lisansl%C4%B1%20Depoculuk%20Fizibilite%20Raporu.pdf, Erişim: 21.04.2014

● Anonim. 2014a.http://icticaret.gtb.gov.tr/mevzuat/ lisansli-depoculuk-ve-urun-ihtisas-borsaciligi (Erişim: 29.04.2014)

●Anonim. 2014b. http://icticaret.gtb.gov.tr/istatistikler/lisansli-depoculuk (Erişim: 29.04.2014)

●Anonim. 2014c.http://icticaret.gtb.gov.tr/hizmetler/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihtisas-borsaciligi (Erişim: 29.04.2014)

●Anonim. 2014d. http://icticaret.gtb.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihtisas-borsaciligi#17(Erişim: 29.04.2014)

●Anonim. 2014e. Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. http://elidas.com.tr (Erişim: 29.04.2014)

●Anonim. 2014f. http://www.polatliborsa.org.tr/ (Erişim: 29.04.2014)

●DENİZ, M.H., ÖZÇELEBİ O, HOBİKOĞLU E.H. (2011). Küresel Rekabet Koşullarında Türkiye'de Lisanslı Depoculuğun Gelişmesinin Türk Tarım Ürünlerinin Rekabet Gücüne Etkisi. İktisat Fakültesi Mecmuası,Cilt 61, Sayı 2. http://journals.istanbul.edu.tr/iuifm/article/viewFile/1023009182/1023008530, Erişim: 29.04.2014

●DOKUZLU, S., 2014. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Araştırması ve Ön Fizibilite Çalışması. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı,

●FAOSTAT.2012. FAOSTAT Veritabanı. http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/download/Q/*/E Erişim: 01.05.2014

●İlter, Bihter. 2013. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sistemi Ve Ürün İhtisas Borsası. İGMD Dijtal Dergi, s: 43 http://dergi.igmd.org/43/uzman_devam.html, erişim: 04.05.2014

●MIZRAK Gürbüz. 2008. ÜRÜN İHTİSAS BORSACILIĞI SİSTEMİNDE LİSANSLI DEPOCULUĞUN YERİ. http://www.ordutb.org.tr/admin/dosya/ld_rapor_g_mizrak.pdf, Erişim: 19.04.2014)

●MIZRAK, G. 2012. Ürün İhtisas Borsacılığı Sisteminde Lisanslı Depoculuğun Rolü, http://www.ordutb.org.tr/admin/dosya/lisansli_depoculuk(gurbuz_mizrak).pdf erişim: 21.04.2014

● Niyaz, Ö. C.; Keskin, Berkay, Savran; Kerem Tosun; Duygu. 2012. Türkiye'de Lisanslı Depoculuk Sisteminin Fındık Sektörü Açısından Değerlendirilmesi. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi. Cilt 4, No 1, ISSN: 1309-8012 (Online) http://www.sobiad.org/ejournals/dergi_SBD/arsiv/2012_1/ozge_can_niyaz.pdf Erişim: 01.05.2014

●TUİK. 2013. Türkiye İstatistik Kurumu Verileri. http://www.tuik.gov.tr. Erişim: 10.04.2014.

●Yücel, İ., 2011. Tarımsal Ürün Piyasalarının Geliştirilmesi Projesi, Lisanslı Depoculuk ve Ürün İhtisas Borsacılığı Sistemi, T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, İç Ticaret Genel Müdürlüğü, http://www.itfcdb.org/files/LISANSLI_DEPOCULUK_SUNUM_-_15.12.2011_0.pdf, Ankara, erişim: 04.04.2014

Ekler

Ek 1. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu

17 Şubat 2005 PERŞEMBE **Resmi Gazete** **Sayı : 25730**
Kanun No. 5300 **Kabul Tarihi : 10.2.2005**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; tarım ürünleri ticaretini kolaylaştırmak, depolanması için yaygın bir sistem oluşturmak, ürün sahiplerinin mallarının emniyetini sağlamak ve kalitesini korumak, ürünlerin sınıf ve derecelerinin yetkili sınıflandırıcılar tarafından saptanmasını sağlamak, tarım ürünleri lisanslı depo işleticilerinin kişiler arasında ayrım yapmaksızın tarım ürünlerini kabul etmelerini temin etmek, ürünlerin mülkiyetini temsil eden ve finansmanını, satışını ve teslimini sağlayan ürün senedi çıkartmak ve standartları belirlenmiş tarım ürünlerinin ticaretini geliştirmek üzere, tarım ürünleri lisanslı depoculuk sisteminin kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun; tarım ürünlerinin standartları belirlenerek emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanması ile ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılması amaçlarıyla, lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usûl ve esaslar ile lisanslı depoculuk sistemine dair diğer hususları kapsamaktadır.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Sanayi ve Ticaret Bakanlığını,

b) İlgili bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığı,

c) Fon: Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonunu,

d) Tarım ürünleri: Depolanmaya uygun nitelikteki hububat, bakliyat, pamuk, tütün, fındık, yağlı tohumlar, bitkisel yağlar, şeker gibi standardize edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünlerini,

e) Lisanslı depo: Bu Kanun kapsamında tarım ürünlerinin sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanması hizmetlerini sağlayan tesisleri,

f) Lisanslı depo işletmesi veya lisanslı depo işleticisi: Tarım ürünlerinin depolanmasıyla iştigal eden ve bu Kanun kapsamında geçerli bir lisans belgesine sahip anonim şirketi,

g) Lisanslı depo teminatı: Bakanlık tarafından kabul edilen nakit, banka teminat mektubu, Devlet tahvili, hisse senedi, gayrimenkul rehni, sigorta teminatı ve nakde çevrilebilir diğer güvenceleri,

h) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

ı) Ürün senedi: Ürünlerin mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden, lisanslı depo işleticisince nama veya emre düzenlenmiş, teminat olarak verilebilen, ciro edilebilen veya edilemeyen ve bu Kanunda öngörülmeyen durumlarda Türk Ticaret Kanununda düzenlenen makbuz senedi hükümlerine tâbi olan kıymetli evrakı,

j) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

k) Mudî: Depolama hizmetleri için ürününü lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

l) Yetkili sınıflandırıcı: Bu Kanun kapsamında lisans almış olan ve tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren laboratuvarlarışleten gerçek ve tüzel kişileri,

m) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını veya Bakanlıktan ürün senedi alım satımı konusunda izin alan ticaret borsasını,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Teminat, Sigorta ve Lisanslı Depo İşleticisi Olması Yasaklananlar

Kuruluş

MADDE 4. — Tarım ürünleri lisanslı depo işletmeleri, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartları göz önünde bulundurularak Bakanlıkça verilecek izinle anonim şirket şeklinde kurulur. Şirketin kuruluşunda, birtrilyon liradan az olmamak üzere depolama kapasitesine göre Bakanlıkça belirlenen tutarda ödenmiş sermayeye sahip olunması ile ilgili yönetmelikte gösterilen belgelerin ibraz edilmesi koşulları da aranır. Bu şirketlerin anasözleşmeleri ve kuruluş işlemleri, bu Kanuna ve ilgili diğer mevzuata uygun şekilde yapılmak zorundadır. Bakanlık, bu tür şirketlerin ana sözleşmelerini matbu olarak da düzenleyebilir.

Şirketin pay senetleri nama yazılı olarak düzenlenir. Şirket ana sözleşmesinin, ortaklarının ve ortaklık paylarının değişikliği Bakanlık iznine tâbidir.

Kuruluş izni alan şirkete ancak bu Kanunun öngördüğü şartları taşıdığının tespiti halinde faaliyet izni verilir. Şirket faaliyet izni almadan ürün kabul edemez, ürün senedi düzenleyemez.

Bu şekilde faaliyette bulunacak şirketlerin unvanlarında "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk" ibaresinin bulunması zorunludur.

Tarım ürünleri lisanslı depo işletmesinin şube açması ve lisans kapsamını değiştirmesi de Bakanlığın iznine tâbidir.

Lisanslı depo teminatı

MADDE 5. — Bu Kanuna göre lisanslı depo işletmek üzere lisans almak için müracaat edenler, depo kapasitesinin ürün rayiç bedelinin %15'inden az olmamak üzere Bakanlıkça belirlenen tutarda lisanslı depo teminatı vermek zorundadır. Toplam teminat tutarı içerisinde gayrimenkul rehni oranı, yönetmelikle düzenlenir.

Bakanlık, lisanslı depo teminat tutarlarını tamamlatmaya yetkilidir.

Sigorta

MADDE 6. — Lisanslı depo işleticileri, lisans koşulu olarak işletme tesisleri ve lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamında depoladığı ürünler için yönetmelikte belirlenen rizikolara karşı sigorta yaptırmak zorundadır. Depolanan ürün için düzenlenen sigorta poliçesinde, poliçe lehdarı, hasarın meydana geldiği tarihteki mudîdir.

Lisanslı bir depoda sigorta kapsamına giren bir hasar meydana gelmesi durumunda, lisanslı depo işleticisi bu durumu ve muhtemel zarar miktarını derhal Bakanlığa ve ilgili sigorta şirketine bildirir. Zarar hesabında, ilgili ürünün hasar gördüğü tarihte borsada oluşan ortalama fiyat; borsa ortalama fiyatı tespit edilemiyorsa Bakanlıkça ilgili ürün için belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışı referans borsa veya borsalarda oluşan ortalama fiyat esas alınır.

Lisanslı depo işleticisi hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça hasarın tespitini takiben en geç beş iş gününde istenen tüm belgeleri ilgili sigorta şirketine iletmek, sigorta şirketi de belgelerin ulaşmasını takiben en geç on iş gününde mudîye ödemek zorundadır.

Bu Kanun kapsamında öngörülen sigorta sözleşmelerinin feshedilmesi sonucunu doğuracak bir nedenin ortaya çıkması durumunda, ilgili sigorta şirketi bunu derhal Bakanlığa ve lisanslı depo işletmesine bildirmekle yükümlüdür. Sigorta sözleşmesinin feshi, ancak söz konusu bildirimin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren otuz günlük sürenin dolmasından sonra hüküm ifade eder.

Hazine Müsteşarlığı, bu Kanun kapsamında sigorta yapacak sigorta şirketlerinde aranılacak nitelikleri ve bu niteliklere uyan sigorta şirketlerini her yıl nisan ayında belirler ve Bakanlığa bildirir.

Lisanslı depo işleticisi olması yasaklananlar

MADDE 7. — Affa uğramış olsalar dahi, ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis yahut zimmet, irtikâp, ihtilas, rüşvet, hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanma, hileli iflas, kaçakçılık gibi yüz kızartıcı suçlar ile resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından dolayı hüküm giyenler ve bu Kanuna aykırı davranışlardan dolayı ağır hapis veya hapis cezası alanlar lisanslı depo işletemezler, bunlara ortak olamazlar, yönetici ve denetçi görevlerinde bulunamazlar.

Yukarıdaki fıkra kapsamında hüküm giymemekle birlikte kendi isteği ve iradesi dışında depoculuk lisansı iptal edilenler de üç yıl süreyle lisanslı depo işletemezler, bunlara ortak olamazlar, yönetici ve denetçi görevlerinde bulunamazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Lisans, Lisans Bedelleri ve Diğer Ücretler

Depoculuk lisansı

MADDE 8. — Lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunmak için Bakanlıktan depoculuk lisansı alınması zorunludur. Bakanlıktan lisans alınmadan lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunulamaz, lisanslı depo veya lisanslı depo işletmesi izlenimini verecek hiçbir isim, unvan, işaret ve benzerleri kullanılamaz.

Bir lisanslı depo işletmesinde iki ya da daha fazla çeşit ürünün depolanması için bir lisans düzenlenebilir. Lisansta hangi ürünlerin depolanabileceği ve bunların azamî kapasiteleri gösterilir.

Bu lisans, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân edilir.

Depoculuk lisansı devredilemez ve lisanslı depo işletmesinin tüm şubeleri aynı lisans kapsamında çalışır.

Lisanslı depo işletmesi aynı zamanda yetkili sınıflandırıcılık faaliyetinde de bulunmak isterse, yetkili sınıflandırıcı lisansı depoculuk lisansından ayrı olarak düzenlenir.

Şirket unvanının ve depolama kapasitesinin değiştiği hallerde lisans değişikliği yapılması zorunludur.

Lisansın değiştirilmesi ve yenilenmesi de lisans alınmasıyla aynı esas ve usûle tâbidir.

Depo işleticisine, faaliyet iznini gösterir lisans verilirken aranılacak belge ve bilgiler yönetmelikte gösterilir.

Lisans talebinin reddi

MADDE 9. — Bakanlık tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda; işletmenin ve deponun, ürünlerin depolanmasına uygun olmadığı veya gerekli şartları taşımadığı, şirket ortaklarının, yönetici ve denetçilerinin 7 ncimaddede yer alan şartlara uymadığı veya güven ve ticarî itibarı sarsıcı ya da lisans verilmesine engel geçerli bir sebebin varlığının tespiti hâllerinde depoculuk lisansı verilmesi veya lisansta değişiklik yapılması talepleri reddedilir.

Lisansın geri verilmesi

MADDE 10. — Lisansın Bakanlıkça askıya alınması, iptal edilmesi veya lisans süresinin dolması durumunda lisans, Bakanlığa geri verilir. Askı süresi içinde iptal edilmeyen lisans, depo işleticisine iade edilir. Bakanlığın askıya alma, geri verme veya iptale ilişkin işlemleriyle ilgili kararları Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilân ettirilir.

Lisans belgesinin zayi olması

MADDE 11. — Lisans belgesi zayi olan lisanslı depo işleticisi gerekçeleriyle birlikte Bakanlığa başvurur. Bu durumda Bakanlık, lisanslı depo işleticisine verilmek üzere yeni bir lisans belgesi tanzim eder.

Yetkili sınıflandırıcı lisansı

MADDE 12. — Lisanslı depoya tevdi edilen tarım ürünleri, bu Kanun kapsamında geçerli lisansa sahip yetkili sınıflandırıcılar tarafından analiz edilir ve sınıflandırılır.

Bu Kanun kapsamında lisanslı bir depo işletmesinde veya yetkili sınıflandırıcıda çalışacak personelin, tarım ürünlerinin analizi, numune alınması, sınıflandırılması ve uzmanlık isteyen diğer işleri için Bakanlıkça lisans alma şartı getirilebilir.

Bu madde uyarınca verilen lisanslar, mevzuata aykırı olarak kullanıldıklarının tespiti hâlinde yönetmelikte belirlenen esas ve usûllere göre Bakanlıkça askıya alınabilir veya iptal edilebilir.

Yetkili sınıflandırıcıların lisans almasına, işleyişine ve denetimine ilişkin usûl ve esaslar ile buralarda çalıştırılacak personelin haiz olacağı şartlar yönetmelikle düzenlenir.

Lisansın geçerlilik süresi ve uzatılması

MADDE 13. — Bu Kanun uyarınca verilen lisanslar iki yıllık süre için geçerlidir. Süre bitiminde ilgili mevzuatta ve lisansta belirtilen kurallara uygun olarak aynı süre ile Bakanlıkça lisansların geçerlilik süresi uzatılır.

Lisans bedelleri ve diğer ücretler

MADDE 14. — Bu Kanun kapsamında verilen, süresi uzatılan, değiştirilen veya yeniden verilen her türlü lisansa ilişkin bedeller, Bakanlıkça genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere peşin olarak tahsil edilir.

Lisans bedelleri her yıl 1 ocak tarihinden geçerli olmak üzere Bakanlıkça belirlenir. Lisans bedelleri belirlenirken depolama kapasitesi dikkate alınır.

Bakanlık, bu Kanun kapsamında yapacağı veya yaptıracağı denetimler ile verilen hizmetlere ilişkin ücret ve masrafların tamamının veya bir kısmının ilgililerce karşılanmasını talep edebilir. Bu durumda ilgililer ücret ve masrafları en geç on iş günü içinde öder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ürün Senetleri

Ürün senedinin düzenlenmesi

MADDE 15. — Bir ürünün lisanslı depo işletmesine teslim ve kabul edilmesi halinde, söz konusu ürün için ürün senedi düzenlenir. Teslimat sırasında ürün senedi dışında düzenlenen tartım makbuzu ve delil niteliğini haiz benzer belgeler de ürünün mülkiyetinin ispatında kullanılabilir. Ürün senedi veya delil niteliğini haiz diğer belgeler; ürünün aynı miktar, cins, sınıf ve kalitede mudîye geri verilmesini garanti eder ve bu teslim satış değil vedia anlamındadır.

Bu Kanun hükümlerine tâbi olarak düzenlenen ürün senedi ve benzer belgeler, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca düzenlenen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri gibi değerlendirilmez.

Ürün senedinin içeriği, şekli ve muhafazasına ilişkin hususlar yönetmelikte düzenlenir.

Basılı ürün senetleri hükmünde olmak üzere elektronik ortamda da ürün senetleri oluşturulabilir. Elektronik ürün senetlerinin düzenlenmesine, muhafazasına, güvenliğine, bu hizmetleri yürütecek kuruluşların lisans almalarına, faaliyetlerine, denetimlerine ve diğer hususlara ilişkin usûl ve esaslar, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla yönetmelikle düzenlenir.

Ürün senetlerini imzalamaya yetkili kişi

MADDE 16. — Lisanslı depo işleticileri, ürün senetlerini imzalamaya yetkili kişi ya da kişilerin isimleri ile orijinal imzalarını ticaret sicilinde tescil ve ilân ettirir. İmzaya yetkili kişilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde de aynı usûl izlenir. Ürün senedinin mevzuata uygun olarak düzenlenmesinden lisanslı depo işleticisi sorumludur.

Ürün senetlerinin kaybolması, zarar görmesi ve haczi

MADDE 17. — Bu Kanun kapsamında düzenlenmiş ve iptal edilmemiş ürün senedinin temsil ettiği tarım ürününün tümü veya bir bölümü için başka bir ürün senedi düzenlenemez.

Ürün senedinin kaybolması veya zarar görmesi halinde ürün senedi sahibi, mülkiyetin tespiti için Türk Ticaret Kanununun makbuz senedinin kaybolmasına ilişkin hükümleri çerçevesinde bir karar almak üzere mahkemeye başvurur. Mahkeme kararına istinaden lisanslı depo işleticisi yeni bir ürün senedi düzenler.

Bu Kanun çerçevesinde ürün senedine bağlanmış tarım ürünlerinin haczi, ancak ürün senedinin haczi suretiyle yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Lisanslı Depo İşleticisinin Hak ve Yükümlülükleri, Ürünün Teslimi,

Borsa ile Sözleşme Yükümlülüğü,

Kayıt ve Defterler ile Ücret Tarifesi

Lisanslı depo işleticisinin hak ve yükümlülükleri

MADDE 18. — Lisanslı depo işleticisinin hakları şunlardır:

a) Depolama hizmetleri karşılığında Bakanlıkça onaylı ücret tarifesi çerçevesinde ücret talep etmek.

b) Ücreti ödenmemişse depolanmış ürün üzerinde hapis hakkını kullanmak.

c) Kanunda belirtilen durumlarda ürünlerin depolamasını reddetmek.

d) Bu Kanun ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen diğer hakları kullanmak.

Lisanslı depo işleticisinin yükümlülükleri şunlardır:

a) Lisans şartlarının korunması ve sürdürülmesi için gerekli tedbirleri almak ve bu şartların kaybolması hâlinde durumu derhal Bakanlığa bildirmek.

b) Lisanslı depoya ürünlerin kabulünde, diğer ürünlerle karıştırılarak veya ayrı depolanmasında, şartlara uygun hale getirilmesinde, nakliyesinde, tesliminde ve diğer hizmetlerinde itinalı davranmak, aynı koşullarda kişiler arasında ayrım yapmamak ve ürünün korunmasında gerekli her türlü tedbiri almak.

c) İlgili mevzuatta aksine bir hüküm olmadıkça teslim alınan ürün karşılığında ürün senedini ve diğer belgeleri düzenlemek.

d) Mudînin talebi üzerine ürünü teslim ve ürün senedini iptal etmek.

e) Borsaya ürün senetleriyle ilgili bilgi akışını düzenli olarak sağlamak, borsanın talebi hâlinde inceleme ve kontrolüne izin vermek, gerektiğinde kendi kayıtlarını borsa kayıtlarıyla teyit etmek.

f) Ücret tarifesine uygun davranmak ve mudîler arasında ayrım yapmamak.

g) Kanunlarda ve yönetmeliklerde öngörülen kayıt ve defterleri tutmak.

h) Doğrudan Bakanlıkça veya denetim sırasında istenecek bilgi, belge ve raporları vermek, Bakanlıkça bu Kanun çerçevesinde verilen diğer görevleri ve talimatları yerine getirmek.

ı) Bu Kanun ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen diğer hükümlere uymak.

Lisanslı depo ücret tarifesi

MADDE 19. — Lisanslı depo işleticisi, lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin depolanması hizmetlerine ilişkin olarak önceden belirlenmiş ve bilinen lisanslı depo ücret tarifesi çerçevesinde ücret talep edebilir. Ücret tarifesinde depolama hizmetinin kapsamında hangi hizmetlerin yer aldığı ve bunların ücretleri açıkça belirtilir.

Ücret tarifesi ve tarifedeki değişiklikler, lisans şartı olarak Bakanlıkça onaylandıktan sonra ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Ürünlerin karıştırılması, prim ve indirim tarifesi

MADDE 20. — Lisanslı depo işleticisi; tarım ürünlerini, aynı bitki türü, ürünün sınıf ve derecesinden diğer tarım ürünleri ile karıştırabilir. Bu durumda ürünün mudîye tesliminde ortaya çıkabilecek küçük kalite farklılıkları prim ve indirim tarifesine göre tazmin edilir. Prim ve indirim tarifesi ve bu tarifede yapılacak değişiklikler lisanslı depo işletmesince hazırlanır ve borsanın görüşü alınarak Bakanlıkça onaylanır.

Teslim yükümlülüğü, yeri, zamanı ve hapis hakkı

MADDE 21. — Lisanslı depo işleticisi, mudînin talebi üzerine, hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça gecikmeksizin ürünü teslim eder. Ürünün tesliminde bu ürüne ait ürün senedini geri alır ve iptal eder. Mudî kısmî teslimat talebinde bulunursa, mevcut ürün senedi iptal edilerek teslim edilmeyen kısım için yeni bir ürün senedi düzenlenir.

Ancak lisanslı depo işleticisi, lisanslı deposundaki tarım ürünleri üzerinde, bu ürünleri kabul etme, depolama ve teslim de dahil olmak üzere gerçekleştirdiği hizmetlerden doğan alacakları karşılığında hapis hakkına sahiptir.

Ürünler, depolandıkları lisanslı depolardan teslim edilir. Ancak, ürününün teslim edilenden başka bir lisanslı depodan teslim alınmasına yönelik mudî talepleri, yönetmelikte belirtilen usûl ve esaslar çerçevesinde karşılanabilir.

Ürün depodan geri alınmamışsa, ilgili yönetmelikte gösterilen azamî depolama süresi dolmadan en az otuz gün öncesinden lisanslı depo işleticisi mudîye mudînin eline geçecek şekilde yazılı olarak haber verir. Bu süre sonunda da geri alınmayan ürünün bir kısmı veya tamamı, ürünün niteliğine ve piyasa koşullarına uygun olarak lisanslı depo işleticisince satılabilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi ücretler ve masrafları düşerek geri kalan tutarı yedi iş günü içerisinde ilgiliye öder.

Borsa ile sözleşme yükümlülüğü

MADDE 22. – Ürün senetlerinin güven içinde ticaretinin ve takibinin yapılabilmesini teminen lisanslı depo işletmesi ile borsa arasında sözleşme yapılır. Sözleşmede; ürün senetlerinin borsaya kota ettirilmesi, hareketlerinin kontrol ve takibi, teyidi, iptali, bilgi akışının düzenli olarak sağlanması, lisanslı depodaki ürünlerin gerektiğinde borsaca incelenmesi ve kontrolü ile aralarındaki bilgi iletişim sistemi ve diğer hususlar düzenlenir.

Sözleşme ve sözleşmede yapılacak değişiklikler ancak Bakanlık onayından sonra geçerli olur.

Kayıtlar ve defterler

MADDE 23. — Her lisanslı depo işleticisi, tam ve doğru olarak lisanslı depoya giren ve çıkan tüm ürünlerin kayıtlarını, ürün senetlerine ilişkin noterden tasdikli bir ürün senedi defterini ve kanunen tutmakla yükümlü olduğu diğer defterleri tutmak zorundadır.

Bakanlık, lisanslı depo işletmelerini iş yılı bitimini takiben üç ay içinde bağımsız denetimden geçmiş malî tablolarını sunmakla yükümlü kılabilir.

Elektronik ortamda tutulanlar da dahil defterler, sigorta poliçeleri, iptal edilen ürün senetleri, depolama kayıtları ve diğer tüm kayıt ve belgeler lisanslı depo işleticisi tarafından on yıl müddetle saklanır.

ALTINCI BÖLÜM

Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu ve Zarar Görenlerin Müracaat Hakkı

Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu

MADDE 24. — Lisanslı depo işleticisinin, bu Kanunda ve mudîler ile yapacağı sözleşmede öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmemesinden dolayı ortaya çıkan zararların tazmin edilebilmesi amacıyla, tüzel kişiliği haiz Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu kurulur.

Fon yönetimi; lisanslı depoculukla ilgili birimden Bakanlığı temsilen iki, lisanslı depoları, borsaları ve üreticileri temsilen birer olmak üzere toplam beş kişiden oluşur. Aynı sayıda da yedek üye belirlenir. Borsaların temsilcisi, bunların yönetim kurulu üyeleri arasından Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından, lisanslı depo temsilcisi kendi aralarından oy çokluğu ile, üreticileri temsilen bir üye ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından atanır. Yönetim kurulu üyelik süresi iki yıldır. Üyeler yeniden seçilebilirler.

Fonun gelirleri şunlardır:

a) Lisanslı depo işletmesinin, her yıl lisanslı depoculuk hizmetleri karşılığında o takvim yılı tahsil ettiği ücretlerin binde beşi.

b) Borsalarda işlem gören ürün senedi alım satımından tahsil edilecek borsa tescil ücretlerinin yüzde onu.

c) Borsalarda işlem gören ürün senedi alım satım bedelinin binde yarımı.

d) Tahsilat ve faiz gelirleri.

e) Bağış, yardım ve diğer gelirler.

Fonun giderleri şunlardır:

a) Mudîlerin zararlarına ilişkin ödemeler.

b) Bu Kanunun uygulanması ve lisanslı depoculuğun geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan faaliyet, eğitim ve denetime ilişkin giderler.

c) Bu Kanunda verilen görevleri yerine getirebilmek ve bunlarla sınırlı kalmak kaydıyla ihtiyaç duyulan Fon carî ve yönetim giderleri.

Fon yönetim kurulu üyelerine aylık brüt asgarî ücret tutarı kadar aylık ücret ödenir.

Fonun kuruluşunu takiben içinde bulunulan veya takip eden malî yılın genel bütçesinden bir defaya mahsus olmak üzere, Fon bütçesine ikitrilyon lira tutarında ödenek aktarılır. Fon yönetimi, Fon kaynaklarının yeterliliği konusunda yapacağı değerlendirme sonucuna göre gerekçeleriyle birlikte Fon gelirlerinin oranlarının değiştirilmesi için Bakanlığa başvurabilir. Bakanlık, bu başvuruyu uygun görürse Bakanlar Kuruluna oranların değiştirilmesi teklifinde bulunur. Bakanlar Kurulu (a), (b) ve (c) bentlerinde gösterilen Fon gelirleri oranlarını sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir.

Bu Kanun kapsamında alınacak teminatlar, Fon adına ve lehine düzenlenir. Bu teminatların muhafazası, Kanunda öngörüldüğü şekilde nakde

çevrilmesi ve zarar görene ödenmesi, yasal takibinin yapılması, ilgililer hakkında dava açılması, tahsili, yeterliliği, depoculuk lisansının iptali durumunda lisanslı depo işletmesinin yerine getirmesi gereken bir tazmin veya yükümlülüğünün bulunmadığının tespiti sonrası teminatın iadesi ve bunların Bakanlığa bildirilmesi, teminatla ilgili diğer hususlar ve tasarruflar Fon yönetimince yerine getirilir.

Fonun gelirleri genel bütçeye veya diğer fonlara aktarılamaz, amacı dışında kullanılamaz.

Fonun çalışma usûl ve esasları ile Fonla ilgili diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Zarar görenlerin müracaat hakkı

MADDE 25. — Zarar, sigorta kapsamında ödenemezse ve lisanslı depo işleticisinin bu Kanunda öngörülen yükümlülüklerinin herhangi bir nedenle yerine getirilmemesinden dolayı ortaya çıkmışsa; aşağıda gösterilen usûle göre gerekli müracaatlar yapılır ve zarar tazmin edilir:

a) Zarar görenler, noter aracılığıyla veya taahhütlü mektupla ya da lisanslı depo işleticisiyle mudî tarafından imzalı durumu gösterir bir tutanakla, zararın tazmini için lisanslı depo işletmesine başvurur.

b) Başvurunun tebliğinden itibaren yedi iş günü içinde zararın tazmin edilmemesi ya da sulh yoluyla çözülmemesi halinde, durum belgeleriyle birlikte zarar gören tarafından Bakanlığa ve borsaya intikal ettirilir.

c) Borsa, kendisine başvuruyu takiben en geç yedi iş gününde bir ön inceleme ile tarafların sulh imkânını araştırır ve sonucundan Bakanlığı haberdar eder.

d) Sulh mümkün olmamışsa veya gerekli görülmesi durumunda Bakanlık, görevlendirdiği denetim elemanları ile Bakanlığın talebi üzerine borsaca görevlendirilen en az iki bilirkişiden oluşan heyete gerekli incelemeyi yaptırır. Heyet, Bakanlık denetim elemanlarının koordinasyonunda çalışmalarını en geç yirmi gün içinde tamamlayarak rapora bağlar. Gerekçeli talep üzerine bu süre, Bakanlıkça on gün daha uzatılabilir. Bakanlık denetim elemanları, ayrıca ilgililerin cezaî sorumluluğuna ilişkin tespit ve incelemeleri de yürütür.

e) Raporda, lisanslı depo işletmesi tarafından ödenmesi gereken bir zarar veya yükümlülük tespiti yapılmışsa, Bakanlıkça işletmeye gerekli tebligat yapılır ve tebligat tarihinden itibaren yedi iş gününde zararın ilgiliye ödenmesi ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi istenir.

f) Belirtilen yükümlülüğün yerine getirilmediğinin anlaşılması üzerine, durum belgeleriyle birlikte Fona intikal ettirilir. Fon, gecikmeksizin lisanslı depo işletmesinin nakit teminatını çözerek mudîye öder. Bu teminat, zararın tazminine yetmediği takdirde, kalan kısım Fondan ödenir. Fondan yapılan ödeme, lisanslı depo işletmesince Fon tarafından belirlenen sürede yatırılmazsa, teminat olarak verilen ipotekler Fon tarafından nakde çevrilerek Fona gelir kaydedilir. Fon, işlemlerin sonucunu ve teminatın durumunu Bakanlığa bildirir.

g) Lisanslı depo işleticisi veya mudî, yapılan işleme karşı borsaya başvurarak sorunun hakem heyeti tarafından karara bağlanmasını talep edebilir. Bu durumda borsa öncelikle yine tarafların sulh imkânını araştırır, sulh mümkün olmazsa konuyu incelemesi için hakem heyetini görevlendirir.

h) Hakem heyeti, görevlendirilmesinden sonra azamî üç ay içinde incelemesini bitirerek kararını Bakanlığa bildirir. Hakem heyetinin nihaî kararı Fon yönetimince yerine getirilir.

Fon, ödediği tutarın ilgililerden tahsili için dava açma da dahil olmak üzere yasal takibat yapar.

Tarafların yargıya müracaat hakları saklıdır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Bakanlığın Görev ve Yetkileri, İdarî Tedbirler ve Denetim

Bakanlığın görev ve yetkileri

MADDE 26. — Bakanlık;

a) Bu Kanun çerçevesinde lisanslı depoculuk, yetkili sınıflandırıcılık ve diğer hususlarda faaliyet gösterecek ilgililere lisans vermeye, mevzuatın öngördüğü durumlarda bu lisansları askıya almaya veya iptal etmeye, lisans sahiplerinin görev ve sorumluluklarını belirlemeye, bunları sınıflandırmaya, tüm işlem ve hesaplarını, varlıklarını denetlemeye veya denetletmeye,

b) Bu Kanuna aykırılık durumunda; mudîlerin çıkarlarının korunması, işlem ve faaliyetlerin güven ve istikrar içinde sürdürülebilmesini teminen gerekli her türlü idarî tedbirleri almaya ve tasarruflarda bulunmaya,

c) Bu Kanunun uygulanması ve lisanslı depoculuğun geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan komisyonlar ve çalışma grupları oluşturmaya,

d) Bu Kanun kapsamında öngörülen diğer iş ve işlemleri yerine getirmeye,

Görevli ve yetkilidir.

Bakanlığın idarî tedbir ve tasarrufları

MADDE 27. — Bakanlık, lisanslı depo işleticisinin;

a) Bakanlığın uyarı ve idarî tedbirlerine rağmen verilen sürede, başta lisans koşulları olmak üzere bu Kanuna ve ilgili yönetmeliklere aykırı ya da eksik hususları gidermemesi,

b) İflas etmesi, tasfiye kararı alması veya tasfiye sürecine girmesi,

c) Lisanslı depoculuk faaliyetini durdurması, lisansının askıya alınmasını ya da iptalini talep etmesi,

d) Yapılan denetimler sonucunda lisanslı depo işletme yeterliliğini kaybettiğinin veya Kanun gereğince cezaî sorumluluğunu gerektiren hususların saptanması,

e) Lisanslı depoya teslim edilmeyen ürün için veya teslim edilen ürün miktarının üzerinde veya altında ürün senedi düzenlemesi, ürün senedini iptal etmeden bu senedin temsil ettiği ürünün depodan çıkışına izin vermesi veya mudînin izni olmaksızın söz konusu ürünü depodan çıkarma, satma, rehnetme gibi tasarruflarda bulunması ve bunu stok kayıtlarında göstermemesi,

f) Menfaat temin etmek üzere ürün senedinin temsil ettiği miktar ve kalitenin altında ürün teslim etmesi, teslim alınan ürünün kalite özelliklerini ve standardını ürün senedinde farklı göstermesi,

g) Mudînin talebine rağmen ürünü teslim etmemesi,

h) Sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde tarımsal ilaçlar ile kir ve benzeri maddelere maruz kalmış tarım ürünlerini bilerek depoya kabul etmesi ve bunları depodaki diğer ürünlerle karıştırması,

ı) Kanun veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı davranması,

Durumlarında; mudîlerin çıkarlarının korunmasını, lisanslı depoculuk, sınıflandırma ve bu Kanunda öngörülen diğer işlem ve faaliyetlerin güven ve istikrar içinde sürdürülebilmesini teminen fiilin önem ve mahiyetine göre ilgililere uyarıda bulunmaya, talimat vermeye, faaliyetlerinin bir veya birkaçını geçici olarak durdurmaya, lisansı askıya almaya, lisansı iptal etmeye, işin mahiyet ve aciliyetini gözeterek işletmenin mevcut yönetimini feshe ve yerine en fazla bir yıla kadar görev yapmak üzere geçici yönetim kurulu atamaya ya da yetkili mahkemeye başvurarak kayyım atanması talebinde bulunmaya, işletmenin ve ortaklarının mal varlıklarına, hak ve alacaklarına tedbir veya el konulması, tasarruf yetkisinin kısmen veya tamamen kaldırılması, zapt edilmesi, bunların bir tevdi mahalline yatırılması için yetkili sulh ceza mahkemesine başvurmaya, tasfiye etmeye ve diğer her türlü idarî tedbir ve tasarruflarda bulunmaya yetkilidir.

Bakanlık, yaptığı bir tespit veya denetim sonucunda mevzuata aykırılığı belirlemesi durumunda fiilin önem ve mahiyetine göre yukarıdaki tedbir ve tasarruflardan bir veya birkaçını uygulamaya koyabilir ve yasal takip gerektiren durumları derhal ilgili mercilere bildirir.

Uyarı veya talimat verilmesi durumlarında verilen süre içinde gerekli önlemleri almayan ya da eksiklikleri gidermeyen işletmelerin faaliyetlerinin bir veya birkaçı durdurulabilir ya da azamî bir yıla kadar lisansı askıya alınabilir. Aykırılık ve eksikliklerin bu sürenin sonunda da giderilmemesi halinde lisans iptal edilir.

Lisanslı depo işletmesinin; faaliyetlerini durdurma, tasfiye kararı alması veya lisans koşullarından bir veya birkaçını yerine getirememesi ya da iflası durumunda, depo işleticisi derhâl mudîlere bir ihtar göndererek durumu bildirir ve mudîlerin sözleşmeleri gereği ödemesi gereken normal depo hizmeti ücretinin tahsilinden sonra ürünlerimudîye teslim eder. Bildirimin yapıldığı tarihten itibaren otuz günlük süre geçmeden depolama hizmetlerine son verilemez.

Lisansın askıya alınması, iptali veya lisanslı depo işletmesine el konulması hallerinde, deponun faaliyet göstermesi

MADDE 28. — Lisanslı depo işletmesinin bir veya birkaç faaliyetinin geçici olarak durdurulması ya da lisansının askıya alınması durumlarında, lisanslı depo işletmesi faaliyetlerini sürdürür, ancak depolamak üzere yeni ürün kabul edemez. Bu durumlarda mudîlerin çıkarlarının korunması amacıyla Bakanlık, lisanslı depo işleticisinin işlem ve faaliyetlerine nezaret edebilir veya ihtiyaç görürse geçici yönetim kurulu atayabilir ya da kayyım atanması için mahkemeye başvurabilir.

Doğrudan lisanslı depo işletmesinin yönetimine ve varlıklarına el konulmasını gerektiren durumlarda ya da lisansın iptali halinde, lisanslı depo işletmesine geçici yönetim kurulu veya mahkeme marifetiyle kayyım atanır ve mudîlerin çıkarları öncelikle korunur.

Denetim

MADDE 29. — Fon, lisanslı depo işletmeleri, yetkili sınıflandırıcılar ile bu Kanun kapsamında lisans alan diğer ilgililer Bakanlığın gözetim ve denetimine tâbidir. Bakanlık, bunların tüm varlık ve işlemlerini, depolardaki ürünlerini, defterlerini, kayıtlarını, belgelerini, hesaplarını, denetim elemanları aracılığıyla denetler veya denetim kuruluşlarına denetlettirir. Bakanlık ihtiyaca göre denetimlerde yardımcı olmak üzere teknik personel de görevlendirebilir, ilgili bakanlık ve kuruluşların denetime katılmalarını veya yardımcı olmalarını talep edebilir.

Bunların yönetici ve personeli; denetim amacıyla Bakanlıkça görevlendirilenlerin işletme ve tesislere girmesine engel olmamaya, para, mal ve para hükmündeki kâğıtları, ürünleri, kıymetli evrakı, kayıt ve defterleri gizli de olsa göstermeye, incelenmesine yardımcı olmaya, istenilen bilgileri eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak vermeye ve diğer her türlü yardımı ve kolaylığı göstermeye mecburdur. Bunlar denetim sonucunda Bakanlıkça verilecek talimata uymak zorundadırlar.

Bakanlık, denetim kuruluşlarının nitelik, çalışma usûl ve esaslarını bir yönetmelikle belirler.

Denetim kurulu üyesi atanması

MADDE 30. — Kamu menfaatinin korunması, denetim ve hizmetlerde süreklilik, şeffaflık, etkinlik ve Bakanlığa önemli durumlarda hızlı bilgi akışının sağlanması amaçlarıyla, Bakanlık tarafından gerekli görüldüğünde, en az dört yıllık örgün öğretim veren üniversitelerin hukuk, iktisadi ve idari bilimler, siyasal bilgiler ve mühendislik fakülteleri mezunlarından olan ilgili birim personeli arasından lisanslı depo işletmesinin denetim kuruluna bir üye atanabilir.

Denetim kurulunda bulundurulacak Bakanlık temsilcisi hakkında Türk Ticaret Kanununun 275 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri uygulanır.

Bakanlıklar arası işbirliği ve kuruluşların yardım zorunluluğu

MADDE 31. — İlgili bakanlıklar, bu Kanunun uygulanması bakımından ihtiyaç duyulan hususlarda, sorunların çözüm ve görevlerin ifasında kendi görev ve yetkileri çerçevesinde gerekli katılım, işbirliği ve katkıyı yapar. Kamu kuruluşları ile özel kuruluşlar Bakanlığın daveti üzerine çalışmalara ve uygulamalara katılır, gerekli destek ve yardımları öncelikle sağlarlar.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yasaklar, Hukukî ve Cezaî Sorumluluk

Lisanslı depo işleticisinin ayrım yapma yasağı

MADDE 32. — Depo kapasitesinin dolu olması, teslim edilmek istenen veya depolanmış bir ürünün lisanslı depodaki diğer ürünleri ve sağlığı olumsuz etkileyecek bir nitelik taşıması ya da depolanmaya elverişsiz olması durumları dışında, lisanslı depo işletmesi ürünün depolanmak üzere kabulünde, depolama hizmetlerinden ve lisanslı depo işletmesi imkânlarından yararlanılmasında kişiler arasında ayrım yapamaz.

Yasak faaliyetler

MADDE 33. — Lisanslı depo işletmeleri, bu Kanunda ve mudî tarafından izin verilmedikçe kendilerine tevdi olunan başkalarına ait ürünler üzerinde hiçbir şekilde alım, satım, rehin gibi tasarruflarda bulunamaz, ürünlerin niteliklerini değiştirecek herhangi bir işlem yapamazlar.

Hukukî ve cezaî sorumluluk

MADDE 34. — Fon, lisanslı depo işletmeleri, yetkili sınıflandırıcılar ve bu Kanun kapsamında lisans alan diğer ilgililerin malikleri, yöneticileri, denetçileri ve personeli kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan dolayı Fon, lisanslı depo işletmeleri, yetkili sınıflandırıcılar ve bu Kanun kapsamında lisans alan diğer ilgililerle birlikte sorumludur.

Fon, lisanslı depo işletmeleri ve yetkili sınıflandırıcıların yöneticileri, denetçileri ve personeli ile bu Kanun kapsamında lisans alan diğer ilgililer; bunların işlem ve faaliyetlerine, ürün ve ürün senetlerine, para ve mallarına, evrak, rapor, hesap, kayıt ve defterlerine ve diğer başka belgelere ilişkin işledikleri suçlardan dolayı Devlet memurları gibi ceza görürler. Bunlar tarafından düzenlenen evraklar, Türk Ceza Kanununun tatbiki bakımından resmî evrak olarak kabul edilir.

Ayrıca aşağıdaki fiil ve hareketlere ilişkin daha ağır bir ceza hükmü öngörülmemişse;

a) 23 üncü maddede belirtilen ve tutmakla yükümlü olunan kayıt ve defterleri hiç veya doğru ve düzgün şekilde tutmayan ya da noter tasdikini yaptırmayan veya defter ve belgelerin saklama süresine uymayan lisanslı depo işletmesi yöneticileri hakkında Türk Ticaret Kanununun 67 nci maddesinde öngörülen cezalar tatbik olunur.

b) Lisanslı depoculuk ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde ücret talep ve tahsil eden, 35 inci madde hükmüne aykırı hareket eden, ürün senedinin ilgili yönetmeliğinde düzenlenen içerik, şekil ve muhafaza şartlarına uymayan lisanslı depo işletmesinin yönetici ve personeli ile diğer ilgilileri hakkında ikiyüzelli günden beşyüz güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

c) 17 nci maddenin birinci fıkrası, 21 inci maddenin birinci fıkrası, 27 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ve son fıkrası, 32 nci madde hükümlerine aykırı hareket eden lisanslı depo yönetici ve personeli hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ve ikiyüzelli günden ikibinbeşyüz güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

d) Kasıtlı olarak hatalı numune alan veya alınan numuneyi kasıtlı olarak tahrip eden veya ürünü temsil etme niteliğini bozan veya bu Kanun kapsamında depolanan veya depolanacak olan herhangi bir tarım ürününü kasten gerçeğe aykırı şekilde tartan, derecelendiren, sınıflandıran ya da hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça lisanslı depo işletmesi ile borsa arasında imzalanan ve Bakanlıkça onaylanan sözleşmeye uygun hareket etmeyen, 27 ncimaddenin birinci fıkrasının (f) ve (h) bentleri, 28 inci maddenin birinci fıkrası, 29 uncu maddenin ikinci fıkrası hükümlerine aykırı hareket eden kişi hakkında fiilin önem ve mahiyetine göre altı aydan iki yıla kadar ağır hapis cezası ile bin günden dörtbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

e) Bu Kanuna uygun olarak verilen bir lisansı, tahrif, taklit veya yanlış olarak temsil eden, üzerinde değişiklik veya sahtecilik yapan ya da Kanunen yetkisi olmaksızın lisans veya ürün senedini kredi veya herhangi bir şekilde menfaat temini amacıyla düzenleyen veya kullanan, kendine menfaat sağlamak amacıyla depolama hizmetlerini Kanuna uygun olarak yerine getirmeyen, 8 inci maddenin birinci fıkrası, 27 nci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi ve 33 üncü madde hükümlerine aykırı davranan kişiler hakkında fiilin önem ve mahiyetine göre iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezası ile ikibinbeşyüz günden yirmibeşbin güne kadar adlî para cezasınahükmolunur.

Bu madde kapsamında işlenen fiillerin neticesinde oluşan zararların herhangi bir şekilde tazmin edilmemiş olması halinde mahkemece ödettirilmesine re'sen hükmolunur.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Teşhir

MADDE 35. — Depoculuk lisansı, yetkili sınıflandırıcılık lisansı, lisanslı depo ücret tarifesi, prim ve indirim tarifesi, çalışma zamanı çizelgesi ile Bakanlıkça uygun görülen diğer belgelerin kolayca görünebilecek bir yere veya yerlere asılması zorunludur.

İlgililer yukarıda belirtilen ve asılması zorunlu olan belge ve tarifelere uygun davranmak ve bunların uygulanmasında kişiler arasında ayrım

yapmamak zorundadır.

Tarım ürünlerinin sınıflandırılması

MADDE 36. — Lisanslı depo işleticisi, ilgili mevzuatına uygun olarak tartımı yapılmış, sınıf ve standardı belirlenmiş ürünleri lisanslı depoya kabul ve teslim eder. Tartım, analiz, sınıf veya standarda ilişkin bir itiraz olursa, itiraz sonucu yeniden belirlenen değerlere göre hareket edilir.

Yetkili sınıflandırıcılar tarafından sınıf ve standardı belirlenen tarım ürünleri, aynı amaçla başkaca bir zorunlu kontrole tâbi tutulmaz.

Ayrı depolama, ambalajlı ürünler

MADDE 37. — Mudîlerin ürünlerinin ayrı depolanması konusunda talebi olması ve bunun kabul edilmesi halinde, ilgili yönetmeliğinde gösterildiği şekilde lisanslı depo işleticisi bu ürünü diğer ürünlerden ayrı olarak depolar ve aynı ürünü teslim eder. Ambalajlı teslim alınan ürünler de düzenli ve kolayca erişilebilecek şekilde depolanır.

Yönetmelikler

MADDE 38. — Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler ile Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, ilgili bakanlıkların görüşü alınmak kaydıyla Bakanlık tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulur.

Uygulanacak hükümler

MADDE 39. — Bu Kanunda açıklık bulunmayan hallerde, 2699 sayılı Umumî Mağazalar Kanununun, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun ve 818 sayılı Borçlar Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

ONUNCU BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç altı ay içerisinde çıkarılır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 2699 sayılı Umumî Mağazalar Kanunu kapsamında umumî mağazacılık yapmak üzere izin ve yetki alan kuruluşlardan bu Kanun kapsamındaki tarım ürünlerinin depolanması hizmetleriyle iştigal edenler, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç beş yıl içinde bu Kanun hükümlerine intibak etmedikleri takdirde bunlara verilen izin yeni bir karara gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

Yürürlük

MADDE 40. — Bu Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası 1 Nisan 2005 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 41. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Ek 2. Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği

12 Nisan 2013 CUMA **Resmî Gazete** **Sayı : 28616**

YÖNETMELİK

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPOCULUK YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, lisanslı depoculuğa konu tarım ürünlerinin standartlarının belirlenerek emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, lisanslı depo işletmelerinin kuruluşu, faaliyetleri, işleyişi, denetimi ve ürün senetlerinin düzenlenmesi ile lisanslı depoculuk sistemine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 38 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

c) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

ç) Elektronik kayıt kuruluşu (EKK): Yönetim kurulunda örgün olan veya olmayan yükseköğretim kurumlarından mezun Bakanlık temsilcisi bulunan ve elektronik ürün senetlerinin oluşturulmasını sağlamak, bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile işlemleri ilgili taraflar itibarıyla kayden izlemek amacıyla Bakanlıktan lisans almış olan anonim şirketi,

d) Fon: Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonunu,

e) Kanun: 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

f) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

g) Lisanslı depo: Kanun kapsamında ürünlerin sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

ğ) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Ürünlerin depolanmasıyla iştigal eden ve bu Yönetmelik kapsamında geçerli bir lisansa sahip anonim şirketi,

h) Lisanslı depo teminatı: Lisanslı depo işletmesince, Kanunda ve ikincil düzenlemelerinde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi dolayısıyla meydana gelecek zararların karşılanmasını teminen Fona verilen Bakanlık tarafından kabul edilen ve Kanunda belirtilen nakit ve nakde çevrilebilen güvenceleri,

ı) Mudî: Depolama hizmetleri için ürününü lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

i) Tartıcı: Lisanslı depoya getirilen ya da depodan teslim edilen ürünü tartmak ve tartım makbuzu düzenlemekle görevli gerçek kişileri,

j) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, ürünün mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

k) Ürün: Bakanlıkça çıkarılan tebliğlerle düzenlenen, depolanmaya uygun nitelikteki ve standardize edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünlerini,

l) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Lisanslı Depo İşletmesi Kuruluş ve Faaliyet İzni

Kuruluş izni verilmesinde aranılan şartlar

MADDE 5 – (1) Lisanslı depo işletmesinin kuruluşu, Bakanlığın iznine tabidir.

(2) Lisanslı depo işletmesinin kuruluşuna izin verilebilmesi için;

a) Depolanacak ürüne ilişkin piyasa yapısının, lisanslı depo kurulmasını gerektirecek nitelik ve düzeyde bulunması, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartlarının uygun olması,

b) Bir milyon TL'den az olmamak üzere depolama kapasitesine göre ilgili Tebliğle belirlenen tutarda ödenmişsermayeye sahip olunması,
c) Pay senetlerinin tamamının nama yazılı olması,
ç) Kurucu, ortak ve yönetim kurulu üyelerin üçüncü fıkrada belirtilen şartları haiz olması,
d) İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olunması,
zorunludur.
(3) Lisanslı depo işletmesi kurucu, ortak ve yönetim kurulu üyelerinin;
a) Kanunun 7 nci maddesinde belirtilen nedenlerden dolayı yasaklı olmaması,
b) Kendileri veya sınırsız sorumlu oldukları kuruluşlar hakkında iflas kararı verilmemiş ve konkordato ilan edilmemiş olması,
c) Gerçek ve tüzel kişi ortakların, ortaklık payları dikkate alınarak, mali ve ticari itibar bakımından lisanslı depo işletmesinin itibarına zarar verebilecek nitelikte engel bir durumlarının bulunmaması,
zorunludur.
(4) Kuruluş başvurusunda bulunan şirketin unvanında "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk" ibaresinin bulunması gerekir.

Kuruluş izni verilmesinde aranılan belgeler ve kuruluş izni

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesi kuruluş izni almak isteyenler dilekçe ile Bakanlığa başvurur. Dilekçeye aşağıdaki belgeler eklenir:
a) İçeriği ve şekli Bakanlıkça belirlenen kuruluş başvuru formu,
b) Depolanacak ürüne ilişkin piyasa yapısının, lisanslı depo kurulmasını gerektirecek nitelik ve düzeyde bulunduğuna, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartlarının uygun olduğuna dair gerekçeli rapor,
c) 5 inci maddede belirtilen kuruluş şartlarına uygun hazırlanmış esas sözleşme,
ç) Sermayenin en az bir milyon TL'sinin ödendiğine dair belge,
d) Kurucu, ortak ve yönetim kurulu üyelerinin 5 inci maddenin üçüncü fıkrasındaki şartları sağladığına dair yazılı beyanları,
e) Kamu tüzel kişileri hariç, tüzel kişi ortakların serbest muhasebeci mali müşavirlerce veya Bakanlıkça gerekli görülmesi durumunda yeminli mali müşavir ya da bağımsız denetim kuruluşlarınca düzenlenen veya onaylanan son bir yıla ait bilanço, gelir gider tablosu ile istenilen ek mali tabloları,
f) Yabancı uyruklu kurucu, ortak ve yönetim kurulu üyeleri için, 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında aranılanşartların taşındığını gösterir, bulundukları ülke yetkili makamlarınca onanmış belgelerin noterce tasdikli çevirileri,
g) Bakanlıkça gerekli görülen diğer belgeler.
(2) Başvuru dilekçesi ekindeki belgeler Bakanlıkça incelenir. Yapılan inceleme sonucunda gerekli şartları taşıdığıanlaşılanlara kuruluş izni verilir ve kuruluş işlemleri 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre tamamlanır.
(3) Bakanlık, şirket esas sözleşmesini matbu olarak düzenleyebilir ya da asgari unsurlarını belirleyebilir.
(4) Birinci fıkranın (ç) bendinde belirtilen belgenin tescil aşamasında ilgili ticaret sicili müdürlüğüne ibrazızorunludur.

Faaliyete geçiş süreci

MADDE 7 – (1) Kuruluş izni alan şirket, faaliyet izni almadan ürün kabul edemez, ürün senedi düzenleyemez.
(2) Kuruluş başvuru formundaki bilgilerde değişiklik olması halinde bunlar Bakanlığa bildirilir.
(3) Kuruluş izni alan şirketçe, kuruluş tescilinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmesini takiben en geç bir yıl içinde faaliyet izni almak üzere Bakanlığa başvuruda bulunulması zorunludur. Bu süre, gerektiğinde Bakanlık tarafından en fazla bir yıl uzatılabilir.
(4) Şirketin bir milyon TL'yi aşan ilave sermaye tutarı faaliyet izni için başvurma tarihine kadar ödenebilir. Sermayenin ödenmesine ilişkin Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri saklıdır.
(5) Üçüncü fıkrada belirtilen süre içinde Bakanlığa başvurmayan veya başvurusunun sonucunda kendisine faaliyet izni verilmesi uygun görülmeyenler ile kuruluşta aranılan şartları kaybedenlerin faaliyet izni alma hakkı düşer.
(6) Faaliyet izni alma hakkı düşenlerin, en geç üç ay içinde esas sözleşmedeki ticaret unvanı ile amaç ve faaliyet konularını değiştirmesi ya da tasfiyeye girmesi zorunludur.

Faaliyet izni verilmesinde aranılan şartlar

MADDE 8 – (1) Lisanslı depo işletmesinin faaliyete geçmesi Bakanlığın iznine tabidir.
(2) Kuruluş izni alan şirkete faaliyet izni verilebilmesi için aşağıdaki şartlar aranır:
a) 7 nci maddede öngörülen süre içinde başvuruda bulunulması,
b) Kuruluşta aranılan şartların kaybedilmemiş olması,
c) Depoların Bakanlıkça belirlenen şartları taşıması,
ç) 18 inci maddeye uygun yeterli tartım, alet, cihaz ve kantarların bulunması,
d) Borsa ve yetkili sınıflandırıcı ile sözleşme yükümlülüğünün yerine getirilmesi,
e) Gerekli bilgi işlem altyapısının oluşturulması ve bu bilgi işlem altyapısına ilgili borsa ve talep halinde Bakanlığın ve Fonun erişiminin sağlanması,

f) Bu Yönetmelikte öngörülen defter ve kayıtlara ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmesi,
g) Lisanslı depo teminatının verilmesi,
ğ) 15 inci maddede belirtilen sigorta yükümlülüğünün yerine getirilmesi,
h) Depolama kapasitesine göre Bakanlıkça belirlenen sermayenin tamamının ödenmiş olması,
ı) Kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir altyapı kurulması ve teknik donanım ile iç kontrol sisteminin oluşturulması,
i) Lisanslı depoculuk faaliyetlerine uygun gerekli sayıda ve nitelikteki idari ve yardımcı personel ile tartıcı ve diğer teknik personelin istihdamının sağlanması.

Faaliyet izni verilmesinde aranılan belgeler

MADDE 9 – (1) Kuruluş izni alan şirket, faaliyet izni almak için dilekçe ile Bakanlığa başvurur. Dilekçeye aşağıdaki belgeler eklenir:
a) İçeriği ve şekli Bakanlıkça belirlenen lisans başvuru formu,
b) İşletmenin tesisleri ile lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamında depolayacağı ürünler için düzenlenmiş sigorta poliçelerinin onaylı suretleri,
c) Yetkili sınıflandırıcı ile akdedilen ve Bakanlıkça onaylanan sözleşme,
ç) Borsa ile akdedilen ve Bakanlıkça onaylanan sözleşme,
d) Teminat yükümlülüğünün yerine getirildiğini gösterir tutanak,
e) Depolama kapasitesine göre Bakanlıkça belirlenen sermayenin tamamının ödendiğine dair yeminli veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu,
f) Şirketin, serbest muhasebeci mali müşavirlerce veya Bakanlıkça gerekli görülmesi durumunda yeminli mali müşavir ya da bağımsız denetim kuruluşlarınca düzenlenen veya onaylanan son bir yıla ait bilanço, gelir gider tablosu ile istenilen ek mali tabloları,
g) Yöneticiler ile varsa şube sorumlularının ismi, T.C. kimlik numarası, ikamet adresi ve eğitim durumunu gösterir beyanname,
ğ) Personelin isim, unvan, görev ve sorumlulukları ile iş tanımlarını gösterir personel ve organizasyon şeması,
h) İşletmenin bina ve tesislerinin mülk sahibi veya kiracısı olunduğuna dair yazılı beyan,
ı) İşletme ve depolar ile varsa şubelerin yerleşim planı,
i) Ürün senetlerinin Bakanlıkça bastırılmasını ihtiva eden dilekçe,
j) Şirket yönetim kurulunca belirlenen lisanslı depo ücret tarifesi ile Bakanlıkça öngörülmüş ise prim ve indirim tarifesinin Bakanlıkça onaylanmasına ilişkin dilekçe,
k) Ürün senetlerini imzalamaya yetkili kişilerin isimleri ile orijinal imzalarının tescil ve ilan edildiğini gösterir Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi sureti,
l) Bakanlıkça belirlenen lisans bedelinin ilgili hesaba yatırıldığını gösterir dekont.
(2) Birinci fıkranın (d), (i), (j), (k) ve (l) bentlerinde belirtilen belgeler, Lisans Başvurusu İnceleme Komisyonu raporunun Bakanlıkça uygun görülmesinden sonra verilir.

İnceleme komisyonu

MADDE 10 – (1) 9 uncu maddeye göre sunulan belgelerin tam ve yeterli olduğunun tespiti halinde, Bakanlık bünyesinden ve/veya dışarıdan sayısı üçten az olmamak üzere teknik ve uzman kişilerden bir komisyon oluşturulur.
(2) Bakanlık, her bir lisans başvurusu için ayrı komisyon oluşturabileceği gibi belirleyeceği süre içinde yapılacak lisans başvuruları için tek bir komisyon da oluşturabilir.
(3) Bakanlık, bu incelemeyi oluşturacağı bir komisyon yerine denetim yapmaya yetkilendirdiği bir kuruluştan da talep edebilir.
(4) Lisans Başvurusu İnceleme Komisyonu;
a) Lisans kapsamındaki depo ve diğer tesislerin, Kanun ve ikincil düzenlemelerinde öngörülen teknik yeterlilikleri sağlayıp sağlamadığını,
b) İşletmede kullanılan alet, cihaz, tartım araçları ve kantarların sayı ve nitelik bakımından uygun olup olmadığını ve kullanım talimatlarının bulunup bulunmadığını,
c) Lisanslı depoculuk faaliyetlerine ilişkin gerekli bilgi işlem altyapısının oluşturulup oluşturulmadığını, bu bilgi işlem altyapısına ilgili borsa ve talep halinde Bakanlığın ve Fonun erişiminin sağlanıp sağlanmadığını ve sertifikaların temin edilip edilmediğini,
ç) Kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir altyapının kurulup kurulmadığı ile teknik donanım ve iç kontrol sisteminin oluşturulup oluşturulmadığını,
d) Gerekli sayıda ve nitelikteki teknik, idari ve yardımcı personelin istihdam edilip edilmediğini,
e) Defter ve kayıtlara ilişkin yükümlülüklerin mevzuata uygun olarak yerine getirilip getirilmediğini,
f) Bakanlıkça gerekli görülen diğer hususları,
inceler ve inceleme sonucunu gerekçeleriyle birlikte bir rapora bağlayarak Bakanlığa sunar.
(5) Bakanlık, komisyonca düzenlenen raporu yetersiz bulursa veya ihtiyaç görürse konuyla ilgili ek ya da yeni bir inceleme yapılmasına karar verebilir.
(6) Yapılan incelemeye ilişkin olarak, bir gider belgesine veya bu mümkün olmazsa gideri yapanın beyanına dayalı giderler, inceleme sırasında

lisans başvurusunda bulunanlarca ödenir.

Faaliyet izni

MADDE 11 – (1) Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda; 8 inci maddede öngörülen şartları taşıdığıanlaşılanlara ve 9 uncu maddede belirtilen belgeleri ibraz edenlere lisans verilir. Gerekli şartların sağlanmadığının ya da istenilen belgelerin ibraz edilmediğinin anlaşılması veya güven ve ticarî itibarı sarsıcı ya da lisans verilmesine engel geçerli bir sebebin varlığının tespiti hallerinde lisans verilmez.

(2) İki ya da daha fazla çeşit ürünün depolanması için bir lisans düzenlenebilir. Lisans belgesinde, hangiürünlerin depolanabileceği ve bunların azamî kapasiteleri ile lisans kapsamında faaliyet gösteren tüm şubeler gösterilir.

(3) Lisans, iki yıl süre için geçerlidir ve devredilemez. Bu lisans, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilân edilir.

(4) Lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunmak için Bakanlıktan lisans alınması zorunludur. Lisans alınmadan faaliyette bulunulamaz, lisanslı olmayan bir depo lisanslı depo şeklinde işletilemez ya da izin alınmadan lisanslı depo veya lisanslı depo işletmesi izlenimini verecek hiçbir isim, unvan, işaret ve benzerleri kullanılamaz.

(5) Lisanslı bir deponun herhangi bir nedenle lisans koşulları bakımından yetersiz hale gelmesi durumunda, depoyu yetersiz hale getiren nedenler ortadan kalkmadıkça bu depo ürünlerin depolanması amacıyla kullanılamaz.

(6) Lisans başvuru formunda yer alan bilgi ve belgelerde değişiklik olması halinde bunlar Bakanlığa bildirilir.

Lisansın yenilenmesi ve değiştirilmesi

MADDE 12 – (1) Lisansın, iki yıllık süresinin bitiminde yenilenerek geçerlilik süresinin uzatılması gerekir. Lisanslı depo işletmesinin depolama kapasitesini artırmak veya depolarda farklı ürün çeşitlerini depolamak istemesi halinde lisansın değiştirilmesi zorunludur.

(2) Lisansın yenilenmesi ve değiştirilmesi, lisans alınmasındaki usul ve esaslara tâbidir.

(3) Lisans belgesinde yer alan bilgilerde değişiklik halinde lisans belgesi yenilenir. Birinci fıkra kapsamına girmeyen lisans belgesi yenilenmesinde, yerinde inceleme yapılması ihtiyaridir.

Lisansın zayi olması, askıya alınması ve iptali

MADDE 13 – (1) Lisans belgesi zayi olan lisanslı depo işletmesi gerekçeleriyle birlikte Bakanlığa başvurur. Bu durumda Bakanlık, lisanslı depo işletmesine verilmek üzere yeni bir lisans belgesi tanzim eder. Verilen belgede, orijinal lisans numarası ve tarihi belirtilir.

(2) Bakanlık, 45 inci madde hükümlerine göre lisansın askıya alınmasına veya iptaline karar verebilir.

(3) Geçerlilik süresi bitiminde yenilenmeyen, faaliyetlerinin tamamı durdurularak askıya alınan veya iptal edilen lisansa ilişkin belgeler, en geç yedi iş günü içinde Bakanlığa geri verilir. Askı süresi içinde iptal edilmeyen lisanslar, lisanslı depo işletmesine iade olunur.

(4) Bakanlığın, lisansın askıya alınmasına, iade edilmesine ve iptaline ilişkin kararları Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşme, Sigorta, Teminat ve Lisansla İlgili Diğer Hususlar

Borsa ve yetkili sınıflandırıcılarla sözleşme

MADDE 14 – (1) Ürün senetlerinin güven içinde ticaretinin ve takibinin yapılabilmesini teminen borsa ile sözleşme yapılır. Sözleşmede; ürün senetlerinin borsaya kota ettirilmesi, hareketlerinin kontrol ve takibi, teyidi, iptali, bilgi akışının düzenli olarak sağlanması, lisanslı depolardaki ürünlerin gerektiğinde her zaman veya üçer aylık dönemleri geçmemek üzere Bakanlıkça uygun görülecek sürelerde borsaca incelenmesi ve kontrolü ile aralarındaki bilgi iletişim sistemine ilişkin hususlar ve Bakanlıkça belirlenecek diğer hususlar yer alır. Bakanlık, sözleşmeleri matbu olarak düzenleyebilir.

(2) Depolanacak veya depolanmış ürünlerin analiz, sınıflandırma ve belgelendirme işlemlerinin yürütülmesi için yetkili sınıflandırıcılarla sözleşme yapılır. Bakanlık bu sözleşmeleri matbu olarak düzenleyebilir.

(3) Bu maddede belirtilen sözleşmeler ve sözleşmelerde yapılacak değişiklikler, Bakanlık onayından sonra geçerli olur. Sözleşmenin herhangi bir nedenle feshini doğuracak bir sebebin ortaya çıkması halinde bu durum, taraflarca en geç beş iş günü içinde Bakanlığa bildirilir ve ayrıca mudilerin zarar görmemesi için gerekli tedbirler alınır. Sözleşmenin feshi, söz konusu bildirimin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren otuz günlük sürenin dolmasından sonra hüküm ifade eder.

Sigorta

MADDE 15 – (1) İşletme tesisleri ve lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamında depolanan ürünler için; hırsızlık, yangın, duman, infilak, deprem, dahili su basması, sel, grev-lokavt-kargaşalık, terör, fırtına, kar ağırlığı, yıldırım, yer kayması, kara, deniz veya hava araç çarpması ve benzeri diğer rizikolara karşı sigorta yaptırılması zorunludur.

(2) Ürünlerin sigortalanmasında depo kapasitesi esas alınır. Ürünler, Bakanlıkça uygun görülmesi halinde, fiili depolama durumuna göre kademeli olarak da sigortalanabilir. Ancak bu şekilde düzenlenecek sigorta poliçesinin depoya konulan ürünlerin tamamını kapsaması zorunludur.

(3) Depolanan ürün için düzenlenen sigorta poliçesinde, poliçe lehdarı hasarın meydana geldiği tarihteki mudîdir. Ancak, ürün senetlerinin teminat olarak gösterildiği hallerde kredi veya avans veren kuruluşun hakları saklıdır.

(4) Lisanslı depoda sigorta kapsamına giren bir hasar meydana gelmesi durumunda, lisanslı depo işletmesi bu durumu ve muhtemel zarar miktarını derhal Bakanlığa ve ilgili sigorta şirketine bildirir. Zarar hesabında, ilgili ürünün hasar gördüğü tarihte borsada oluşan ortalama fiyat, borsa ortalama fiyatı tespit edilemiyorsa Bakanlıkça ilgili ürün için belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışı referans borsa veya borsalarda oluşan ortalama fiyat esas alınır.

(5) Lisanslı depo işletmesi hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça hasarın tespitini takiben en geç beş işgününde istenen tüm belgeleri ilgili sigorta şirketine iletmek, sigorta şirketi de belgelerin ulaşmasını takiben en geç on işgününde mudîye hasarın bedelini ödemek zorundadır.

(6) Bu Yönetmelik kapsamında öngörülen sigorta sözleşmelerinin feshedilmesi sonucunu doğuracak bir nedenin ortaya çıkması durumunda, ilgili sigorta şirketi bunu derhal Bakanlığa ve lisanslı depo işletmesine bildirmekle yükümlüdür. Sigorta sözleşmesinin feshi, ancak söz konusu bildirimin Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren otuz günlük sürenin dolmasından sonra hüküm ifade eder.

(7) Lisanslı depo işletmesi, sigorta poliçesinde öngörülen kurallara uygun davranmak ve personelinin de bu sigorta hükümlerini ihlal edecek veya geçersiz kılacak davranışlardan kaçınmalarını sağlayacak tedbirleri almak zorundadır.

(8) Lisanslı depo teminatının sorumluluk sigortası olarak verilmesi halinde, bu sigorta ile birinci fıkrada belirtilen sigortaların aynı sigorta şirketine yaptırılması zorunludur.

Lisanslı depo teminatı

MADDE 16 – (1) Lisans kapsamındaki depo kapasitesinin ürün rayiç bedelinin %15'inden az olmamak üzere Bakanlıkça belirlenen ve kabul edilen lisanslı depo teminatının verilmesi zorunludur.

(2) Depo kapasitesi belirlenirken ürünün deponun bölümlerine kolayca taşınması, düzenli şekilde yerleştirilmesi, istiflenmesi ve depodan çıkarılması ile depoda bulunan cihaz, donanım, iş araç ve makinelerinin rahatçaçalışabilmesi için gerekli boş alanlar ve geçiş yerleri gözetilerek lisanslı depo işletmesinin normal çalışma ve depolama faaliyetinde depolayabileceği azami ürün miktarı esas alınır.

(3) Teminat tutarının hesabında; lisanslı depo kapasitesinin hangi oranda hangi ürün çeşidine tahsis edildiğine dair Bakanlığa verilen lisans başvuru formu ile bu formda gösterilen ürün çeşitlerinin borsada en çok işlem gören tür ve sınıfına ilişkin içinde bulunulan aydan önceki son altı aya ait borsada oluşan ortalama fiyat, borsa ortalama fiyatı tespit edilemiyorsa Bakanlıkça ilgili ürün için belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışı referans borsa veya borsalarda oluşan ortalama fiyat esas alınır.

(4) Depolama işleminin, lisans başvuru formunda belirtilen ürün çeşidi veya tahsis oranından farklı bir şekilde yapılmak istenmesi ve bu işlemin teminat tutarında değişikliğe yol açabilecek mahiyette olması halinde durum derhal Bakanlığa bildirilir.

(5) İstenen teminat tutarına eşit nakit para, banka teminat mektubu, gayrimenkul rehni veya sorumluluk sigortası, mevzuatta öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesinde temerrüde düşülmesi halinde Fona bu tür teminatıalış, satış, düzenleme ve transfer gibi her türlü tasarrufta bulunma yetkisi veren bir gayri kabili rücu yetki belgesiyle birlikte verilir.

(6) Banka teminat mektubunun, Bakanlıkça kabul edilen Türkiye'de yerleşik bir bankadan alınması, vazgeçilmesi olanaksız ve kesin olması gerekir. Sorumluluk sigortasının, lisanslı depolarda depolanan ürünlerin mevzuatta öngörülen şekilde mudiye teslim edilmemesi rizikosu dahil, lisanslı depo işletmesi/işleticisinin Kanunda ve ikincil düzenlemelerinde öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmemesi dolayısıyla meydana gelecek zararlarıkarşılayacak mahiyette olması şarttır.

(7) Lisanslı depo işletmesinin toplam hissesinin % 51'i veya daha fazlasına, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri, iktisadi devlet teşekkülleri, ticaret borsaları veya tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ya da tarım kredi kooperatifleri ve birlikleri tarafından sahip olunması durumunda, toplam teminatın %90'ına kadar gayrimenkul rehni ile teminat yükümlülüğü yerine getirilebilir. Diğer lisanslı depo işletmeleri için bu oran azami %75 olarak uygulanır.

(8) Lisanslı depo teminatı, Fon adına ve lehine düzenlenir. Bu teminatların muhafazası, Kanunda öngörüldüğüşekilde nakde çevrilmesi ve zarar görene ödenmesi, kanuni takibinin yapılması, ilgililer hakkında dava açılması, tahsili, yeterliliği, iadesi ve bunların Bakanlığa bildirilmesi, teminatla ilgili diğer hususlar ve tasarruflar Fon tarafından yerine getirilir.

(9) Bakanlık, lisansın değiştirilmesi veya yenilenmesi sırasında lisanslı depo teminatını kontrol etmeye, varsa eksik kalan teminat tutarını tamamlatmaya, Fonun talebi ve/veya piyasadaki gelişmeler sonucunda lisanslı depo işletmesine yapılacak bir bildirimle teminat oranını yükseltmeye veya toplam teminat oranı içindeki gayrimenkul rehni oranını değiştirmeye yetkilidir.

(10) Eksik kalan teminat Bakanlığın bildirimini takiben en geç 30 gün içinde tamamlanır.

(11) Lisanslı depo işletmesince yerine getirilmesi gereken bir tazmin veya yükümlülüğün bulunmadığı Bakanlık ve Fon tarafından tespit edilmedikçe teminatlar iade olunmaz.

Bilgi işlem altyapısı

MADDE 17 – (1) Lisanslı depoculuk faaliyetlerine ilişkin gerekli bilgi işlem alt yapısı oluşturulur ve sertifikalar temin edilir. Oluşturulan bilgi işlem alt yapısına ilgili borsanın ve talep halinde Bakanlığın ve Fonun erişimi sağlanır.

Tartım araçları ve kantarlar

MADDE 18 – (1) 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu ve 3516 sayılı Kanuna dayanılarakçıkarılan ikincil düzenlemelere uygun olarak, lisanslı depoya giren ve çıkan ürünün tartımının yapılabilmesi amacıyla yeterli sayıda ve nitelikte tartım araçları ve kantarlar bulunur ve bunların doğru tartım yapması hususunda gerekli her türlü tedbir alınır.

(2) Tartım araçları ve kantarlara ilişkin yapılan işlem, kontrol ve denetimlerde, doğru tartım yapmadığı tespit edilen tartım araçları ve kantarlar, düzeltildikleri saptanıncaya kadar kullanılamaz.

Şubeler

MADDE 19 – (1) Depolama tesislerinin işletme merkezinin bulunduğu il sınırları dışında olması halinde; bu depolarla ilgili lisanslı depoculuk

faaliyetleri, kurulacak şube bünyesinde yürütülür.

(2) Şubeler bünyesindeki depolar, lisans kapsamına alınırken yerinde inceleme yapılır.

(3) Merkez ve şubelerde; depolama hizmetlerinin sunumunda, rapor, kayıt, belgelendirme ile personel işlemlerinde standart ya da benzer bir yönetim sistemi ve uygulamasının olması esastır.

Lisans bedelleri ve diğer ücretler

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre verilen lisansa ilişkin bedeller, Bakanlıkça genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere peşin olarak tahsil edilir.

(2) Lisans bedelleri, her yıl 1 Ocak tarihinden geçerli olmak üzere Bakan oluru ile belirlenir. Lisanslı depo işletmelerinin lisans bedelleri belirlenirken depo kapasiteleri dikkate alınır.

(3) Bakanlık, bu Yönetmelik kapsamında yapacağı veya yaptıracağı her türlü inceleme ve denetimler ile verilen hizmetlere ilişkin ücret ve masrafların tamamının veya bir kısmının ilgili lisanslı depo işletmesi tarafından karşılanmasınıtalep edebilir. Bu durumda ilgililer, ücret ve masrafları en geç on iş günü içerisinde öder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ürünlerin Tartımı ve Ürün Senedi

Tartım işlemleri ve sorumluluk

MADDE 21 – (1) Lisanslı depo işletmesi bünyesinde yeterli sayıda ve gerekli nitelikleri haiz tartıcıların istihdam edilmesi zorunludur. Depolanacak veya depolanmış ürünün tartılması ve ağırlığının tartım makbuzuyla belgelendirilmesi işlemleri, bu tartıcılar tarafından yapılır.

(2) Tartıcı olarak istihdam edilebilmek için, tartım aletlerinin özellikleri ve kullanımı konusunda Bakanlıkça veya Bakanlığın belirlediği mercilerce ya da tartım aletinin satım veya kurulumunu yapan ve Bakanlıkça uygun görülen yetkili firmalarca düzenlenen sertifika veya eğitim belgesine sahip olunması gerekir.

(3) Depolanacak veya depolanmış ürünlerin ayrım yapılmadan usulüne uygun olarak doğru bir şekilde tartılması ve belgelendirilmesi zorunludur. Bu hükme aykırı davrandığı tespit edilen tartıcılar hakkında gerekli hukuki işlemler yapılır ve cezai işlemlerin uygulanması amacıyla ilgili yerlere bildirimde bulunulur.

(4) Ambalajlı ürünlerin net ağırlığı tespit edilirken Bakanlıkça belirlenen esasa göre; böyle bir esas belirlenmemişise borsaca tespit edilen teamüllere göre hareket edilir.

(5) Tartıcı, tartım işlemleri ve araçlarının mevzuata uygun, düzenli ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve kullanılmasına engel teşkil edebilecek hususları derhal lisanslı depo işletmesine bildirmekle yükümlüdür.

(6) Tartımın, usulüne göre ve doğru şekilde yapılmamasından veya tartım makbuzunun düzenlenmemesinden tartıcıyla birlikte lisanslı depo işletmesi de sorumludur.

Tartım makbuzu

MADDE 22 – (1) Depolanacak veya depolanmış ürünler için yapılan tartımlarda tartım makbuzunun düzenlenmesi zorunludur. Tartım makbuzu aşağıdaki bilgileri içerir:

a) "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Ürün Tartım Makbuzu" başlığı,

b) Lisanslı depo işletmesinin ticaret unvanı,

c) Mudinin ismi ve adresi,

ç) Tarih ve seri numarası,

d) Belgenin kaçıncı nüsha olduğu ve "ciro edilemez" ibaresi,

e) Tartımı yapılan ürün,

f) Ürünün depoya girişinde veya çıkışında tartıldığını gösteren ibare,

g) Ürünün brüt ve net ağırlığı,

ğ) Tartımın ilgili mevzuat hükümlerine uygun yapıldığını belirten ibare ve tartıcının imzası ile tartım işlemine ilişkin varsa gerekli görülen açıklamalar,

h) Ürünün çeşidine göre Bakanlıkça belirlenen diğer bilgiler.

(2) Tartım makbuzu, en az iki nüsha olarak düzenlenir ve nüshalardan biri mudiye verilir, diğeri ise dosyasında muhafaza edilir.

Ürün senedi

MADDE 23 – (1) Lisanslı depo işletmesince, teslim ve kabul edilen ürün için kıymetli evrak niteliğinde ürün senedi düzenlenir. Bu teslim, satış değil vedia anlamındadır.

(2) Ürün senedi, nama veya emre yazılı olarak ciro edilebilir veya edilemez şeklinde düzenlenir, teminat olarak verilebilir.

(3) Bütün basılı ürün senetlerinin bir adet sureti olur ve suretler açık ve belirgin bir şekilde basılı veya damgalıolarak "Surettir-Ciro Edilemez" ibaresini taşır.

(4) Aynı ürüne ait veya aynı seri numaralı birden çok ürün senedi ile düzenlenip iptal edilmemiş ürün senedinin temsil ettiği ürünün bir bölümü

veya tamamı için başka bir ürün senedi düzenlenemez.

(5) İlgili mevzuatına göre analiz ve sınıflandırılması yapılmayan veya analiz ve sınıflandırmaya ilişkin itiraz süreci sonuçlanmayan ürüne ilişkin ürün senedi düzenlenemez.

(6) Ürün senedi, tartım makbuzu, analiz ve sınıflandırma belgesi ile delil niteliğini haiz diğer belgeler ürünün mülkiyetinin ispatında kullanılabilir ve bu belgeler mevzuatla aksi öngörülmedikçe ürünün aynı miktar, tür, sınıf ve kalitede mudiye geri verilmesini garanti eder.

(7) Ürün senedine ilişkin, Kanun ve bu Yönetmelikte öngörülmeyen durumlarda Türk Ticaret Kanununda düzenlenen makbuz senedine ilişkin hükümler uygulanır.

(8) Elektronik ürün senedine ilişkin, 12/11/2011 tarihli ve 28110 sayılı Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği hükümleri saklıdır.

Ürün senedinin içeriği

MADDE 24 – (1) Ürün senedi aşağıdaki bilgileri içerir:

a) "Ürün Senedi" başlığı,

b) Lisanslı depo işletmesinin unvanı, lisans numarası ve adresi,

c) Ürünün depolandığı deponun numarası ve yeri,

ç) Tarih ve seri numarası,

d) "Nama/Emre Yazılı" ve "Ciro Edilebilir/Ciro Edilemez" ibareleri,

e) "Kredi/Avans Karşılığı Teminat Alınmıştır" ibaresi ile ürün senedi karşılığında kredi kullanılmışsa veya avans alınmışsa teminatı alan kuruluşun unvanı,

f) Mudinin ismi,

g) Ürünün, gün, ay ve yıl olarak depolama tarihi ile depolanabileceği son tarih,

ğ) Lisanslı depo işletmesinin, lisanslı depo ücret tarifesi çerçevesinde ücretlerini talep etme hakkına sahip olduğuna ve ürün senedinin alım satım ve depodan teslim alınması aşamasında ücretlerin tahsil edilerek lisanslı depo işletmesine ödeneceğine dair açıklama,

h) Unvanı yazılı lisanslı depo işletmesinde depolanan ürün için çıkarıldığı; ürünün, analiz ve sınıflandırma işleminin ürün standardına göre yetkili sınıflandırıcılar tarafından yapıldığı, 15 inci maddede belirtilen rizikolara karşısigortalandığı ve azamî depolama süresini geçmemek, depolama ücretini ödemek ve orijinal veya doğru olarak ciro edilmiş senedi ibraz etmek şartıyla depodan geri alınabileceği ibareleri,

ı) Analiz ve sınıflandırma belgesinin tarihi ve nosu ile ürünün ağırlığı,

i) Ciro işlemi için boş alan,

j) Ürün senedini imzalamaya yetkili kişi ya da kişilerin imzası,

k) Ürünün çeşidine göre Bakanlıkça belirlenen diğer bilgiler.

(2) Bakanlık, ürün senedini matbu olarak düzenlemeye yetkilidir.

Ürün senedinin şekli ve basımı

MADDE 25 – (1) Ürün senetleri, birbirini takip eden seri numaralı ve varsa lisanslı depo işletmesinin logosunu taşıyacak şekilde, giderleri lisanslı depo işletmesince ödenmek üzere filigranlı ya da özel kağıtlara Bakanlıkça bastırılır ve lisanslı depo işletmesine tutanakla teslim edilir.

Ürün senetlerini imzalamaya yetkili kişiler

MADDE 26 – (1) Ürün senetlerini imzalamaya yetkili kişi ya da kişilerin isimleri ile orijinal imzaları ticaret siciline tescil edilir. Ayrıca bu durum, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilân ettirilir. İmzaya yetkili kişilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde aynı usul izlenir.

(2) Ürün senedinin mevzuata uygun olarak düzenlenmesinden, senedi imzalayanlarla birlikte lisanslı depo işletmesi de sorumludur.

Ürün senetlerinin teminat olarak gösterilmesi

MADDE 27 – (1) Ürün senetleri, teminat olarak gösterilebilir. Kredi veya avans karşılığında teminat olarak gösterilen ürün senedi, borcun vadesinde ödenmemesi halinde kredi veya avans veren kuruluşun yazılı talebi üzerine mudiye bilgi verilmek kaydıyla borsada satılır. Bunun için, Kanunun 33 üncü maddesi hükmü gereği mudinin yazılıizninin ürün senedinin teminat olarak gösterilmesinden önce alınması gerekir.

(2) Birinci fıkraya göre yapılan satışa ilişkin masraflar ile tahakkuk eden depolama ücreti düşüldükten sonra, borsa veya takas hizmetlerini sunan yetkili kuruluş tarafından satış bedelinin mudinin kredi ve/veya avans veren kuruluşa olan borcunu karşılayacak kısmı bu kuruluşların, kalan kısmı ise mudinin hesabına yedi iş günü içinde aktarılır.

Ürün senetlerinin zayi olması, haczi ve iptali

MADDE 28 – (1) Ürün senedinin kaybolması veya zarar görmesi halinde ürün senedi sahibi, Türk Ticaret Kanununun makbuz senedinin kaybolmasına ilişkin hükümleri çerçevesinde mülkiyetin tespiti için mahkemeye başvurur. Mahkeme kararına istinaden lisanslı depo işletmesince yeni bir ürün senedi düzenlenir.

(2) Ürünlerin haczi, yetkili mercilerin talebi üzerine bu ürünleri temsil eden ürün senedinin haczi suretiyle olur.

(3) Depodan geri alınan ürünü temsil eden ürün senedi, lisanslı depo işletmesince iptal edilir. Kısmîteslimatlarda, mevcut ürün senedi iptal edilerek geri alınmayan kısım için yeni bir ürün senedi düzenlenir.

(4) Mudi, masraflarını karşılamak ve mevzuata uygun olmak kaydıyla, düzenlenen ürün senedinin kısımlara ayrılmasını isteyebilir. Bu takdirde,

lisanslı depo işletmesince mevcut ürün senedi iptal edilir ve her kısım için ayrı ürün senedi düzenlenir.

(5) İptal edilen ürün senetleri, asıllarına iptal damgası basılmak suretiyle mevzuatta öngörülen süre boyunca saklanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Haklar ve Yükümlülükler

Lisanslı depo işletmesinin hak ve yükümlülükleri

MADDE 29 – (1) Lisanslı depo işletmesinin hakları şunlardır:

a) Bakanlıkça onaylı ücret tarifeleri çerçevesinde ücret talep etmek,

b) Ücreti ödenmemişse, depolanmış ürün üzerinde hapis hakkını kullanmak,

c) Kanunda ve ikincil düzenlemelerinde belirtilen durumlarda ürünlerin depolanmasını reddetmek,

ç) Kanunda ve yönetmeliklerde öngörülen diğer hakları kullanmak.

(2) Lisanslı depo işletmesinin yükümlülükleri şunlardır:

a) Lisans şartlarının korunması ve sürdürülmesi için gerekli tedbirleri almak ve bu şartların kaybedilmesi hâlinde durumu derhal Bakanlığa bildirmek,

b) Depolama hizmetlerinde ve görevlerinde itinalı davranmak, kişiler arasında ayrım yapmamak, depolanmışürünün korunmasında gerekli dikkat ve özeni göstermek ve bu hususlarla ilgili her türlü tedbiri almak,

c) Kanun ve ikincil düzenlemelerinde aksine bir hüküm olmadıkça teslim alınan ve depolanan ürün karşılığındaürün senedini ve diğer belgeleri düzenlemek,

ç) Mudinin talebi üzerine, ürünü gecikmeksizin teslim ve ürün senedini iptal etmek,

d) Borsaya ürün senetleriyle ilgili bilgi akışını düzenli olarak sağlamak, borsanın talebi hâlinde inceleme ve kontrolüne izin vermek, gerektiğinde kendi kayıtlarını borsa kayıtlarıyla teyit etmek,

e) Ücret tarifelerine uygun davranmak ve mudiler arasında ayrım yapmamak,

f) Kanunda ve bu Yönetmelikte öngörülen kayıt ve defterleri tutmak,

g) Doğrudan Bakanlıkça veya denetim sırasında istenecek bilgi, belge ve raporları vermek, Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde Bakanlıkça verilen diğer görevleri yapmak ve talimatları yerine getirmek,

ğ) Piyasadaki gelişmeleri izlemek ve teminat tutarının yeterliliğini kontrol etmek, teminat tutarının arttırılmasının gerektiği durumlarda derhal Bakanlığı bilgilendirmek,

h) Kanun ve ikincil düzenlemelerindeki bildirim yükümlülüklerini süresinde yerine getirmek,

ı) Düzenli olarak depolardaki ürün miktarı ile bunları temsilen çıkarılan ürün senetleri ve diğer defter ve kayıtlarıkarşılaştırmak suretiyle stok kontrolü yapmak, tutarsızlık olması halinde bunun nedenlerini araştırmak ve önemli durumlarda Bakanlığa derhal bilgi vermek,

i) Kanun ve ikincil düzenlemelerinde öngörülen diğer hükümlere uymak.

Teslim yükümlülüğü ve hapis hakkı

MADDE 30 – (1) Lisanslı depo işletmesi, mudînin talebi üzerine, hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça derhalürünü teslim eder. Ancak, lisanslı depo işletmesinin, lisanslı deposundaki ürün üzerinde, bu ürünleri kabul etme, depolama, depolama öncesi ve sonrası işlemler ile teslim de dahil olmak üzere gerçekleştirdiği hizmetlerden doğan alacağı karşılığındaki hapis hakkı saklıdır.

(2) Lisanslı depo işletmesi, ürün senedi ile kimlik ve imza dahil ürün senedini ibraz eden mudiye veya mudinin yetkili temsilcisine ilişkin mümkün olan tüm kontrolleri gerek kendi ve gerekse borsa kayıtlarından ya da Elektronik Kayıt Kuruluşu tarafından kurulan ve işletilen veri tabanı üzerinden yaparak ürünü teslim eder.

(3) Ürünler, depolandıkları lisanslı depolardan teslim edilir. Ancak, mudinin talebi üzerine, lisanslı depo işletmesi kendi vasıtalarıyla veya anlaşmalı bulunduğu işletmeler aracılığıyla ücreti mukabilinde ürünün istenen yerde teslimini sağlayacak nakliye hizmeti sunabilir.

Fire

MADDE 31– (1) Depolanmak üzere kabul edilen ürünün aynı miktar ve kalitede geri verilmesi esastır. Ancak, nitelik, çeşit, tür, depolama süresi ve koşulları ile iklim veya bölgesel ya da diğer bazı etkenlere göre üründe doğasıgereği değişen oranda fire olabilir.

(2) Fire oranları, depolama dönemi öncesinde lisanslı depo işletmesi tarafından deponun bulunduğu yerdeki ticaret odası ve/veya borsasının görüşü ile Bakanlığın onayı alınmak suretiyle düzenlenen fire tarifesinde gösterilir.

(3) Fire tarifesinde belirlenen sınırlar içinde depolanan ürünlerde meydana gelen fire karşısında lisanslı depo işletmesi;

a) Depoya kabul edilen ürünü, ürünün niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak hesaplanan bedeli mukabilinde aynı miktarda teslim edebilir,

b) Depoya kabul edilen ürünü fire tarifesinde belirlenen fire oranını düşerek geri verebilir.

(4) Diğer ürünlerle karıştırılmadan depolanan ürün teslim edilirken, teslim edilen bu ürünün miktarında meydana gelebilecek kayıp, fire tarifesinde belirlenen sınırları aşmamalıdır.

(5) Fire tarifesine ilişkin bu maddede düzenlenmeyen hususlarda, lisanslı depo ücret tarifesine dair hükümler uygulanır.

Zararın tazmini

MADDE 32 – (1) Bozulan, zayi olan, nitelik kaybına uğrayan ya da fire miktarı fire tarifesinde belirlenen sınırları aşan ürünün bedeli sigorta kapsamında ödenemiyorsa, mudinin başvurusu üzerine lisanslı depo işletmesi, aynınitelik ve miktardaki ürünü başvuru tarihinden itibaren en geç yedi iş günü içinde temin ederek teslim eder ya da başvuru tarihinde borsada oluşmuş fiyatı, bu tarihte fiyat oluşmamış ise başvuru tarihinden önceki son beş işlem gününde borsada oluşmuş fiyatların ortalaması esas alınmak üzere hesaplanacak bedelin % 5 üzerindeki bir tutarı öder. Bu durumda, ilgili ürüne ilişkin ürün senedi iptal edilir ve ürün lisanslı depodan çıkarılır.

(2) Bu maddeye göre tazmin edilemeyen mudi zararları hakkında, 21/12/2005 tarihli ve 26030 sayılı ResmîGazete'de yayımlanan Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Ürünün azami depolama süresi ve geri alınmayan ürünlerin satışı

MADDE 33 – (1) Ürünün azami depolama süresi 24 ayı geçmemek üzere ürünün çeşidine göre Bakanlıkça belirlenir. Ürünün son depolama tarihine kadar geri alınması gerektiği, aksi takdirde ürün senetlerinin lisanslı depo işletmesince satılabileceği hususu, mudiye veya yetkili temsilcisine lisanslı depo işletmesi tarafından son depolama tarihinden kırk beş gün önce bildirilir.

(2) Son depolama tarihine kadar geri alınmayan ürünler, lisanslı depo işletmesince borsada satılabilir. Bu durumda, depolama ücreti ve diğer masraflar satış bedelinden düşülerek geri kalan tutar yedi iş günü içinde ilgiliyeödenir. Bu fıkra uyarınca borsada satılan ürünlere ilişkin düzenlenen ürün senetleri, lisanslı depo işletmesince derhal iptal edilerek mudiye ve borsaya bilgi verilir.

Ayrım yapma yasağı

MADDE 34 – (1) Ürünün depolanmak üzere kabulünde veya depolanması sürecinde, depolama hizmetleri ile lisanslı depo işletmesi imkânlarından yararlanılmasında ve ücret tarifelerinin uygulanmasında kişiler arasında ayrım yapılamaz.

Yasak faaliyetler

MADDE 35 – (1) Lisanslı depo işletmeleri, mevzuatla ve mudî tarafından izin verilmedikçe kendilerine tevdi olunan başkalarına ait ürünler üzerinde hiçbir şekilde alım, satım, rehin gibi tasarruflarda bulunamaz, ürünlerin niteliklerini değiştirecek herhangi bir işlem yapamaz.

Çalışma saatleri

MADDE 36 – (1) Lisanslı depo işletmesi, hukuken geçerli bir mazeret olmadıkça, iş günlerinde sekiz saatten az olmamak üzere faaliyet göstermek zorundadır. İlgili mevzuata uygun olmak kaydıyla, bu günler dışında da faaliyet gösterilebilir.

Kimlik kartı

MADDE 37 – (1) Lisanslı depo işletmesi personeline, isim ve görevini belirten fotoğraflı bir kimlik kartı verilir.Çalışma saatlerinde, personele verilen kimlik kartlarının görünür bir şekilde personelin üzerinde bulunması zorunludur.

Teşhir

MADDE 38 – (1) Lisans, lisanslı depo ücret, prim ve indirim ile fire tarifeleri, sözleşme yapılan borsa, sigortaşirketi ve yetkili sınıflandırıcıların listesi, çalışma saatleri çizelgesi ile mevzuatla veya Bakanlıkça gerekli görülen diğer hususlar, lisans askıya alınmadığı veya iptal edilmediği sürece, lisanslı depo işletmesinin kolayca görülebilecek bir yerinde teşhir edilir.

Tarifeler

MADDE 39 – (1) Lisanslı depo ücret tarifesi, işletmenin yönetim kurulunca belirlenir ve Bakanlığın onayına sunulur. Bakanlıkça onaylanan ücret tarifesi ve tarifedeki değişiklikler Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanır ve yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer. Lisanslı depo ücret tarifesinde, yürürlük tarihinden itibaren altı ay geçmedikçe, yeni değişiklik talebinde bulunulamaz. Yeni tarife, tarifenin yürürlüğe girmesinden sonra depolanan ürünler için geçerli olur.

(2) Prim ve indirim tarifesi, işletmenin yönetim kurulunca belirlenir ve borsanın görüşü alınarak Bakanlığın onayına sunulur. Bu tarife ve tarifedeki değişiklikler ancak Bakanlık onayından sonra geçerli olur.

(3) Lisanslı depo işletmesi, lisanslı depo ücret tarifesi çerçevesinde ücret talep edebilir. Depolanan ürüne,ürünün depolandığı tarihte yürürlükte bulunan ücret tarifesi uygulanır.

(4) Lisanslı depo ücret tarifesinde, depolama hizmetinin kapsamında hangi hizmetlerin yer aldığı ve bunlarınücretleri açıkça belirtilir.

(5) Tarifeler düzenlenirken, ücretlerin çok yüksek, sebepsiz ve gerekçesiz olmamasına ve ayrımcı yapıda bulunmamasına dikkat edilir.

(6) Ürün senedinin satıldığı veya devredildiği güne kadar tahakkuk eden depolama ücretleri, lisanslı depo ücret tarifesi çerçevesinde borsa veya takas hizmetlerini sunan yetkili kuruluş tarafından satış bedelinden mahsup edilerek izleyen ilk beş iş gününde ilgili lisanslı depo işletmesinin hesabına aktarılır.

(7) Ürünün lisanslı depodan teslimi sırasında, ürüne ilişkin tahsil edilmemiş depolama ücretleri de ürün teslim edilmeden önce tahsil edilir.

(8) Bakanlık, mevzuatla belirlenen diğer ücretlerin tahsilinde de altıncı fıkrada belirlenen usulün uygulanmasınıkararlaştırabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Defter ve Belgeler

Defter ve kayıtlar ile bunların muhafazası

MADDE 40 – (1) Lisanslı depo işletmesince ürün senedi defteri tutulur. Bu deftere düzenlenen ve iptal edilenürün senetlerinin tarih ve numarası ile Bakanlıkça uygun görülecek diğer hususlar kaydedilir.

(2) Lisanslı depo işletmesinin diğer mevzuata göre tutmak zorunda olduğu yasal defterlere ilişkin hükümler saklıdır.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada belirtilenlerin dışında ihtiyaç duyulacak diğer defterler, lisanslı depo işletmesince tutulabilir. Ancak, tutulması Bakanlıkça gerekli görülecek diğer defterlerin kullanılması zorunludur.

(4) Lisanslı depoya giren ve çıkan ürünlerin, teslim alındığı ve teslim edildiği tarihe, net ağırlığı ve sınıfına, depolandığı yer ve depo numarasına, mudisine ve alınan ücretler ile Bakanlıkça uygun görülecek diğer hususlara ilişkin kayıtların tutulması zorunludur.

(5) Elektronik ortamda tutulanlar da dahil defterler, sigorta poliçeleri, iptal edilen ürün senetleri, depolama kayıtları ile diğer tüm kayıt ve belgeler lisanslı depo işletmesince on yıl müddetle saklanır. Ayrıca, bu kayıt ve belgelerin korunmasına ve yedeklenmesine yönelik gerekli önlemler alınır.

Kayıt ve defterlerin tutulma şekli ve usulü ile tasdiki

MADDE 41 – (1) Bu Yönetmelikte belirtilen defterler, ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı olur. Bu defterler, elektronik ortamda da tutulabilir. Bu takdirde bunların çıktıları ay sonunda tasdikli müteharrik yapraklar kullanılarak alınır. Defter çıktıları, yıl sonunda ciltlenerek veya dosyalanarak muhafaza olunur.

(2) Defter ve kayıtların, Türkçe olarak tam ve doğru bir şekilde tutulması ve mürekkeple veya elektronik cihazlarla yazılması zorunludur. Defter ve kayıtlarda yanlışlık yapılması halinde, düzeltmeler ancak yanlışlığın okunacak şekilde çizilmesi ve üstüne veya yan tarafına doğrusu yazılması suretiyle yapılabilir.

(3) Defterlere geçirilen bir kayıt kazınmak, çizilmek veya silinmek suretiyle okunamaz bir hale getirilemez. Defterlerde, kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları koparılamaz. Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

(4) Ürün senedi defteri noter, 40 ıncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen diğer defterler ise işletme merkezinin bulunduğu ildeki Bakanlık ticaret il müdürlüğü tarafından kullanılmaya başlanmadan önce sayfa numaralarıverilmek ve kaç sayfadan ibaret olduğu belirtilmek suretiyle onaylanır.

Bakanlıkça istenilen rapor ve belgeler

MADDE 42 – (1) Lisanslı depoculuk faaliyetlerine ilişkin Bakanlıkça istenilen her türlü rapor ve belge, lisanslıdepo işletmesince Bakanlığa sunulur.

(2) Lisanslı depo işletmesi, her yılın Mart ayı sonuna kadar işletmesine ilişkin faaliyet raporunu ve bağımsız denetimden geçmiş veya yeminli mali müşavirlerce onaylanmış malî tablolarını Bakanlığa gönderir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Denetim, İdari Yaptırımlar ve Sorumluluk

Bakanlığın görev ve yetkileri

MADDE 43 – (1) Bakanlık;

a) Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, lisanslı depoculuk faaliyeti göstereceklere lisans vermeye, bu lisansları askıya almaya veya iptal etmeye, lisans sahiplerinin görev ve sorumluluklarını belirlemeye, bunlarısınıflandırmaya, tüm işlem ve hesaplarını, varlıklarını denetlemeye veya denetletmeye,

b) Kanuna ve bu Yönetmeliğe aykırılık durumunda; mudilerin menfaatinin korunması, işlem ve faaliyetlerin güven ve istikrar içinde sürdürülebilmesini teminen gerekli gördüğü tedbirleri almaya, talimat vermeye ve tasarruflarda bulunmaya,

c) Kanunun ve bu Yönetmeliğin uygulanması ve lisanslı depoculuğun geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan komisyon ve çalışma grupları oluşturmaya,

ç) Kanunun 31 inci maddesi çerçevesinde ilgili bakanlıkları, kamu veya özel kuruluşları çalışma ve uygulamalara katılmaya, işbirliği ve katkı sağlamaya davet etmeye,

d) Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında öngörülen diğer iş ve işlemleri yerine getirmeye,

görevli ve yetkilidir.

Bakanlık denetimi

MADDE 44 – (1) Lisanslı depo işletmeleri, Bakanlığın gözetim ve denetimine tâbidir. Bakanlık, lisanslı depo işletmelerinin işlemlerini, defterlerini, kayıtlarını, belgelerini ve hesaplarını denetlemeye veya denetlettirmeye yetkilidir. Bakanlık, ihtiyaca göre denetimlerde yardımcı olmak üzere teknik personel de görevlendirebilir ve ilgili bakanlık veya kuruluşların denetime katılmalarını veya yardımcı olmalarını talep edebilir.

(2) Lisanslı depo işletmelerinin yönetici ve personeli, denetim elemanlarının işletme ve tesislere girişlerine engel olmamaya ve denetim elemanlarına; para, mal ve para hükmündeki kağıtları, ürünleri, kıymetli evrakı, kayıt ve defterleri gizli de olsa göstermeye, incelemede yardımcı olmaya, istenilen bilgileri eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak vermeye ve diğer her türlü yardımı ve kolaylığı göstermeye mecburdur.

Lisansın askıya alınması ve iptali ile diğer idarî tedbirler

MADDE 45 – (1) Mudilerin menfaatlerinin korunması ve lisanslı depoculuk faaliyetinin güven ve istikrar içinde sürdürülebilmesini teminen fiilin önem ve mahiyetine göre aşağıda belirtilen tedbirler Bakanlıkça alınabilir:

a) Uyarı: Lisanslı depo işletmesine uyarıyı gerektirecek hususların verilen süre içinde giderilmesinin Bakanlık tarafından yazılı olarak bildirilmesidir. Uyarıyı gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1) 8 inci maddede belirtilen lisans koşullarından birini veya birkaçını kaybetmek veya yerine getirememek,

2) Kanun ve ikincil düzenlemelerinde belirtilen askıya alma ya da iptal kapsamına girmeyen hususlara aykırıdavranmak veya eksik hususları gidermemek,

3) Mudinin talebine rağmen ürünü teslim etmemek,

4) Bakanlık talimatlarına riayet etmemek.

b) Lisansın askıya alınması: Lisanslı depo işletmesi faaliyetlerinin bir veya birkaçının ya da tamamının azami bir yıl süreyle durdurulmasıdır. Lisansın askıya alınmasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1) Lisanslı depoculuk faaliyetini durdurmak,

2) Lisansın askıya alınmasını talep etmek,

3) Lisanslı depo işletmesi yeterliliğini kaybetmek,

4) Cezai sorumluğu gerektiren hususları saptanmak,

5) Bakanlığın uyarısına rağmen aykırılıkları veya eksiklikleri gidermemek,

6) Sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde tarımsal ilaçlar ile kir ve benzeri maddelere maruz kalmış tarımürünlerini bilerek depoya kabul etmek ve/veya bunları depodaki diğer ürünlerle karıştırmak,

7) Menfaat temin etmek üzere, ürün senedinin temsil ettiği miktar ve kalitenin altında ürün teslim etmek ve/veya teslim alınan ürünün kalite özelliklerini ve standardını ürün senedinde farklı göstermek,

8) Kasıtlı olarak, ürünün tartımı, depolanması, teslimi ve diğer depolama hizmetlerinde yanıltıcı ve gerçeğe aykırı işlemler yapmak,

9) Lisanslı depoya teslim edilmeyen ürün için veya teslim edilen ürün miktarının üzerinde veya altında ürün senedi düzenlemek,

10) Ürün senedini iptal etmeden bu senedin temsil ettiği ürünün depodan çıkışına izin vermek,

11) Mevzuata aykırı bir şekilde, ürünler üzerinde alım satım ve rehin gibi tasarruflarda bulunmak ve/veyaürünlerin niteliklerini değiştirecek herhangi bir işlem yapmak,

12) Stok kayıtlarını usulüne uygun tutmamak,

13) Depolama hizmeti dışındaki diğer faaliyetler ile ortak olmaya ilişkin 48 inci maddede belirtilen hükümlere aykırı davranmak,

14) Tasfiye kararı almak veya tasfiye sürecine girmek ya da hakkında iflas kararı verilmek.

c) Lisansın iptal edilmesi: Lisansın Bakanlık tarafından iptal edilmesidir. Lisansın iptal edilmesini gerektiren fiil ve haller şunlardır:

1) Lisansın iptalini talep etmek,

2) Askı süresi içinde aykırılıkları veya eksiklikleri gidermemek.

(2) Bakanlık, yaptığı bir tespit veya denetim sonucunda, birinci fıkrada belirtilen tedbirlerin yanı sıra işin mahiyet ve aciliyetini gözeterek işletmenin mevcut yönetimini feshe ve yerine en fazla bir yıla kadar görev yapmaküzere geçici yönetim kurulu atamaya ya da yetkili mahkemeye başvurarak kayyım atanması talebinde bulunmaya, işletmenin ve ortaklarının mal varlıklarına, hak ve alacaklarına tedbir veya el konulması, tasarruf yetkisinin kısmen veya tamamen kaldırılması, zapt edilmesi, bunların bir tevdi mahalline yatırılması için yetkili sulh ceza mahkemesine başvurmaya ve tasfiye etmeye yetkilidir.

(3) Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen tedbirlerin uygulanması, Kanunda öngörülen diğer müeyyidelerin uygulanmasına engel teşkil etmez. Ayrıca, bu tedbirlerin uygulanması sırasında kanuni takip gerektiren durumlarla karşılaşılırsa bu durum derhal ilgili mercilere bildirilir.

(4) Faaliyetleri durdurularak lisansı askıya alınan veya iptal edilen lisanslı depo işletmesi, depolamak üzereürün kabul edemez.

(5) Lisanslı depo işletmesi, lisansın askıya alınması veya iptal edilmesi durumunda derhal mudilere bir ihtar göndererek durumu bildirir ve mudilerin ödemesi gereken depolama ücretini tahsil ettikten sonra ürünleri mudiye teslim eder. Söz konusu bildirimin yapıldığı tarihten itibaren otuz günlük süre geçmeden depolama hizmetlerine son verilemez.

Lisanslı depo işletmesi ve çalışanlarının hukukî ve cezaî sorumluluğu

MADDE 46 – (1) Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun davranmayan veya yükümlülüklerini yerine getirmeyen lisanslı depo işletmesinin malik, yönetici ve personeli, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan dolayı, lisanslı depo işletmesiyle birlikte sorumludur.

(2) Lisanslı depo işletmesinin malik, yönetici ve personeli, işletmenin işlem ve faaliyetleri ile para ve mallarına,ürün ve ürün senetlerine, evrak, rapor, hesap, kayıt ve defterleri ile diğer başka belgelere ilişkin işledikleri suçlardan dolayı cezai sorumluluk bakımından kamu görevlisi sayılır. Lisanslı depo işletmesince düzenlenen evrak, 5237 sayılıTürk Ceza Kanununun tatbiki bakımından resmî evrak olarak kabul edilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin malik, yönetici ve personeli, Kanunun 34 üncü maddesinde gösterilen fiil ve hareketlerinden dolayı cezai sorumluluk taşır ve haklarında aynı maddede öngörülen cezalar uygulanır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Vadeli piyasalarda ürün senedi kullanımı ve ürün teslimi

MADDE 47 – (1) Lisanslı depo işletmesi, vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören kontratlarda ürün teslimi şartı varsa, bu borsalarla

yapacağı sözleşme çerçevesinde, ürün senedi vasıtasıyla bu kontratlardaki ürün teslim yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve lisanslı deponun ürün dağıtım ve teslim noktası olması görevlerini üstlenebilir.

Depolama hizmeti dışındaki diğer faaliyetler ve ortaklık

MADDE 48 – (1) İlgili mevzuatına uygun olmak, şirket esas sözleşmesinde gösterilmek ve Bakanlıktan izin alınmak kaydıyla, lisanslı depo işletmesi; tarımsal faaliyetlerde bulunabilir, lisanslı depoculuğa konu ürünleri belirlenen limitler içinde alıp satabilir veya depolanmaya uygun nitelikteki temel ve işlenmiş tarım ürünlerine dayalı ya da ilişkili ticaret, antrepoculuk, taşıma ve nakliyecilik ile sigortacılık yapabilir, yurt içinde ve dışında sanayi tesisi, fabrika, imalathane, depo, satış mağazası ve şubeler kurabilir, açabilir, kiralayabilir ve işletebilir, işleme, kurutma, ayıklama ve benzeri diğer konularda faaliyet gösterebilir ve bu konularda faaliyet gösteren şirketler ile borsaya ortak olabilir.

(2) Bilançodaki öz kaynağın, depolama kapasitesine tekabül eden ürünün rayiç bedelinin altına düşmemesi ve Bakanlıktan izin alınması kaydıyla, lisanslı depo işletmesi kurduğu veya iştirak ettiği şirketlere, ayni veya nakdi sermaye koyabilir veya bu şirketlerin sermaye artırımlarına iştirak edebilir, bunların pay senetlerini ve sermaye paylarını ya da intifa senetlerini satın alabilir veya ayni sermaye olarak kendi sermaye artırımlarında kullanabilir.

(3) Şirket esas sözleşmesi, ortakları ve ortaklık paylarının değişikliği Bakanlık iznine tâbidir.

(4) Pay devirlerinde, payları devralacak gerçek ve tüzel kişilerin 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında sayılanşartları haiz olması gerekir.

Tebligat

MADDE 49 – (1) Lisanslı depo işletmesinin Kanun ve ikincil düzenlemelerine göre yapacağı bildirimlerde, aksi belirtilmedikçe, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır. Nihai mudinin ve adresinin tespitinde, borsa kayıtlarından da yararlanılır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelikler

MADDE 50 – (1) Bu Yönetmelik ile;

a) 8/10/2005 tarihli ve 25960 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliği,

b) 8/10/2005 tarihli ve 25960 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliği,

c) 2/8/2006 tarihli ve 26247 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Fındık Lisanslı Depo Yönetmeliği,

ç) 4/12/2010 tarihli ve 27775 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Zeytin Lisanslı Depo Yönetmeliği,

d) 4/12/2010 tarihli ve 27775 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Zeytinyağı Lisanslı Depo Yönetmeliği,

yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Ürün ihtisas borsası faaliyete geçinceye kadar, yeterli teknik, kurumsal ve mali altyapıya sahip ticaret borsaları ürün senetlerinin alım satımı konusunda Kanunun 3 üncü ve 5174 sayılı Kanunun 53üncü maddesine göre Bakanlıkça yetkilendirilebilir. Yetkilendirilen ticaret borsaları hakkında, ürün ihtisas borsasına ilişkin bu Yönetmelikte öngörülen düzenlemeler uygulanır.

(2) Yetkilendirilmek üzere Bakanlığa başvuran ticaret borsasının yeterliliği, Bakanlıkça teknik ve/veya uzman kişilerden oluşturulan en az iki üyeden müteşekkil bir komisyonca incelenir. Komisyonun çalışmasına ilişkin hususlarda, 10 uncu maddede belirtilen komisyona ilişkin hükümler uygulanır.

(3) Yetkilendirilen ticaret borsalarınca, ürün senedine ilişkin işlemlerde, 8/1/2005 tarihli ve 25694 sayılı ResmîGazete'de yayımlanan Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkında Yönetmeliğe göre alınacak tescil ücreti dışında başkaca bir ücret alınamaz.

(4) Denetime ilişkin 44 üncü madde hükümleri yetkilendirilen ticaret borsaları hakkında da uygulanır.

(5) Lisanslı depo işletmesinin birden fazla yetkilendirilmiş ticaret borsası ile sözleşme yapması durumunda, lisanslı depo teminatına, sigortaya, prim ve indirim ile fireye ilişkin yapılacak işlemlerde, sözleşme akdedilen borsalarda ilgili ürüne ilişkin oluşan ortalama fiyatların ortalaması baz alınır.

(6) Ürün senetlerine ilişkin alım satımın tescili, devir ile bedelinin ödenmesi, alıcı ve satıcı ile üçüncü şahısların haklarının korunması, yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve alım satıma ilişkin diğer hususlar yetkilendirilen ticaret borsasının sorumluluğunda olup bu işlemler ile takas işlemlerinden doğan zararlar bu borsa tarafından tazmin edilir.

(7) Yetkilendirilen ticaret borsaları, ürün senetlerinin alım satımı konusunda Kanun ve ikincil düzenlemelerine aykırı olmamak kaydıyla idari düzenlemeler yapabilir.

(8) İlk lisanslı depo işletmesine faaliyet izni verilmesi ve ticaret borsanın yetkilendirilmesi sonrasında, Fon yönetim kuruluna bu kuruluşları temsilen seçilecek/atanacak üyeler, mevcut Fon yönetim kurulunun üyelik süresinin sona ermesi akabinde oluşturulacak yeni Fon yönetim kurulunda görev yapmak üzere belirlenir.

Yürürlük

MADDE 51 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 52 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

Ek 3. Tebliğler

Fındık Lisanslı Depo Tebliği

12 Nisan 2013 CUMA **Resmî Gazete** **Sayı : 28616**

TEBLİĞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

FINDIK LİSANSLI DEPO TEBLİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, standartları belirlenen fındığın emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, fındığın depolanacağı lisanslı depolarda bulunması gereken asgari niteliklere ve depolama hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile fındık lisanslı depoculuk faaliyetlerine dair diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile 12/4/2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

c) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen fındığın; tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

ç) Fındık: Kabuklu fındık, iç fındık ve işlenmiş iç fındığı,

d) İç fındık: Corylusavellana L. ve Corylusmaxima Mill. türlerine giren ve bunların hibritlerinden oluşan kültür bitkilerinden elde edilen kabuklu fındıkların sert kabuğundan çıkarılmış olan içlerini,

e) İşlenmiş iç fındık: Natürel iç fındığın beyazlatılması, kavrulması, kıyılması, dilinmesi veya diğer şekillerde işlenmesi suretiyle elde edilen fındığı,

f) Kabuklu fındık: Corylusavellana L. ve Corylusmaxima Mill. türlerine giren ve bunların hibritlerinden oluşan kültür bitkilerinin zuruflarından/kapçıklarından ayrılmış kabuklu ürünü,

g) Kanun: 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

ğ) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

h) Lisanslı depo: Lisans kapsamında fındığın sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

ı) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Fındığın depolanmasıyla iştigal eden ve Kanun kapsamında geçerli bir lisansa sahip anonim şirketi,

i) Mudî: Depolama hizmetleri için fındığı lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

j) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, fındığın mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

k) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren Bakanlıkça lisans verilmiş laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

l) Yönetmelik: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğini,

ifade eder.

Lisanslı depolarda bulunması gereken asgari nitelikler

MADDE 5 – (1) Fındığın depolanacağı lisanslı depoların;

a) Taban, iç ve dış duvar yüzeyleri ile çatısının, fındığa yabancı madde karışmasını ve kirlenmesini önleyecek ve rutubeti geçirmeyecek, fındığı her türlü koku ve hava etkisi ile iç ve dış zararlardan koruyacak şekil ve nitelikte olması,

b) Kapalı olması, fındığın depolara aktarılması ya da depodan tahliyesi amacıyla ihtiyaç duyulan nakil ve diğer araç ve gereçlerin rahatça çalışabileceği genişlikte boş alanların ve geçiş yerlerinin bulunması,

c) Farklı yıl ürünü fındık ile çeşitli grup, tip, sınıf ve derecedeki fındığın karışmasını, niteliklerinin bozulmasınıve fazla basınç altında bulunmasını önleyecek önlemlerin alınmasına elverişli büyüklükte ve nitelikte olması,

ç) Yeterli havalandırma sistemi, belgelendirilmesi suretiyle yeterli yangın söndürme sistemi, kaçak akıma ve neme karşı korumalı özel muhafazalı elektrik sistemi ile fındığın depolara nakledilmesi için gerekli altyapı ve nakil sistemine sahip olması,

d) Depolama hizmetleri ve depolamayla ilgili ihtiyaç duyulan diğer yan hizmetleri yerine getirebilecek teknik donanıma sahip bulunması,

gereklidir.

(2) Bakanlık, depolanacak fındığın sağlıklı koşullarda muhafazasına yönelik gerekli gördüğü diğer depo niteliklerini arayabilir ve uygulamaya koyabilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi 10.000 tondan, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise 1.000 tondan az olamaz.

(4) Fındığın depolanacağı yerler, belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Depoların numaralandırılması girişkapılarının üzerine yapılır, depo içindeki ünitelerin numaralandırılması ise fındığın karışmasına mahal vermeyecekşekilde kolayca görülebilecek biçimde yapılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağı konusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Sermaye

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesinin:

a) 10.000 bin tona kadar; 1,00 milyon TL,

b) 10.001 ila 20.000 ton için; 1,50 milyon TL,

c) 20.001 ila 35.000 ton için; 2,00 milyon TL

ç) 35.001 ila 50.000 ton için; 2,50 milyon TL,

d) 50.000 tonu aşan her 10 bin ton için de ilave 200 bin TL,

asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Tartım makbuzu ve ürün senedi

MADDE 7 – (1) Yönetmelikte belirtilen bilgilere ek olarak:

a) Tartım makbuzunda, ürünün hasat dönemi ve menşeine,

b) Ürün senedinde ise, ürünün grup, tip, sınıf veya derecesi ile varsa alt sınıfı, menşei ve yıl olarak hasat dönemine ve ambalajlı ya da dökme olduğuna,

ilişkin bilgiler yer alır.

Fındığı depolamaya hazır hale getirme

MADDE 8 – (1) Lisanslı depo işletmesi, depolanmaya veya standartlara uygun olmayan ya da depolandığında lisanslı depodaki diğer fındıkları olumsuz etkileyebilecek fındığı, mudinin talebi üzerine ve ücreti karşılığında, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek amacıyla niteliğine göre ihtiyaç duyulan temizleme, toz, taş ve diğer yabancı maddelerden ayıklama, eleme, kurutma, şartlandırma ve benzeri işlemlere tabi tutabilir.

(2) Depolanmaya ve standartlara uygun hale getirilen fındık depolanabilir. Depolama şartları uygun olmayan, sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde bulunan, standart dışı olan ve mevzuatta öngörülen diğer hususlara uygun olmayan fındıklar, lisanslı depolara alınmaz.

Fındığın tartımı, depolanması ve blok ürün senedi

MADDE 9 – (1) Kabuklu fındığın toplam ağırlığı, % 6 iç rutubet ve % 50 randıman esasına göre hesaplanarak tespit edilir. Fındık mudiye teslim edilirken de aynı değerler esas alınarak tartım yapılır.

(2) Mevzuatına uygun olarak tartım işlemi ile analiz ve sınıflandırması yapılmış fındıklar lisanslı depoya kabul edilir. Fındıklar, tartım ve analizi yapılana kadar, depolanmış fındıklardan ayrı olarak bunlar için ayrılmış farklıbölümlere konulabilir.

(3) Depolanan fındığın her bir kentali/100 kg'ı için ayrı bir ürün senedi düzenlenir. Ambalajlı veya paketli içveya işlenmiş iç fındıklarda, Bakanlığın onayı ile bir kentalden daha az ağırlıklar için de ürün senedi düzenlenebilir.

(4) Mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, bir kentali/100 kg'ı aşan parti halindeki fındığın toplam miktarı için blok halinde tek ürün senedi düzenlenebilir. Bu durumda blok ürün senedi üzerine parti fındığın toplam ağırlığı yazılır.

Fındığın lisanslı depoya geçici olarak kabulü

MADDE 10 – (1) Fındık, depolama amacından ziyade nakletme veya bir işletmede kullanılmak üzere kısa süreli muhafaza etme gibi amaçlarla lisanslı depoya en fazla 90 günü geçmeyecek şekilde geçici olarak kabul edilebilir. Bu durumda lisanslı depo işleticisi, fındık sahibiyle kendisi arasında yaptığı özel sözleşme çerçevesinde fındığı depolar ve depo ücret tarifesinden farklı olarak ücret talep edebilir. Ancak, bu şekilde kabul edilecek fındık miktarı, fındığın depolama döneminin başlangıcını takip eden ilk üç ay içinde merkez veya şubede fındık için tahsis edilen depolama kapasitesinin yüzde onunu geçemez. Bu fıkrada belirtilen geçici depolama süresi, gerekli görülmesi halinde genel olarak veya lisanslı depo işletmesi bazında Bakanlıkça en fazla yarısı oranında arttırılıp azaltılabilir.

(2) Birinci fıkraya göre geçici olarak kabul edilen fındığa ilişkin ürün senedi düzenlenmez. Ancak, bu fındığın lisanslı depoda geçici olarak bulundurma amacı ortadan kalkarsa veya geçici depolama süresi aşılırsa, ürün senedi düzenlenir.

(3) Geçici olarak depoya kabul edilen fındık, ürün senedi düzenlenen fındıklardan ayrı olarak depolanır. Fındığın geçici olarak depolandığı, hem depo hem de kayıtlarda gösterilir. Kayıtlarda, fındığın ağırlığı ile mislen depolanan fındıklarda fındığın depoya konulmasından önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılan analiz sonucuna ilişkin bilgiler de yer alır.

(4) Geçici olarak depoya kabul edilen fındığa ilişkin fındık sahibi ve lisanslı depo işletmesi arasında çıkan ihtilaflar, aralarındaki sözleşme ve genel hükümlere göre çözülür.

Fındığın depolara yerleştirilmesi, ayrı depolanması ve teslimi

MADDE 11 – (1) Aynı yıl ürünü olan fındık; grup, tip, sınıf ve derecesine göre tahsis ve tasnif edilmiş, numaralanmış lisanslı depo ünitelerinde, grup, tip, sınıf ve derecesi aynı olan fındık ile karıştırılarak depolanır.

(2) Kabuklu fındık ile iç ve işlenmiş iç fındıklar ayrı ünitelerde depolanır.

(3) Fındık, mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, diğer fındıklar ile karıştırılmadan orijinal hali korunarak ayrı olarak depolanabilir. Bu durumda fındık ayrı ünitelere konulur ve diğer fındıklarla karıştırılmadan açıkça ve fark edilebilir şekilde işaretlenir. Ayrı depolanan fındıkların depodaki yeri kayıtlarda açık şekilde gösterilir.

(4) Diğer fındıklarla karıştırılmadan ambalajlı veya ambalajsız aynen depolanan ürünler, aynı orijinal haliyle teslim edilir.

Prim ve indirim tarifesi

MADDE 12 – (1) Fındığın karıştırılarak depolanması halinde ortaya çıkabilecek küçük kalite farklılıkları prim ve indirim tarifesine göre tazmin edilir.

(2) Fındığın mudiye tesliminde küçük kalite farklılıkları çıkmış ve bunlar prim ve indirim tarifesindeki oranlarıaşmamış ise, prim ve indirim tarifesindeki kabul edilebilir sınırlar içindeki değerlere göre;

a) Mudinin lisanslı depodan teslim aldığı fındık, teslim ettiğinden kaliteli çıkar ise, mudi tarafından fındığın niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite farklılığından doğan fiyat farkı indirim tarifesi olarak lisanslı depo işletmesine,

b) Mudinin lisanslı depoya teslim ettiği fındık, teslim aldığından kaliteli çıkar ise, lisanslı depo işletmesi tarafından fındığın niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite farklılığından doğan fiyat farkı prim olarak mudiye

ödenir.

Fındığın korunması

MADDE 13 – (1) Lisanslı depo işletmesi, lisansı askıya alınmış olsa bile her zaman, sorumluluğu altında bulunan fındıkların muhafazasında gerekli dikkati ve özeni gösterir.

(2) Depo her zaman temiz olmalı, depolama ortamının bağıl nemi yüzde yetmişin altında tutulmalı ve fındık yangın tehlikesini artıran ve sağlıklı muhafazasını engelleyen toz, çöp ve madde birikimleri ile kemirgen hayvan, mikroorganizma ve böceklerden korunmalıdır.

(3) Fındığa zarar verecek hale gelmiş depolar, gerekli tadilatlar yapılıncaya ve fındığın bozulmadan sıhhatlişekilde depolamasına elverişli hale getirilinceye kadar kullanılmaz.

Fındığın azami depolama süresi

MADDE 14 – (1) Kabuklu fındık, hasat döneminden itibaren azami 24 ay süreyle lisanslı depolarda depolanabilir. İç veya işlenmiş iç fındık ise; kabuklu olarak hasat edilmesinden itibaren 24 aylık süreyi aşmamak kaydıyla iç fındığa dönüştürüldüğü tarihten itibaren, çuvallanmış/kasalanmışlar için azami 6 ay, raf ömründe daha kısa süre öngörülmemiş ise vakumlu ambalajlılar için azami 10 ay süreyle lisanslı depolarda muhafaza edilebilir.

(2) Fındığın hasat dönemi, fındık sahibinin beyanı ile gerekli analiz ve incelemelerle tespit edilir.

(3) Fındığın depolama döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri, uygulama göz önünde bulundurularak Bakanlıkça belirlenir ve internet sayfasında ilan edilir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Tebliği

12 Nisan 2013 CUMA **Resmî Gazete** **Sayı : 28616**

TEBLİĞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

HUBUBAT, BAKLAGİLLER VE YAĞLI TOHUMLAR LİSANSLI DEPO TEBLİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, standartları belirlenen ürünün emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, ürünün depolanacağı lisanslı depolarda bulunması gereken asgari niteliklere ve depolama hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile lisanslı depoculuk faaliyetlerine dair diğer hususlarıkapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile 12/4/2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

c) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen ürünün; tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

ç) Kanun: 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

d) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

e) Lisanslı depo: Lisans kapsamında ürünün sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

f) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Ürünün depolanmasıyla iştigal eden ve geçerli bir lisansa sahip anonimşirketi,

g) Mudî: Depolama hizmetleri için ürününü lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

ğ) Ürün: Buğday, arpa, çavdar, yulaf, mısır, çeltik, pirinç, süpürgedarısı (sorghum), triticale, akdarı, mercimek, nohut, fasulye, bakla, bezelye, ayçiçeği, susam, keten tohumu, soya fasulyesi, papağanyemi/yalancı safran tohumu, kolza ve haşhaş tohumunu,

h) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, ürünün mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

ı) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren Bakanlıkça lisans verilmiş laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

i) Yönetmelik: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğini,

ifade eder.

Depolarda bulunması gereken asgari nitelikler

MADDE 5 – (1) Ürünlerin depolanacağı lisanslı depoların;

a) Taban, iç ve dış duvar yüzeyleri ile çatısının, ürüne yabancı madde karışmasını ve kirlenmesini önleyecek ve rutubeti geçirmeyecek, ürünü her türlü koku ve hava etkisi ile iç ve dış zararlardan koruyacak şekil ve nitelikte olması,

b) Kapalı olması, ürünlerin depolara aktarılması ya da depodan tahliyesi amacıyla ihtiyaç duyulan nakil ve diğer araç ve gereçlerin rahatça çalışabileceği genişlikte boş alanların ve geçiş yerlerinin bulunması,

c) Farklı yıl ürünü ile çeşitli bitki türü, cins, grup, sınıf ve derecelerdeki ürünün karışmasını, niteliklerinin bozulmasını, fazla basınç altında bulunmasını önleyecek önlemlerin alınmasına elverişli büyüklükte ve nitelikte olması,

ç) Yeterli havalandırma sistemi, belgelendirilmesi suretiyle yeterli yangın söndürme sistemi, kaçak akıma ve neme karşı korumalı özel muhafazalı elektrik sistemi ile ürünün depolara nakledilmesi için gerekli altyapı ve nakil sistemine sahip olması,

d) Toz toplama riski olan nakil ve aktarma ekipmanları da dahil toz emme sistemine sahip olması,

e) Depolama hizmetleri ve depolamayla ilgili ihtiyaç duyulan diğer yan hizmetleri yerine getirebilecek teknik donanıma sahip bulunması,

gereklidir.

(2) Bakanlık, depolanacak ürünün sağlıklı koşullarda muhafazasına yönelik gerekli gördüğü diğer depo niteliklerini arayabilir ve uygulamaya koyabilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi 20.000 tondan, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise 2.000 tondan az olamaz.

(4) Ürünlerin depolanacağı yerler, belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Depoların numaralandırılmasıgiriş kapılarının üzerine yapılır, depo içindeki ünitelerin numaralandırılması ise ürünün karışmasına mahal vermeyecekşekilde kolayca görülebilecek biçimde yapılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağı konusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Sermaye

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesinin,

a) 20.000 ton için; 1 milyon TL,

b) 20.001 ila 40.000 ton için; 1,50 milyon TL,

c) 40.001 ila 70.000 ton için; 2,00 milyon TL,

ç) 70.001 ila 110.000 ton için; 2,50 milyon TL,

d) 110.000 bin tonu aşan her 30 bin ton için de ilave 250 bin TL,

asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Tartım makbuzu ve ürün senedi

MADDE 7 – (1) Yönetmelikte belirtilen bilgilere ek olarak:

a) Tartım makbuzunda, ürünün hasat dönemi ve menşeine,

b) Ürün senedinde ise, ürünün cins, sınıf veya derecesi ile varsa alt sınıfı, menşei veyıl olarak hasat dönemine,

ilişkin bilgiler yer alır.

Ürünü depolamaya hazır hale getirme

MADDE 8 – (1) Lisanslı depo işletmesi, depolanmaya veya standartlara uygun olmayan ya da depolandığında lisanslı depodaki diğer ürünleri olumsuz etkileyebilecek ürünleri, mudinin talebi üzerine ve ücreti karşılığında, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek amacıyla niteliğine göre ihtiyaç duyulan temizleme, yabancımaddelerden ayıklama, eleme, kurutma, şartlandırma ve benzeri işlemlere tabi tutabilir.

(2) Depolanmaya ve standartlara uygun hale getirilen ürünler depolanabilir. Depolama şartları uygun olmayan, sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde bulunan, standart dışı olan ve mevzuatta öngörülen diğer hususlara uygun olmayanürünler, lisanslı depolara alınmaz.

Ürünün depolanması ve blok ürün senedi

MADDE 9 – (1) Mevzuatına uygun olarak tartım işlemi ile analiz ve sınıflandırması yapılmış ürünler lisanslıdepoya kabul edilir. Ürünler, tartım ve analizi yapılana kadar, depolanmış ürünlerden ayrı olarak bunlar için ayrılmışfarklı bölümlere konulabilir.

(2) Depolanan ürünün her bir 1.000 kg'ı için ayrı bir ürün senedi düzenlenir. Mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, 1.000 kg'ı aşan parti halindeki ürünlerin toplam miktarı için blok halinde tek ürün senedi düzenlenebilir. Bu durumda blok ürün senedi üzerine parti ürünün toplam ağırlığı yazılır.

(3) İkinci fıkra hükmü, haşhaş tohumu için 100 kg baz alınarak uygulanır.

Ürünlerin lisanslı depoya geçici olarak kabulü

MADDE 10 – (1) Ürünler, depolama amacından ziyade nakletme veya bir işletmede kullanılmak üzere kısa süreli muhafaza etme gibi amaçlarla lisanslı depoya en fazla 90 günü geçmeyecek şekilde geçici olarak kabul edilebilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi, ürün sahibiyle kendisi arasında yaptığı özel sözleşme çerçevesinde ürünü depolar ve depo ücret tarifesinden farklı olarak ücret talep edebilir. Ancak, bu şekilde kabul edilecek ürün miktarı, ürünün depolama döneminin başlangıcını takip eden ilk üç ay içinde merkez veya şubede ürün için tahsis edilen depolama kapasitesinin yüzde onunu geçemez. Bu fıkrada belirtilen geçici depolama süresi, gerekli görülmesi halinde genel olarak veya lisanslı depo işletmesi bazında Bakanlıkça en fazla yarısı oranında arttırılıp azaltılabilir.

(2) Birinci fıkraya göre geçici olarak kabul edilen ürüne ilişkin ürün senedi düzenlenmez. Ancak, bu ürünülisanslı depoda geçici olarak bulundurma amacı ortadan kalkarsa veya geçici depolama süresi aşılırsa, ürün senedi düzenlenir.

(3) Geçici olarak depoya kabul edilen ürün, ürün senedi düzenlenen ürünlerden ayrı olarak depolanır. Ürünün geçici olarak depolandığı, hem depo hem de kayıtlarda gösterilir. Kayıtlarda, ürünün ağırlığı ile milsen depolananürünlerde ürünün depoya konulmasından önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılan analiz sonucuna ilişkin bilgiler de yer alır.

(4) Geçici olarak depoya kabul edilen ürünlere ilişkin ürün sahibi ve lisanslı depo işletmesi arasında çıkan ihtilaflar, aralarındaki sözleşme ve

genel hükümlere göre çözülür.

Ürünün depolara yerleştirilmesi, ayrı depolanması ve teslimi

MADDE 11 – (1) Aynı bitki türü aynı yıl ürünleri, grup, cins, sınıf ve derecelerine göre tahsis ve tasnif edilmiş, numaralanmış lisanslı depo ünitelerinde cinsi, grubu, sınıfı ve derecesi aynı olan ürünler ile karıştırılarak depolanır.

(2) Ürün, mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, diğer ürünler ile karıştırılmadan orijinal hali korunarak ayrı olarak depolanabilir. Bu durumda ürün ayrı ünitelere konulur ve diğer ürünlerle karıştırılmadan açıkça ve fark edilebilir şekilde işaretlenir. Ayrı depolanan ürünlerin depodaki yeri kayıtlarda açık şekilde gösterilir.

(3) Diğer ürünlerle karıştırılmadan ambalajlı veya ambalajsız aynen depolanan ürünler, aynı orijinal haliyle teslim edilir.

Prim ve indirim tarifesi

MADDE 12 – (1) Ürünün karıştırılarak depolanması halinde ortaya çıkabilecek küçük kalite farklılıkları prim ve indirim tarifesine göre tazmin edilir.

(2) Ürünün mudiye tesliminde küçük kalite farklılıkları çıkmış ve bunlar prim ve indirim tarifesindeki oranlarıaşmamış ise, prim ve indirim tarifesindeki kabul edilebilir sınırlar içindeki değerlere göre;

a) Mudinin lisanslı depodan teslim aldığı ürün, teslim ettiğinden kaliteli çıkar ise, mudi tarafından ürünün niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite farklılığından doğan fiyat farkı indirim tarifesi olarak lisanslı depo işletmesine,

b) Mudinin lisanslı depoya teslim ettiği ürün, teslim aldığından kaliteli çıkar ise, lisanslı depo işletmesi tarafından ürünün niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite farklılığından doğan fiyat farkı prim olarak mudiye,

ödenir.

Ürünün korunması

MADDE 13 – (1) Lisanslı depo işletmesi, lisansı askıya alınmış olsa bile her zaman, sorumluluğu altında bulunan ürünlerin muhafazasında gerekli dikkati ve özeni gösterir.

(2) Depo her zaman temiz olmalı ve ürün yangın tehlikesini artıran ve ürünün sağlıklı muhafazasını engelleyen saman, toz, çöp ve madde birikimleri ile aşırı nem, sıcaklık, kemirgen hayvan, mikroorganizma ve böceklerden korunmalıdır.

(3) Ürüne zarar verecek hale gelmiş depolar gerekli tadilatlar yapılıncaya ve ürün bozulmadan sıhhatli şekilde depolanmasına elverişli hale getirilinceye kadar kullanılmaz.

Ürünün azami depolama süresi

MADDE 14 – (1) Ürün, hasat döneminden itibaren azami 24 ay süreyle lisanslı depolarda depolanabilir.

(2) Ürünün hasat dönemi, ürün sahibinin beyanı ile gerekli analiz ve incelemelerle tespit edilir.

(3) Ürünün depolama döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri, uygulama göz önünde bulundurularak Bakanlıkça belirlenir ve internet sayfasında ilan edilir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür..

Kuru Kayısı Lisanslı Depo Tebliği

12 Nisan 2013 CUMA **Resmî Gazete** **Sayı : 28616**

TEBLİĞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

KURU KAYISI LİSANSLI DEPO TEBLİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, standartları belirlenen kayısının emniyetli ve uygun koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, kayısının depolanacağı lisanslı depolarda bulunması gereken asgari niteliklere ve depolama hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile kayısı lisanslı depoculuk faaliyetlerine dair diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile 12/4/2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

c) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen kayısının; tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

ç) Kanun: 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

d) Kayısı: TS 485 Kuru Kayısı Standardında tanımlanan kükürtlenmiş ve kükürtlenmemiş (gün kurusu) kayısıyı,

e) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

f) Lisanslı depo: Lisans kapsamında kayısının sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

g) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Kayısının depolanmasıyla iştigal eden ve geçerli bir lisansa sahip anonimşirketi,

ğ) Mudî: Depolama hizmetleri için kayısıyı lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

h) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, kayısının mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

ı) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren Bakanlıkça lisans verilmiş laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

i) Yönetmelik: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğini,

ifade eder.

Depolarda bulunması gereken asgari nitelikler

MADDE 5 – (1) Kayısının depolanacağı lisanslı depoların;

a) Taban, iç ve dış duvar yüzeyleri ile çatısının, kayısıya yabancı madde karışmasını ve kirlenmesini önleyecek, güneş ışığını ve rutubeti geçirmeyecek, kayısıyı her türlü koku ve hava etkisi ile iç ve dış zararlardan koruyacak şekil ve nitelikte olması,

b) Tabanının ve duvarlarının yıkanabilir ve temizlenebilir özellikte malzemeden yapılması, duvarlarının ise beton sıvalı ve badanalı ya da beyaz plastik boyalı olması, duvarlarında, tabanında ve tavanında çatlakların olmaması, kapılarının geniş ve sızdırmaz olması,

c) % 55-60 nispi nemi ve kükürtlenmemiş (gün kurusu) kayısılar için 0-4 0C, kükürtlü kayısılar için ise 10-150C sıcaklığı sağlayacak özellikte ve kapalı olması, kayısının depolara aktarılması ya da depodan tahliyesi amacıyla ihtiyaç duyulan nakil ve diğer araç ve gereçlerin rahatça çalışabileceği genişlikte boş alanların ve geçiş yerlerinin bulunması,

ç) Farklı yıl ürünü kayısı ile çeşitli grup, tip, sınıf ve boydaki kayısının karışmasını ve niteliklerinin bozulmasını önleyecek önlemlerin alınmasına elverişli büyüklükte ve nitelikte olması,

d) Yeterli nem alma ve havalandırma sistemi, belgelendirilmesi suretiyle yeterli yangın söndürme sistemi, kaçak akıma ve neme karşı korumalı özel muhafazalı elektrik sistemi ile kayısının depolara nakledilmesi için gerekli altyapı ve nakil sistemine sahip olması,

e) Depolama hizmetleri ve depolamayla ilgili ihtiyaç duyulan diğer yan hizmetleri yerine getirebilecek teknik donanıma sahip bulunması,

gereklidir.

(2) Bakanlık, depolanacak kayısının sağlıklı koşullarda muhafazasına yönelik gerekli gördüğü diğer depo niteliklerini arayabilir ve uygulamaya koyabilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi 10.000 tondan, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise 2.000 tondan az olamaz.

(4) Kayısının depolanacağı yerler, belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Depoların numaralandırılmasıgiriş kapılarının üzerine yapılır, depo içindeki ünitelerin numaralandırılması ise kayısının karışmasına mahal vermeyecekşekilde kolayca görülebilecek biçimde yapılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağı konusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Sermaye

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesinin:

a) 10.000 ton için; 1 milyon TL,

b)10.001 ila 20.000 ton için; 1,5 milyon TL,

c) 20.001 ila 30.000 ton için; 2 milyon TL,

ç) 30.001 ila 40.000 ton için; 2,5 milyon TL,

d) 40.000 tonu aşan her 5.000 ton için de ilave 500 bin TL,

asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Tartım makbuzu ve ürün senedi

MADDE 7 – (1) Yönetmelikte belirtilen bilgilere ek olarak:

a) Tartım makbuzunda, kayısının yıl olarak hasat dönemi ve menşeine,

b) Ürün senedinde ise, kayısının grubu, tipi, sınıfı, menşei ve endüstriyeller hariç boy numarası ile yıl olarak hasat dönemine,

ilişkin bilgiler yer alır.

Kayısıyı depolamaya hazır hale getirme

MADDE 8 – (1) Lisanslı depo işletmesi, depolanmaya veya standartlara uygun olmayan ya da depolandığında lisanslı depodaki diğer kayısıları olumsuz etkileyebilecek kayısıları, mudinin talebi üzerine ve ücreti karşılığında, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek amacıyla niteliğine göre ihtiyaç duyulan eleme, yıkama, boylama, fumigasyon ve buna benzer işlemlere tabi tutabilir.

(2) Depolanmaya ve standartlara uygun hale getirilen kayısılar depolanabilir. Depolama şartları uygun olmayan, fermente olan, sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde bulunan, standart dışı olan ve mevzuatta öngörülen diğer hususlara uygun olmayan kayısılar, lisanslı depolara alınmaz.

Kayısının depolanması ve blok ürün senedi

MADDE 9 – (1) Mevzuatına uygun olarak tartım işlemi ile analiz ve sınıflandırması yapılmış kayısılar lisanslıdepoya kabul edilir. Kayısılar, tartım ve analizi yapılana kadar, depolanmış ürünlerden ayrı olarak bunlar için ayrılmışfarklı bölümlere konulabilir.

(2) Kayısılar asgari 500 kg kapasiteli kasalar içinde depolanır. Nem içeriği, %20'nin üzerinde olan kayısılar depolanmaz.

(3) Depolanan kayısının her bir 100 kg'ı için ayrı bir ürün senedi düzenlenir. Mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, 100 kg'ı aşan parti halindeki kayısının toplam miktarı için blok halinde tek ürün senedi düzenlenebilir. Bu durumda blok ürün senedi üzerine parti kayısının toplam ağırlığı yazılır.

Kayısının lisanslı depoya geçici olarak kabulü

MADDE 10 – (1) Kayısı, depolama amacından ziyade nakletme veya bir işletmede kullanılmak üzere kısa süreli muhafaza etme gibi amaçlarla lisanslı depoya en fazla 90 günü geçmeyecek şekilde geçici olarak kabul edilebilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi, kayısı sahibiyle kendisi arasında yaptığı özel sözleşme çerçevesinde kayısıyıdepolar ve depo ücret tarifesinden farklı olarak ücret talep edebilir. Ancak, bu şekilde kabul edilecek kayısı miktarı, kayısının depolama döneminin başlangıcını takip eden ilk üç ay içinde merkez veya şubede kayısı için tahsis edilen depolama kapasitesinin yüzde onunu geçemez. Bu fıkrada belirtilen geçici depolama süresi, gerekli görülmesi halinde genel olarak veya lisanslı depo işletmesi bazında Bakanlıkça en fazla yarısı oranında arttırılıp azaltılabilir.

(2) Birinci fıkraya göre geçici olarak kabul edilen kayısıya ilişkin ürün senedi düzenlenmez. Ancak, bu kayısının lisanslı depoda geçici olarak bulundurma amacı ortadan kalkarsa veya geçici depolama süresi aşılırsa ürün senedi düzenlenir.

(3) Geçici olarak depoya kabul edilen kayısı, ürün senedi düzenlenen kayısılardan ayrı olarak depolanır. Kayısının geçici olarak depolandığı, hem depo hem de kayıtlarda gösterilir. Kayıtlarda, kayısının ağırlığı ile mislen depolanan kayısılarda kayısının depoya konulmasından önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılan analiz sonucuna ilişkin bilgiler de yer alır.

(4) Geçici olarak depoya kabul edilen kayısılara ilişkin kayısı sahibi ve lisanslı depo işletmesi arasında çıkan ihtilaflar, aralarındaki sözleşme ve genel hükümlere göre çözülür.

Kayısının depolara yerleştirilmesi, ayrı depolanması ve teslimi

MADDE 11 – (1) Aynı yıl ürünü kayısı; grup, sınıf, tip, boy ve kükürt oranına göre tahsis ve tasnif edilmiş, numaralanmış lisanslı depo ünitelerinde grup, sınıf, tip, boy ve kükürt oranı aynı olan kayısı ile karıştırılarak depolanır.

(2) Kayısı, mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, diğer kayısılar ile karıştırılmadan orijinal hali korunarak ayrı olarak depolanabilir. Bu durumda kayısı, ayrı ünitelere konulur ve diğer kayısılarla karıştırılmadan açıkça ve fark edilebilir şekilde işaretlenir. Ayrı depolanan kayısıların depodaki yeri kayıtlarda açık şekilde gösterilir.

(3) Diğer kayısılarla karıştırılmadan aynen depolanan kayısılar, aynı orijinal haliyle; aynı grup, sınıf, tip, boy ve kükürt oranındaki diğer kayısılarla karıştırılarak depolanan kayısılar ise ilk giren ilk çıkar metoduyla mudilere teslim edilir.

Kayısının korunması

MADDE 12 – (1) Lisanslı depo işletmesi, lisans askıya alınmış olsa bile her zaman, sorumluluğu altında bulunan kayısının muhafazasında gerekli dikkati ve özeni gösterir.

(2) Depo her zaman temiz olmalı ve kayısı yangın tehlikesini artıran ve sağlıklı muhafazasını engelleyen kızışma, yüksek sıcaklık, nem, hava ve ışıktan, kemirgen hayvan, mikroorganizma, böcek ve tozlar ile yabancıkokulardan korunmalıdır.

(3) Deponun temizlik ve dezenfeksiyonunda TS 12611 Standardında kullanılması izin verilenler dışında herhangi bir madde kullanılmamalı ve yöntem uygulanmamalıdır.

(4) Kayısıya zarar verecek hale gelmiş depolar, gerekli tadilatlar yapılıncaya ve kayısının bozulmadan sıhhatlişekilde depolanmasına elverişli hale getirilinceye kadar kullanılmaz.

Kayısının azami depolama süresi

MADDE 13 – (1) Kükürtsüz kayısılar (gün kurusu) 12 ay, kükürtlü kayısılar ise kükürt oranına göre;

a) 2000 ila 2500 ppm olanlar 12 ay,

b) 2501 ila 3000 ppm olanlar 15 ay,

c) 3001 ila 3500 ppm olanlar 18 ay,

ç) 3500 ve üzeri ppm olanlar 20 ay,

süreyle hasat döneminden itibaren depolanabilir.

(2) Kayısının hasat dönemi, ürün sahibinin beyanı ile gerekli analiz ve incelemelerle tespit edilir.

(3) Kayısının depolama döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri, uygulama göz önünde bulundurularak Bakanlıkça belirlenir ve internet sayfasında ilan edilir.

Yürürlük

MADDE 14 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

Pamuk Lisanslı Depo Tebliği

12 Nisan 2013 CUMA **Resmî Gazete** **Sayı : 28616**

TEBLİĞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

PAMUK LİSANSLI DEPO TEBLİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, standartları belirlenen pamuğun emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, pamuğun depolanacağı lisanslı depolarda bulunması gereken asgari niteliklere ve depolama hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile pamuk lisanslı depoculuk faaliyetlerine dair diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile 12/4/2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Balya: Linter pamuk ve lif döküntüsü pamuk hariç olmak üzere brüt ağırlığı en az 190 kg olan preselenmişpamuk ünitesini,

c) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

ç) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen pamuğun; tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, ambalajlarının onarılması, depolamaya uygun hale getirilmesi, depolanması ve depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

d) Kanun: 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

e) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

f) Lisanslı depo: Lisans kapsamında pamuğun sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

g) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Pamuğun depolanmasıyla iştigal eden ve Kanun kapsamında geçerli bir lisansa sahip anonim şirketi,

ğ) Linter pamuk: Çırçırlama esnasında pamuktan ayrılan çekirdeğin (çiğidin) üzerinde bulunan hav'ın lintergin tesislerinde işlenmesi ile elde edilen pamuk,

h) Lif döküntüsü pamuk: İplik yapımı ve çırçırlama sırasında meydana gelen pamuk lifi döküntüleri,

ı) Mudî: Depolama hizmetleri için pamuğu lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

i) Pamuk: Preselenmiş pamuk ürününü,

j) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, pamuğun mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

k) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren Bakanlıkça lisans verilmiş laboratuarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

l) Yönetmelik: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğini,

ifade eder.

Lisanslı depolarda bulunması gereken asgari nitelikler

MADDE 5 – (1) Pamuğun depolanacağı lisanslı depoların;

a) Taban, iç ve dış duvar yüzeyleri ile çatısının pamuğa yabancı madde karışmasını ve kirlenmesini önleyecek ve rutubeti geçirmeyecek, pamuğu her türlü koku ve hava etkisi ile iç ve dış zararlardan koruyacak şekil ve nitelikte olması,

b) Kapalı olması, pamuğun depolara aktarılması ya da depolardan tahliyesi amacıyla ihtiyaç duyulan nakil ve diğer araç ve gereçlerin rahatça çalışabileceği genişlikte boş alanların ve geçiş yerlerinin bulunması,

c) Tabanının pamuğun zarar görmesini engelleyecek yükseklikte beton veya aralıksız taş döşeli olması ve açık alanlarının çamur veya su birikintisini önleyecek şekilde olması,

ç) Farklı yıl ürünü pamuk ile çeşitli grup, tip, sınıf ve derecedeki pamukların karışmasını, niteliklerinin bozulmasını, fazla basınç altında bulunmasını önleyecek önlemlerin alınmasına elverişli büyüklükte ve nitelikte olmasıve ihtiyaç duyulması halinde pamuğun geçici olarak bekletilebileceği yeterli açık alan veya sundurmanın bulunması,

d) Yeterli havalandırma sistemi, belgelendirilmesi suretiyle yeterli yangın söndürme sistemi, kaçak akıma ve neme karşı korumalı özel muhafazalı elektrik sistemi ile pamuğun depolara nakledilmesi için gerekli altyapı ve nakil sistemine sahip olması,

e) Depolama hizmetleri ve depolamayla ilgili ihtiyaç duyulan diğer yan hizmetleri yerine getirebilecek teknik donanıma sahip bulunması,

gerekir.

(2) Bakanlık, depolanacak pamuğun sağlıklı koşullarda muhafazasına yönelik gerekli gördüğü diğer depo niteliklerini arayabilir, uygulamaya koyabilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi 10.000 tondan, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise 1.000 tondan az olamaz.

(4) Pamuğun depolanacağı yerler, belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Depoların numaralandırılması girişkapılarının üzerine yapılır, depo içindeki ünitelerin numaralandırılması ise pamuğun karışmasına mahal vermeyecekşekilde kolayca görülebilecek biçimde yapılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağı konusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Sermaye

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesinin,

a) 10 bin tona kadar; 1 milyon TL,

b) 10.000 ila 20.000 ton için; 1,50 milyon TL,

c) 20.001 ila 40.000 ton için; 2,00 milyon TL,

ç) 40.001 ila 70.000 ton için; 2,50 milyon TL,

d) 70.000 tonu aşan her 20 bin ton için de ilave 250 bin TL,

asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Tartım makbuzu ve ürün senedi

MADDE 7 – (1) Yönetmelikte belirtilen bilgilere ek olarak:

a) Tartım makbuzunda, pamuğun hasat dönemi ve menşei ile çırçır prese fabrikası sicil ve parti nosuna,

b) Ürün senedinde ise;

1) Pamuğun çırçırlama şekli, grubu, sınıfı, tipi veya standardına,

2) Pamuğun yıl olarak hasat dönemi ve menşeine,

3) Diğer pamuklarla karıştırılmadan ayrı depolanan pamuklarda çırçır işletmesinin sicil nosu ve ambalaj koduna,

4) Linter veya lif döküntüsü pamuklarda, açık ve görünür bir şekilde "linter pamuk" veya "lif döküntüsüpamuk" ibaresine,

ilişkin bilgiler yer alır.

Pamuğun depolanması ve blok ürün senedi

MADDE 8 – (1) Çırçırlanarak elyafları tohumdan ayrılan, bitki artıkları ile diğer yabancı maddelerden temizlenen ve balyalar halinde preselenen pamuklar depolanır. Nem içeriği, %8,5'in üzerinde ve brüt ağırlığı 190 kg'ın altında olan preselenmiş pamuklar depolanmaz.

(2) Depolama şartları uygun olmayan, sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde bulunan, standart dışı olan ve mevzuatta öngörülen diğer hususlara uygun olmayan pamuklar, lisanslı depolara alınmaz.

(3) Mevzuatına uygun olarak tartım işlemi ile analiz ve sınıflandırması yapılmış pamuklar lisanslı depoya kabul edilir. Pamuklar, tartım ve analizi yapılana kadar, depolanmış pamuklardan ayrı olarak bunlar için ayrılmış farklıbölümlere konulabilir.

(4) Depolanan her bir balya için ayrı bir ürün senedi düzenlenir. Mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, birden çok balyayı içeren parti halindeki pamuklar için blok halinde tek ürün senedi düzenlenebilir. Bu durumda, blok ürün senedi üzerine parti pamuğun kaç balyadan oluştuğu ve toplam ağırlığı yazılır.

Pamuğun bekletilmesi ve lisanslı depoya geçici olarak kabulü

MADDE 9 – (1) Pamuk, nitelik ve kalitesinin bozulmaması için gerekli tedbir ve önlemlerin alınması kaydıyla, zorunlu hallerde depolama öncesinde açık alanda on gün, sundurma altında ise yirmi gün bekletilebilir.

(2) Pamuk, depolama amacından ziyade nakletme veya bir işletmede kullanılmak üzere kısa süreli muhafaza etme gibi amaçlarla lisanslı depoya en fazla 90 günü geçmeyecek şekilde geçici olarak kabul edilebilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi, pamuk sahibiyle kendisi arasında yaptığı özel sözleşme çerçevesinde pamuğu depolar ve depoücret tarifesinden farklı olarak ücret talep edebilir. Ancak, bu şekilde kabul edilecek pamuk miktarı, pamuğun depolama döneminin başlangıcını takip eden ilk üç ay içinde merkez veya şubede pamuk için tahsis edilen depolama kapasitesinin yüzde onunu geçemez. Bu fıkrada belirtilen geçici depolama süresi, gerekli görülmesi halinde genel olarak veya lisanslıdepo işletmesi bazında Bakanlıkça en fazla yarısı oranında arttırılıp azaltılabilir.

(3) İkinci fıkraya göre geçici olarak kabul edilen pamuğa ilişkin ürün senedi düzenlenmez. Ancak, bu pamukların lisanslı depoda geçici olarak

bulundurma amacı ortadan kalkarsa veya geçici depolama süresi aşılırsa ürün senedi düzenlenir.

(4) Geçici olarak depoya kabul edilen pamuk, ürün senedi düzenlenen pamuklardan ayrı olarak depolanır. Pamuğun geçici olarak depolandığı, hem depo hem de kayıtlarda gösterilir. Kayıtlarda, pamuğun ağırlığı ile varsa yetkili sınıflandırıcılarca yapılan analiz sonucuna ilişkin bilgiler de yer alır.

(5) Bekletilen ve geçici olarak depoya kabul edilen pamuklara ilişkin pamuk sahibi ve lisanslı depo işletmesi arasında çıkan ihtilaflar, aralarındaki sözleşme ve genel hükümlere göre çözülür.

Pamuğun depolara yerleştirilmesi ayrı depolanması ve teslimi

MADDE 10 – (1) Aynı yıl ürünü pamuk; grup, tip, sınıf ve derecesine göre tahsis ve tasnif edilmiş, numaralanmış lisanslı depo ünitelerinde grup, tip, sınıf ve derecesi aynı olan pamuk ile karıştırılarak depolanır.

(2) Pamuk, mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, diğer pamuklar ile karıştırılmadan orijinal hali korunarak ayrı olarak depolanabilir. Bu durumda pamuk, ayrı ünitelere konulur ve diğer pamuklarla karıştırılmadan açıkça ve fark edilebilir şekilde işaretlenir. Ayrı depolanan pamukların depodaki yeri kayıtlarda açıkşekilde gösterilir.

(3) Diğer pamuklarla karıştırılmadan aynen depolanan pamuklar, aynı orijinal haliyle; aynı grup, tip, sınıf ve derecedeki diğer pamuklarla karıştırılarak depolanan pamuklar ise ilk giren ilk çıkar metoduyla mudilere teslim edilir.

Pamuğun standart net ağırlığı, prim ve indirim tarifesi

MADDE 11 – (1) Karıştırılarak depolanan pamuklarda, her balyanın standart net ağırlığı ürün senedinde 220 kg olarak gösterilir ve pamuğun bu şekilde depolandığı belirtilir. Bu pamukların lisanslı depoya kabulünde veya geri alınmasında aşağıdaki şekilde hareket edilir:

a) Depoya kabul edilen balyanın, standart net ağırlığın altında olması halinde mudi tarafından lisanslı depo işletmesine, üzerinde olması halinde ise lisanslı depo işletmesi tarafından mudiye aradaki ağırlık farkından doğan bedel pamuğun depoya kabul edildiği tarihte o pamuğa ilişkin borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak ödenir.

b) Depodan geri alınan balyanın, standart net ağırlıktan fire oranı düşüldükten sonra bulunan ağırlığın altında olması halinde lisanslı depo işletmesi tarafından mudiye, üzerinde olması halinde ise mudi tarafından lisanslı depo işletmesine aradaki ağırlık farkından doğan bedel pamuğun depodan geri alındığı tarihte o pamuğa ilişkin borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak ödenir.

(2) Karıştırılarak depolanan pamuklarda ortaya çıkabilecek küçük kalite farklılıkları prim ve indirim tarifesine göre tazmin edilir.

(3) Pamuğun mudiye tesliminde küçük kalite farklılıkları çıkmış ve bunlar prim ve indirim tarifesindeki oranlarıaşmamış ise, prim ve indirim tarifesindeki kabul edilebilir sınırlar içindeki değerlere göre;

a) Mudinin lisanslı depodan teslim aldığı pamuk, teslim ettiğinden kaliteli çıkar ise, mudi tarafından pamuğun niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak, lisanslı depo işletmesine kalite farklılığından doğan fiyat farkı indirim tarifesi olarak ödenir.

b) Mudinin lisanslı depoya teslim ettiği pamuk, teslim aldığından kaliteli çıkar ise, lisanslı depo işletmesi tarafından pamuğun niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak, mudiye kalite farklılığından doğan fiyat farkı prim olarak ödenir.

Balyaların numaralandırılması

MADDE 12 – (1) Pamuk balyaları, pamuğun karışmasına mahal vermeyecek, kolayca görülebilecek ve silinmeyecek bir şekilde belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağıkonusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Pamuğun korunması

MADDE 13 – (1) Lisanslı depo işletmesi, lisansı askıya alınmış olsa bile her zaman, sorumluluğu altında bulunan pamuğun muhafazasında gerekli dikkati ve özeni gösterir.

(2) Depo her zaman temiz olmalı ve pamuk yangın tehlikesini artıran ve sağlıklı muhafazasını engelleyen saman, çöp ve madde birikimleri ile yüksek sıcaklık ve aşırı nemden korunmalıdır.

(3) Pamuğa zarar verecek hale gelmiş depolar, gerekli tadilatlar yapılıncaya ve pamuğun bozulmadan sıhhatlişekilde depolanmasına elverişli hale getirilinceye kadar kullanılmaz.

Pamuğun azami depolama süresi

MADDE 14 – (1) Pamuk, iki dönem halinde, hasat döneminden itibaren azami 24 ay süreyle lisanslı depolarda depolanabilir. Bir dönem depolanan pamuğun ikinci dönemde de depolanabilmesi için ilk dönem sona ermeden en çok bir ay önce pamuğun yeniden analiz edilmesi ve yeni analiz değerlerine göre o pamuk için yeni bir ürün senedinin düzenlenmesi gerekir.

(2) Pamuğun hasat dönemi, balya üzerindeki etiket bilgilerinden tespit edilir.

(3) Pamuğun depolama döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri, uygulama göz önünde bulundurularak Bakanlıkça belirlenir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

Zeytin Lisanslı Depo Tebliği

12 Nisan 2013 CUMA Resmî Gazete Sayı : 28616

TEBLİĞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

ZEYTİN LİSANSLI DEPO TEBLİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, standartları belirlenen zeytinin emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, zeytinin depolanacağı lisanslı depolarda bulunması gereken asgari niteliklere ve depolama hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile zeytin lisanslı depoculuk faaliyetlerine dair diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile 12/4/2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

c) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen zeytinin; tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

ç) Kanun: 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

d) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

e) Lisanslı depo: Lisans kapsamında zeytinin sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

f) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Zeytinin depolanmasıyla iştigal eden ve Kanun kapsamında geçerli bir lisansa sahip anonim şirketi,

g) Mudî: Depolama hizmetleri için zeytini lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

ğ) Tank: Gıdaya uygun polyester, fiberglas veya yüksek dansiteli polietilen malzemelerden imal edilen, yüksekliği maksimum 3 metre ve kapasitesi 16 m3 olan kapları veya bu malzemelerle kaplanmış beton havuzları,

h) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, ürünün mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

ı) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren Bakanlıkça lisans verilmiş laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

i) Yönetmelik: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğini,

j) Zeytin: Türk Gıda Kodeksinde tanımlanan sofralık zeytini,

ifade eder.

Depolarda bulunması gereken asgari nitelikler

MADDE 5 – (1) Zeytinin depolanacağı lisanslı depoların;

a) Taban, iç ve dış duvar yüzeyleri ile çatısının zeytine yabancı madde karışmasını ve kirlenmesini önleyecek ve rutubeti geçirmeyecek, zeytini her türlü koku ve hava etkisi ile iç ve dış zararlardan koruyacak şekil ve nitelikte olması,

b) Kapalı olması, zeytinin depolara aktarılması ya da depodan tahliyesi amacıyla ihtiyaç duyulan nakil ve diğer araç ve gereçlerin rahatça çalışabileceği genişlikte boş alanların ve geçiş yerlerinin bulunması,

c) Farklı hasat dönemi/sezonu zeytin ile değişik tip/çeşit ve sınıf/kalibredeki zeytinin karışmasını, niteliklerinin bozulmasını önleyecek önlemlerin alınmasına elverişli büyüklükte ve nitelikte olması ve yeterli sayı ve kapasitede tanklara sahip bulunması,

ç) Yeterli havalandırma sistemi, belgelendirilmesi suretiyle yeterli yangın söndürme sistemi, kaçak akıma ve neme karşı korumalı özel muhafazalı elektrik sistemi ile zeytinin depolara nakledilmesi için gerekli altyapı ve nakil sistemine sahip olması,

d) Depolama hizmetleri ve depolamayla ilgili ihtiyaç duyulan diğer yan hizmetleri yerine getirebilecek teknik donanıma sahip bulunması,

e) Kalite ve hijyen koşullarına uygun olarak zeytinin tahliyesini sağlayacak bir sisteme sahip olması,

gereklidir.

(2) Bakanlık, depolanacak zeytinin sağlıklı koşullarda muhafazasına yönelik gerekli gördüğü diğer depo niteliklerini arayabilir ve uygulamaya koyabilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi 5.000 tondan, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise 1.000 tondan az olamaz.

(4) Zeytinin depolanacağı yerler, belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Depoların numaralandırılması girişkapılarının üzerine yapılır, depo içindeki ünitelerin numaralandırılması ise zeytinin karışmasına mahal vermeyecekşekilde kolayca görülebilecek biçimde yapılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağı konusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Sermaye

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesinin:

a) 5 bin tona kadar; 1 milyon TL,

b) 5.001 ila 10.000 ton için; 1,5 milyon TL,

c) 10.001 ila 25.000 ton için; 2 milyon TL,

ç) 25.001 ila 50.000 ton için; 2,5 milyon TL,

d) 50.000 tonu aşan her 5 bin ton için de ilave 200 bin TL,

asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Tartım makbuzu ve ürün senedi

MADDE 7 – (1) Yönetmelikte belirtilen bilgilere ek olarak:

a) Tartım makbuzunda, zeytinin hasat dönemi ve menşeine,

b) Ürün senedinde ise, zeytinin tip/çeşit ve sınıf/kalibresi ile varsa alt sınıfı, işleme ve piyasaya sunuş şekli, menşei ve yıl olarak hasat dönemine,

ilişkin bilgiler de yer alır.

Zeytini depolamaya hazır hale getirme

MADDE 8 – (1) Lisanslı depo işletmesi, depolanmaya veya standartlara uygun olmayan ya da depolandığında lisanslı depodaki diğer zeytinleri olumsuz etkileyebilecek zeytinleri, mudinin talebi üzerine ve ücreti karşılığında, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek amacıyla niteliğine göre ihtiyaç duyulan temizleme, yabancımaddelerden ayıklama, eleme ve benzeri işlemlere tabi tutabilir.

(2) Depolanmaya ve standartlara uygun hale getirilen zeytin depolanabilir. Depolama şartları uygun olmayan, sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde bulunan, standart dışı olan ve mevzuatta öngörülen diğer hususlara uygun olmayan zeytinler, lisanslı depolara alınmaz.

Zeytinin depolanması ve blok ürün senedi

MADDE 9 – (1) Mevzuatına uygun olarak tartım işlemi ile analiz ve sınıflandırması yapılmış zeytin lisanslıdepoya kabul edilir. Zeytin, tartım ve analizi yapılana kadar, depolanmış zeytinlerden ayrı olarak bunlar için ayrılmışfarklı bölümlere, yirmi dört saat içinde analiz ve sınıflandırması yapılmak kaydıyla konulabilir.

(2) Depolanan zeytinin her bir 1.000 kg'ı için ayrı bir ürün senedi düzenlenir. Mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, 1.000 kg'ı aşan parti halindeki zeytinlerin toplam miktarı için blok halinde tek ürün senedi düzenlenebilir. Bu durumda, blok ürün senedi üzerine parti zeytinin toplam ağırlığı yazılır.

Zeytinin lisanslı depoya geçici olarak kabulü

MADDE 10 – (1) Zeytin, depolama amacından ziyade nakletme veya bir işletmede kullanılmak üzere kısa süreli muhafaza etme gibi amaçlarla lisanslı depoya en fazla 180 günü geçmeyecek şekilde geçici olarak kabul edilebilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi, zeytin sahibiyle kendisi arasında yaptığı özel sözleşme çerçevesinde zeytini depolar ve depo ücret tarifesinden farklı olarak ücret talep edebilir. Ancak, bu şekilde kabul edilecek zeytin miktarı, zeytinin depolama döneminin başlangıcını takip eden ilk üç ay içinde merkez veya şubede zeytin için tahsis edilen depolama kapasitesinin yüzde onunu geçemez. Bu fıkrada belirtilen geçici depolama süresi, gerekli görülmesi halinde genel olarak veya lisanslı depo işletmesi bazında Bakanlıkça en fazla yarısı oranında arttırılıp azaltılabilir.

(2) Birinci fıkraya göre geçici olarak kabul edilen zeytine ilişkin ürün senedi düzenlenmez. Ancak, bu zeytinlerin lisanslı depoda geçici olarak bulundurma amacı ortadan kalkarsa veya geçici depolama süresi aşılırsa ürün senedi düzenlenir.

(3) Geçici olarak depoya kabul edilen zeytin, ürün senedi düzenlenen zeytinlerden ayrı olarak depolanır. Zeytinin geçici olarak depolandığı, hem depo hem de kayıtlarda gösterilir. Kayıtlarda, zeytinin ağırlığı ile mislen depolanan zeytinlerde zeytinin depoya konulmasından önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılan analiz sonucuna ilişkin bilgiler de yer alır.

(4) Geçici olarak depoya kabul edilen zeytine ilişkin zeytinin sahibi ve lisanslı depo işletmesi arasında çıkan ihtilaflar, aralarındaki sözleşme ve genel hükümlere göre çözülür.

Zeytinin depolara yerleştirilmesi, ayrı depolanması ve teslimi

MADDE 11 – (1) Aynı yıl ürünü zeytin, tip/çeşit ve sınıf/kalibresine göre tahsis ve tasnif edilmiş, numaralanmış lisanslı depo ünitelerinde tip/çeşit ve sınıf/kalibresi aynı olan zeytinler ile karıştırılarak depolanır.

(2) Zeytin mudinin talebi, lisanslı depo işletmesinin kabulü ve zeytinin tank kapasitesinin en az % 60'ına tekabül etmesi halinde, diğer zeytinlerle karıştırılmadan orijinal hali korunarak ayrı olarak depolanabilir. Bu durumda zeytin ayrı ünitelere konulur ve diğer zeytinlerle karıştırılmadan açıkça ve fark edilebilir şekilde işaretlenir. Ayrıdepolanan zeytinlerin depodaki yeri kayıtlarda açık şekilde gösterilir.

(3) Diğer zeytinlerle karıştırılmadan aynen depolanan zeytinler, aynı orijinal haliyle teslim edilir.

Kalite ve kalibraj kaybı ile prim ve indirim tarifesi

MADDE 12 – (1) Karıştırılarak depolanan zeytinin, lisanslı depo işletmesince her hasat dönemi öncesinde Bakanlığın onayı alınıp ilan edilen cetveldeki kabul edilebilir kalite ve kalibraj kaybı değerleri içerisinde geri verilmesi esastır. Ortaya çıkabilecek kabul edilemez kalite ve kalibraj farklılıkları ise prim ve indirim tarifesine göre tazmin edilir.

(2) Zeytinin mudiye tesliminde kabul edilemez kalite ve kalibraj farklılıkları çıkmış ve bunlar prim ve indirim tarifesindeki oranları aşmamış ise, prim ve indirim tarifesindeki kabul edilebilir sınırlar içindeki değerlere göre;

a) Mudinin lisanslı depodan teslim aldığı zeytin, teslim ettiğinden kaliteli ve/veya üst kalibrede çıkar ise, mudi tarafından zeytinin niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite ve/veya kalibraj farklılığından doğan fiyat farkı indirim tarifesi olarak lisanslı depo işletmesine,

b) Mudinin lisanslı depoya teslim ettiği zeytin, teslim aldığından kaliteli ve/veya üst kalibrede çıkar ise, lisanslıdepo işletmesi tarafından zeytinin niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite ve/veya kalibraj farklılığından doğan fiyat farkı prim olarak mudiye,

ödenir.

Zeytinin korunması

MADDE 13 – (1) Lisanslı depo işletmesi, lisansı askıya alınmış olsa bile her zaman sorumluluğu altında bulunan zeytinlerin muhafazasında gerekli dikkati ve özeni gösterir.

(2) Depo her zaman temiz olmalı ve zeytin yangın tehlikesini artıran ve sağlıklı muhafazasını engelleyen toz,çöp ve madde birikimleri ve ısı gibi etkenlerin değişimlerinden korunmalıdır.

(3) Zeytine zarar verecek hale gelmiş depolar, gerekli tadilatlar yapılıncaya ve zeytini bozulmadan sıhhatlişekilde depolanmasına elverişli hale getirilinceye kadar kullanılmaz.

Zeytinin azami depolama süresi

MADDE 14 – (1) Siyah ve rengi dönük zeytin, hasat döneminden itibaren azami 16 ay, yeşil zeytin ise hasat döneminden itibaren azami 12 ay süre ile lisanslı depolarda depolanabilir.

(2) Zeytinin hasat dönemi, zeytin sahibinin beyanı ile gerekli analiz ve incelemelerle tespit edilir.

(3) Zeytinin depolama döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri, uygulama göz önünde bulundurularak Bakanlıkça belirlenir ve internet sayfasında ilan edilir.

Yürürlük

MADDE15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

Zeytinyağı Lisanslı Depo Tebliği

12 Nisan 2013 CUMA **Resmî Gazete** **Sayı : 28616**

TEBLİĞ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

ZEYTİNYAĞI LİSANSLI DEPO TEBLİĞİ

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, standartları belirlenen zeytinyağının emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanmasını ve ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılmasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, zeytinyağının depolanacağı lisanslı depolarda bulunması gereken asgari niteliklere ve depolama hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile zeytinyağı lisanslı depoculuk faaliyetlerine dair diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile 12/4/2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Borsa: Aralarındaki sözleşme çerçevesinde lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin kota ettirildiği, alım satımının yapıldığı ve hareketlerinin kontrol ve takip edildiği ürün ihtisas borsasını,

c) Depolama hizmetleri: Lisanslı depoya kabul edilen zeytinyağının; tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolamaya ve şartlara uygun hale getirilmesi ve depolanması, ürün ambalajlarının onarılması,ürünün depodan çıkarılması gibi hizmetleri,

ç) Kanun: 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununu,

d) Lisans: Bakanlıkça verilen faaliyet iznini gösterir belgeyi,

e) Lisanslı depo: Lisans kapsamında zeytinyağının sağlıklı koşullarda muhafaza ve ticarî amaçla depolanmasıhizmetlerini sağlayan tesisleri,

f) Lisanslı depo işletmesi/işleticisi: Zeytinyağının depolanmasıyla iştigal eden ve geçerli bir lisansa sahip anonim şirketi,

g) Mudî: Depolama hizmetleri için zeytinyağını lisanslı depoya teslim eden veya lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senedini mevzuata uygun olarak elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiyi,

ğ) Tank: Zeytinyağının depolandığı paslanmaz çelik (Cr-Ni) malzemeden imal edilen, inert gaz koruması olan, posa almaya imkan tanıyan ve farklı noktalarından numune almak için numune vanaları bulunan kapları,

h) Ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince düzenlenen, zeytinyağının mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden kıymetli evrakı,

ı) Yetkili sınıflandırıcı: Tarım ürünlerini analiz eden, ürünün nitelik ve özelliklerini belirleyen, standartlara uygun olarak sınıflandıran ve bu durumu belgelendiren Bakanlıkça lisans verilmiş laboratuvarları işleten gerçek ve tüzel kişileri,

i) Yönetmelik: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğini,

j) Zeytinyağı: Pirina yağı hariç olmak üzere, Türk Gıda Kodeksinde tanımlanan ürünü,

ifade eder.

Depolarda bulunması gereken asgari nitelikler

MADDE 5 – (1) Zeytinyağının depolanacağı lisanslı depoların;

a) Taban, iç ve dış duvar yüzeyleri ile çatısının, zeytinyağına yabancı madde karışmasını ve kirlenmesiniönleyecek, güneş ışığını ve rutubeti geçirmeyecek, zeytinyağını her türlü koku ve hava etkisi ile iç ve dış zararlardan koruyacak şekil ve nitelikte olması,

b) Kapalı olması, zeytinyağının depolara aktarılması ya da depodan tahliyesi amacıyla ihtiyaç duyulan nakil ve diğer araç ve gereçlerin rahatça çalışabileceği genişlikte boş alanların ve geçiş yerlerinin bulunması,

c) Farklı yıl ürünü zeytinyağı ile çeşitli tür ve sınıftaki zeytinyağının karışmasını ve niteliklerinin bozulmasınıönleyecek önlemlerin alınmasına elverişli büyüklükte ve nitelikte olması ve yeterli sayı ve kapasitede tanklara sahip bulunması,

ç) Yeterli havalandırma ve iklimlendirme sistemine sahip olması ve ortam ve/veya tank içindeki sıcaklığın 12-240C olması,

d) Belgelendirilmesi suretiyle yeterli yangın söndürme sistemi, kaçak akıma ve neme karşı korumalı özel muhafazalı elektrik sistemi ile zeytinyağının depolara nakledilmesi için gerekli altyapı ve nakil sistemine sahip olması,

e) Depolama hizmetleri ve depolamayla ilgili ihtiyaç duyulan diğer yan hizmetleri yerine getirebilecek teknik donanıma sahip bulunması,

gereklidir.

(2) Bakanlık, depolanacak zeytinyağının sağlıklı koşullarda muhafazasına yönelik gerekli gördüğü diğer depo niteliklerini arayabilir ve uygulamaya koyabilir.

(3) Lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi 4.000 tondan, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise 500 tondan az olamaz.

(4) Zeytinyağının depolanacağı yerler, belirli bir sistematiğe göre numaralandırılır. Depoların numaralandırılmasıgiriş kapılarının üzerine yapılır, depo içindeki ünitelerin numaralandırılması ise zeytinyağının karışmasına mahal vermeyecek şekilde kolayca görülebilecek biçimde yapılır. Bakanlık, numaralandırmanın nasıl yapılacağı konusunda standart bir düzenleme yapıp zorunlu uygulamaya koyabilir.

Sermaye

MADDE 6 – (1) Lisanslı depo işletmesinin:

a) 4.000 ton için; 1 milyon TL,

b) 4.001 ila 8.000 ton için; 1,5 milyon TL,

c) 8.001 ila 16.000 ton için; 2 milyon TL,

ç) 16.001 ila 30.000 ton için; 2,5 milyon TL,

d) 30.000 tonu aşan her 5.000 ton için de ilave 500 bin TL,

asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Tartım makbuzu ve ürün senedi

MADDE 7 – (1) Yönetmelikte belirtilen bilgilere ek olarak:

a) Tartım makbuzunda, zeytinyağının yıl olarak rafinasyon tarihi ile menşeine,

b) Ürün senedinde ise, zeytinyağının tür, sınıf ve serbest yağ asitliği ile varsa alt sınıfı, yıl olarak rafinasyontarihi ve menşei ile ambalajlı ya da dökme olduğuna,

ilişkin bilgiler yer alır.

Zeytinyağını depolamaya hazır hale getirme

MADDE 8 – (1) Lisanslı depo işletmesi, depolanmaya veya standartlara uygun olmayan ya da depolandığında lisanslı depodaki diğer zeytinyağlarını olumsuz etkileyebilecek zeytinyağını, mudinin talebi üzerine ve ücreti karşılığında, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek amacıyla niteliğine göre ihtiyaç duyulan posa alma, filtreleme, rafine etme ve benzeri işlemlere tabi tutabilir.

(2) Depolanmaya ve standartlara uygun hale getirilen zeytinyağı depolanabilir. Depolama şartları uygun olmayan, sağlığı olumsuz etkileyecek düzeyde bulunan, standart dışı olan ve mevzuatta öngörülen diğer hususlara uygun olmayan zeytinyağları, lisanslı depolara alınmaz.

Zeytinyağının depolanması ve blok ürün senedi

MADDE 9 – (1) Mevzuatına uygun olarak tartım işlemi ile analiz ve sınıflandırması yapılmış zeytinyağlarılisanslı depoya kabul edilir. Zeytinyağları, tartım ve analizi yapılana kadar, depolanmış ürünlerden ayrı olarak bunlar için ayrılmış farklı bölüm veya tanklara konulabilir.

(2) Depolanan zeytinyağının her bir 500 kg'ı için ayrı bir ürün senedi düzenlenir. Ambalajlı zeytinyağlarında, Bakanlığın onayı ile daha düşük ağırlıkta ürün senedi düzenlenebilir.

(3) Mudinin talebi ve lisanslı depo işletmesinin kabulü halinde, 500 kg'ı aşan parti halindeki zeytinyağlarının toplam miktarı için blok halinde tek ürün senedi düzenlenebilir. Bu durumda, blok ürün senedi üzerine parti zeytinyağının toplam ağırlığı yazılır.

Zeytinyağının lisanslı depoya geçici olarak kabulü

MADDE 10 – (1) Zeytinyağı, depolama amacından ziyade nakletme veya bir işletmede kullanılmak üzere kısa süreli muhafaza etme gibi amaçlarla lisanslı depoya en fazla 90 günü geçmeyecek şekilde geçici olarak kabul edilebilir. Bu durumda lisanslı depo işletmesi, zeytinyağı sahibiyle kendisi arasında yaptığı özel sözleşme çerçevesinde zeytinyağını depolar ve depo ücret tarifesinden farklı olarak ücret talep edebilir. Ancak, bu şekilde kabul edilecek zeytinyağı miktarı, zeytinyağının depolama döneminin başlangıcını takip eden ilk üç ay içinde merkez veya şubede zeytinyağı için tahsis edilen depolama kapasitesinin yüzde onunu geçemez. Bu fıkrada belirtilen geçici depolama süresi, gerekli görülmesi halinde genel olarak veya lisanslı depo işletmesi bazında Bakanlıkça en fazla yarısı oranında arttırılıp azaltılabilir.

(2) Birinci fıkraya göre geçici olarak kabul edilen zeytinyağına ilişkin ürün senedi düzenlenmez. Ancak, bu zeytinyağlarının lisanslı depoda geçici olarak bulundurma amacı ortadan kalkarsa veya geçici depolama süresi aşılırsaürün senedi düzenlenir.

(3) Geçici olarak depoya kabul edilen zeytinyağı, ürün senedi düzenlenen zeytinyağlarından ayrı olarak depolanır. Zeytinyağının geçici olarak depolandığı, hem depo hem de kayıtlarda gösterilir. Kayıtlarda, zeytinyağının ağırlığı ile mislen depolanan zeytinyağlarında zeytinyağının depoya konulmasından önce yetkili sınıflandırıcılarca yapılan analiz sonucuna ilişkin bilgiler de yer alır.

(4) Geçici olarak depoya kabul edilen zeytinyağlarına ilişkin zeytinyağı sahibi ve lisanslı depo işletmesi arasında çıkan ihtilaflar, aralarındaki

sözleşme ve genel hükümlere göre çözülür.

Zeytinyağının depolara yerleştirilmesi, ayrı depolanması ve teslimi

MADDE 11 – (1) Aynı yıl ürünü zeytinyağı; tür ve sınıfına göre tahsis ve tasnif edilmiş, numaralanmış lisanslıdepo ünitelerinde tür ve sınıfı aynı olan zeytinyağları ile karıştırılarak depolanır.

(2) Zeytinyağı; mudinin talebi, lisanslı depo işletmesinin kabulü ve zeytinyağının tank kapasitesinin en az % 60'ına tekabül etmesi halinde, diğer zeytinyağları ile karıştırılmadan orijinal hali korunarak ayrı olarak depolanabilir. Bu durumda zeytinyağı, ayrı ünitelere konulur ve diğer zeytinyağlarıyla karıştırılmadan açıkça ve fark edilebilir şekilde işaretlenir. Ayrı depolanan zeytinyağlarının depodaki yeri kayıtlarda açık şekilde gösterilir.

(3) Diğer zeytinyağları ile karıştırılmadan aynen depolanan zeytinyağları, aynı orijinal haliyle teslim edilir.

Prim ve indirim tarifesi

MADDE 12 – (1) Ürünün karıştırılarak depolanması halinde ortaya çıkabilecek küçük kalite farklılıkları prim ve indirim tarifesine göre tazmin edilir.

(2) Zeytinyağının mudiye tesliminde küçük kalite farklılıkları çıkmış ve bunlar prim ve indirim tarifesindeki oranları aşmamış ise, prim ve indirim tarifesindeki kabul edilebilir sınırlar içindeki değerlere göre;

a) Mudinin lisanslı depodan teslim aldığı zeytinyağı, teslim ettiğinden kaliteli çıkar ise, mudi tarafından zeytinyağının niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite farklılığından doğan fiyat farkı indirim tarifesi olarak lisanslı depo işletmesine,

b) Mudinin lisanslı depoya teslim ettiği zeytinyağı teslim aldığından kaliteli çıkar ise, lisanslı depo işletmesi tarafından zeytinyağının niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyat baz alınarak kalite farklılığından doğan fiyat farkı prim olarak mudiye,

ödenir.

Zeytinyağının korunması

MADDE 13 – (1) Lisanslı depo işletmesi, lisansı askıya alınmış olsa bile her zaman sorumluluğu altında bulunan zeytinyağının muhafazasında gerekli dikkati ve özeni gösterir.

(2) Depo her zaman temiz olmalı ve zeytinyağı yangın tehlikesini artıran ve sağlıklı muhafazasını engelleyen toz, çöp ve madde birikimleri ile aşırı nem, sıcak, soğuk ve ışıktan korunmalıdır.

(3) Zeytinyağına zarar verecek hale gelmiş depolar, gerekli tadilatlar yapılıncaya ve zeytinyağının bozulmadan sıhhatli şekilde depolanmasına elverişli hale getirilinceye kadar kullanılmaz.

Zeytinyağının azami depolama süresi

MADDE 14 – (1) Zeytinyağı, üretildiği aydan itibaren azami 18 ay süreyle lisanslı depolarda depolanabilir. Türk Gıda Kodeksinde tanımlanan rafine ve riviera zeytinyağlarında bu süre azami 12 aydır.

(2) Zeytinyağının üretim dönemi, zeytinyağı sahibinin beyanı ile gerekli analiz ve incelemelerle tespit edilir.Riviera ve rafine zeytinyağında, rafinasyon miktar ve zamanını gösterir belge de dikkate alınır.

(3) Zeytinyağının depolama döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri, uygulama göz önünde bulundurularak Bakanlıkça belirlenir ve internet sayfasında ilan edilir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.

Güney Ege Kalkınma Ajansı
EGS PARK Kongre ve Kültür Merkezi 20085 DENİZLİ
T +90 258 371 88 44 F +90 258 371 88 47
www.geka.org.tr

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
A. Menderes Mah. Yahya Kemal Cad. No:2 09010 Efeler/AYDIN
T +90.256.211 30 00 F +90.256.211 30 10
www.aydin.tarim.gov.tr

"Bu rapor Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın desteklediği Aydın İli StratejikTarım Ürünlerinde Lisanslı Depoculuk İhtiyacının Tespiti Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk Aydın İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne aittir ve Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaz.